

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Sürgün Bilgi

Çocukluk Hasarlarıyla Yüzleşmek

Alice Miller

Çeviri: Oğuz Satır

© Suhrkamp Verlag Frankfurt am Main 1990.

© Profil Kitap

Yazar / Alice Miller

Kitabın Adı / Sürgün Bilgi - Çocukluk Hasarlarıyla Yüzleşmek

Orijinal adı / Das verbannte Wissen

Çevrildiği dildeki adı / Banished Knowledge - Facing Childhood Injuries

Genel Yayın Yönetmeni / Münir Üstün

İngilizceden çeviren / Oğuz Satır

Editör / Zeynep Tuğçe Özcan

Kapak Tasarım / Ömer Faruk Yıldız

İç Tasarım / ademşenel.com

Baskı-Cilt / Mega Basım

Cihangir Mahallesi Güvercin Caddesi No: 3/1

Baha İş Merkezi A Blok 34310 Haramidere, İstanbul

Tel:+90 (212) 412 17 00

Sertifika No: 44452

1. Baskı: Nisan, 2022

ISBN: 978-625-8498-34-9

Kültür Bakanlığı Yayıncılık Sertifika No: 45359

PROFİL: 926

PSİKOLOJİ: 10

Necip Fazıl Bulvarı Keyap Sitesi G1 Blok No: 112

Yukarı Dudullu - Ümraniye / İstanbul

www.profilkitap.com / bilgi@profilkitap.com

Tel: 0 216 365 70 91 (pbx) Faks: 0 216 365 70 94

Profil Kitap Maviğaç Kültür Sanat Yayıncılık Tic. Ltd. Şti. markasıdır.

© Bu kitabın Türkçe yayın hakları Suhrkamp Verlag Berlin ve Profil Kitap'a aittir. Yayıncının izni olmadan herhangi bir formda yayınlanamaz, kopyalanamaz ve çoğaltılamaz. Ancak kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

SÜRGÜN BİLGİ

Çocukluk Hasarlarıyla Yüzleşmek

Alice Miller

İngilizceden çeviren: Oğuz Satır

Alice Miller

1923'te Polonya'da doğan Alice Miller 1946'da İsviçre'ye geldi ve Basel'de felsefe, psikoloji ve sosyoloji öğrenimi gördü. 1953 yılında doktorasını tamamlayan Miller, Zürih'te psikanaliz eğitimi aldıktan sonra 20 yıl psikanalist olarak çalıştı. 1980'den itibaren tedavi ve öğretim faaliyetlerini bırakarak kendini yazarlığa adanmış. Çocuk eğitiminde zor kullanmanın yetişkinlikteki yaşam ve toplum üzerindeki etkilerini ele alan kitaplar yayımladı.

Oğuz Satır

Oğuz Satır. 1991 yılında Eskişehir'de doğdu. Lisansını Yeditepe Üniversitesi Tarih Bölümü'nde; yüksek lisansını İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Tarih Bölümü'nde tamamladı. Halen Marmara Üniversitesi Tarih Bölümü'nde araştırma görevlisi olarak çalışmakta ve yine aynı üniversitede doktorasını yapmaktadır. 2019'da Profil Kitap tarafından yayımlanan Hitler'in Özel Kütüphanesi adlı kitabın çevirisini yaptı.

İÇİNDEKİLER

Önsöz	7
1 Bir Aziz Nikola Günü Kutlaması	15
2 Ebeveynlerin Masumiyetini Katletmek	23
3 Kötü Çocuk - Bilim İnsanlarının Favori Masalı	39
4 Koruyucu Bir Zırh Olarak Teoriler	56
5 Bilmek İstermiş Gibi Yapmak	83
6 Yalan Söylemenin Ağır Bedeli	96
7 Gerçeklik Olmadan Yardım da Olmaz	129
8 Aydınlanmış Tanık	147
9 Sınırları Çocuk Çeker	156
EK	
Tuzaktan Kurtulmanın Yolu	161
Notlar	170
Kaynakça	175

Önsöz

Genellikle doğumdan kısa bir süre sonra kendi kendine yeten hayvanların aksine, insan yavrusu çok uzun bir süre başkalarına bağımlı kalır. Tamamen insan kollarının sıcaklığına, dikkatli gözlerle ve şefkatli okşamalara güvenen bu yavru, dünyaya bir ihtiyaçlar yumağı halinde gelir. Kuvözler ve elektrikli ısıtma, insan temasına pek yetersiz bir ikamedir ve hatta soğuk aletlerin dokunuşları bebeğe işkence gibi gelebilir. Bir bebek, her durumda korunacağından, gelişinin arzu edildiğinden, çığlıklarının duyulduğundan, göz hareketlerine cevap verildiğinden ve korkularının yatıştırıldığından emin olmayı ister. Bebeğin, açlığının ve susuzluğunun giderileceğine, vücuduna sevgiyle bakılacağına ve sıkıntısının asla göz ardı edilmeyeceğine dair bir güvenceye ihtiyacı vardır.

İstekleri çok mu fazla? Bazı durumlarda ziyadesiyle çok ve muazzam bir yükken, bazı hallerde ise bir neşe ve zenginlik kaynağıdır. Her şey, ebeveynlerin geçmişte yaşadıklarına ve ne vermek zorunda olduklarına bağlıdır. Bununla birlikte, her çocuk ihtiyaçlarının karşılanması için başkalarına bağımlıdır, zira o kendine bakamaz. Yardım için ağladığında, aşırı bir nefretle çığlıklarının cezalandırılması, hatta sakinleştiricilerle susturulması yerine, ağlamasının duyulması, ciddiye alınması ve ihtiyaçlarının karşılanması adına tamamen çevresindekilere güvenir.

Çıgıllıkları göz ardı edildiğinde bir bebeğin yapabileceği tek şey, ruhunu sakatlamakla eşdeğer manaya gelen sıkıntısını bastırmak olacaktır; bu da sonuç olarak hissetme, farkında olma ve hatırlama kabiliyetine bir müdahaledir.

Doğuştan gelen hissetme yeteneği gelişmeyen bir kişi, yaşamının ilerleyen yıllarında, örneğin, savunmasız olmanın ne anlama geldiğini bilemez ve bu nedenle kendi çocuğunun da aynı şekilde acilen ihtiyaç duyacağı koruma ve sevgiyi ona veremez. Sevgiyi hiç tanımamış, dünyaya geldiklerinde soğukluk, duyarsızlık, kayıtsızlık ve körlükle karşılaşan, tüm çocukluğunu ve gençliğini bu atmosferde geçirmiş olan anne babalar sevgiyi çocuklarına bahsedemezler çünkü onların gerçekten de sevginin ne olduğu ve ne olabileceği hakkında en ufak bir fikirleri yoktur -ki nasıl bahşetsinler? Yine de çocukları hayatta kalacaktır. Ve ebeveynleri gibi onlar da bir zamanlar maruz kaldıkları eziyetleri hatırlamayacaklardır, zira bu eziyetler, kendilerini alaka-dar eden ihtiyaçlarla birlikte bastırılmış, yani bilinçten tamamen *sürülmüşlerdir*.

Soğuk, kayıtsız bir dünyada doğan bir insan, kendi durumunu mümkün olan tek hal olarak görecektir. Bu kişinin daha sonra inandığı, savunduğu ve doğru gördüğü her şey, onun biçimlendirici ilk deneyimleri üzerine kuruludur. Bugün, bu şekilde hayatta kalmanın maliyetinin sadece birey için çok yüksek olmadığını, aynı zamanda tüm insanlık için en büyük tehdit teşkil ettiğinin aşikâr olduğuna dair kesin kanıtlarımız var. 50'li yıllarda yapılan deneyler, annelerinden ayrılan ve bezden yapılma kukla annelerle yetiştirilen maymunların daha sonra doğum yaptıklarında annelik içgüdülerine sahip olmadıklarını göstermiştir. Üstelik erken ihmal ve istismar ile sonraki yetişkin şiddeti arasında

açık bağlantılar gösteren istatistiklere de sahibiz. Neden bu istatistiklerden hemen hemen hiçbir sonuç çıkarılmıyor? Geçmişte yaşanan eziyetlerin bastırılmasına bedel olarak insanları, çocukların çılgınlıklarına sağır ve bariz bağlantılara karşı da kör kılıyor. Böylece, bir zamanlar bastırılmış bir acının patlamasını, gerçekliğin tanınmasını engellemek için istatistiklerin çok açık bir şekilde ortaya koyduğu faktörler göz ardı ediliyor.

1987 Ocak ayının soğuşunda, karla kaplı Paris'in kalbinde bir serseri, içinde ağlayan yeni doğmuş bir bebeğin bulunduğu plastik bir torbayla karşılaştı. Bebeği istemeyen ebeveynleri onu kaderine terk etmişti. Yoldan geçen diğerlerinin aksine, sıcak yuvasına bir an önce kavuşmak için aceleyle yürümeyen (çünkü evi yoktu) derbeder bir Arap, bebeğin hayatını kurtardı. Bebeğin ağlamasını duymamış olsaydı ve şayet o da içinde bulunduğu kötü durumu belli edemeseydi, donarak ölecekti. Bu bebek dondurucu soğuktan kurtuldu ve diğer bebekler de bunun gibi şiddetli fiziksel koşullar altında hayatta kaldı: Örneğin 1985'teki Mexico City depreminin yıkıntılarında ağlarken bulunan bir bebek, günlerce yemek yememişti.

Yeni doğmuş bir bebeğin acımasız dünyamızın sertliğine karşı bu muazzam uyum kabiliyeti, çok eski zamanlardan beri insanları, herhangi bir cezaya maruz kalmadan çocuklara her şeyi yapabileceklerine inandırdı: Onu tamamen ihmal et, yanan izmaritleri tenine bastır, salla, duvara fırlat, bağır. Yakın zamana kadar kimse bu düşüncelerini düzeltmedi, zira savunmasız durumdaki yaralı çocuklar maruz kaldıkları eziyetler hakkında konuşamıyorlar; verdikleri işaretler de fark edilmeden gidiyordu. Daha sonra, yetişkinler olarak, yaşadıkları bu tür deneyimleri kendileri

de unutuyorlar ya da en azından hatıraları, onlardan bahsetmelerine neden olacak kadar canlı kalmıyorlardı. Ama bir şekilde bunları biliyor olmalıydılar, beyinleri belli ki *bilgiyi* depoluyordu, zira bir tür zorlayıcı tekrarlar travmatik deneyimlerini çocuklarına aktarıyorlar fakat yine de bunların sonuçlarından habersiz kalıyorlardı.

Şiddetin gizli kaynaklarını göstermek için Adolf Hitler'in çocukluğunu *For Your Own Good* (Başlangıçta Eğitim Vardı) adlı kitabımda anlattım. Amacım, bir seri katilin yaşamının, çocuğun maruz kaldığı sayısız cinayeti nasıl yansıttığını göstermekti. Bu fenomeni, başkalarının bir virüsü tarif edebileceği nedenlere bağladım: Hastalığın daha fazla yayılmasını veya cehaletin neticesi olarak fenomeni önlemek. Bu tanımlama gerekliydi, çünkü birçok insan, çocuklarını fiziksel veya hatta “sadece” psikik olarak istismar ettiklerinde dünyamıza dinamit yerleştirdiklerini hâlâ bilmiyorlar. Hareketlerini uygun ve gerekli olarak tanımlıyorlar. Diğerleri ise, bu tür davranışların, tam olarak uygun olmasa da, çocuklar bazen çok zor olduğundan ve ebeveynleri aşırı bunalttıklarından kaçınılmaz olduğu görüşünde: “Kendilerine hakim olamazlar” ve patlarlar. Bana göre her iki görüş de yanlış, insanlık dışı ve tehlikeli.

İnsanların çocuklarını yaralamaya, onlara ömür boyu zarar vermeye ve böylece geleceğimizi yok etmeye zorunlu olarak devam etmesi gerektiği tamamen doğru değil. *The Drama of the Gifted Child* (Yetenekli Çocuğun Dramı) adlı kitabı yazdığım da, psikanalitik düşüncenin etkisi altındayken, henüz böyle bir istismar döngüsünün kaçınılmaz olduğuna inanıyordum. Şimdi ise bunun doğru olmadığını biliyorum. Virüs biliniyorsa bulaşıcı hastalıkların yayılmasına gerek yoktur. Yaralanmalar iyileşebilir ve göz ardı

edilmemeleri şartıyla aktarımlar durdurulabilir. Uykudan uyanmak ve bu uyanık halde, çocuklarımızdan bir daha asla yaşamı yok etmemize değil, onu korumamıza ve onlardan çiçek açmalarına yardımcı olabilecek mesajları almaya açık olmamız kesinlikle mümkündür.

Kendi acısını ciddiye almamak, hafife almak, hatta onunla alay etmek kültürümüzün adabından kabul edilir. Bu tutuma erdem bile denir ve birçok insan (bir zamanlar ben de dahil olmak üzere) kendi kaderlerine ve her şeyden önce kendi çocukluklarına karşı duyarsızlıklarından gurur duyar. Kitaplarımda, böyle bir tavrın arzu edilir olduğuna dair ölümcül inancın neden bu derece inatla devam edebildiğini ve bunun üstünün örtülmesine yardımcı olan trajik koşulları göstermeye çalıştım. Çeşitli ülkelerden insanlar bana sürekli, büyük bir rahatlamayla, *The Drama of the Gifted Child*'ı okuduktan sonra, hayatlarında ilk kez, bir zamanlar oldukları istismar edilmiş ve hatta hırpalanmış çocuğa karşı empati gibi bir şey hissettiklerini söylüyorlar. Kendilerine eskisinden daha fazla saygı duyduklarını; ihtiyaç ve duygularının daha kesin olarak farkına vardıklarını söylüyorlar. "O kitapta hayatımı anlatmışsınız, tüm bunları nasıl biliyorsunuz?" sıklıkla duyduğum bir ifadedir.

Bunları nasıl biliyorum? Bugün artık bu soruyu cevaplamakta zorlanıyorum. Ama şunu biliyorum ki: Bana bu bilgiyi sağlayan kitaplar, öğretmenlerim, felsefi çalışmalarım ya da bir psikanalist olarak aldığım eğitim değildi. Bilakis. Bunların gizemli kavramsallaştırmaları, gerçeklikten uzaklaşmaları, gerçekliği fark etmemi çok uzun süre engelledi. Şaşırtıcı bir şekilde, sadece içimdeki suiistimal edilen, sömürülen, fosilleşmiş, çok uzun zaman önce suskunluğa mahkûm edilmiş çocuk, en nihayetinde duygularını ve

dolayısıyla da sesini bulan çocuk, acıyla bana hikâyesini anlattı. *The Drama of the Gifted Child*'da anlatmaya başladığım hikâye, bu hikâyeydi ve birçok insan, sanki onlara bir ayna tutuyormuşum gibi kendi hikâyelerini tanıdı.

Dördüncü kitabım, *Pictures of a Childhood*'da, *bastırma sürgününden* döndükten sonra bu çocukla karşılaşmamın nasıl olduğunu, acısını hissetmek ve onun hakkında konuşabilmek için ona ihtiyaç duyduğu korumayı nasıl sunabileceğimi daha ayrıntılı olarak anlattım.

İstismara uğrayan bir çocuk olduğumu, hayatımın en başından beri annemin ihtiyaç ve duygularına uyum sağlamak zorunda kaldığımı ve kendi duygularımı hiçbir şekilde hissetme şansımın olmadığını keşfetmem, benim için büyük bir sürpriz oldu. O sıralarda tamamen çaresiz oluşumun keşfi, bana yalnızca tüm hayatım boyunca beni gerçeklerden uzak tutan bastırmanın gücünü değil, aynı zamanda yanıltıcı teorileriyle bu bastırmayı daha da takviye eden psikanalizin acizliğini de gösterdi. Çünkü eğitimimin bir parçası olarak iki tam analizden geçmiş olmama rağmen, analistler sahip olmam gereken mutlu çocukluk versiyonumu sarsamamışlardı. 1973'te hobi olarak yapmaya başladığım spontane resimler, ilk gerçekliğime ilk kez doğrudan erişimimi sağladı. Resimlerimde, yıllardır merhametiyle yaşadığım annemin uyguladığı terörizmle yüz yüze geldim. Zira çevremdeki hiç kimse, nezaket sahibi babam bile, çocuk yetiştirme kisvesi altında işlenen çocuk istismarını fark edebilecek veya sorgulayabilecek durumda değildi. O sırada bir tek kişi olup bitenleri anlasa ve yardımına gelseydi, tüm hayatım farklı bir yola girerdi. O kişi, zulmün farkına varmam ve buna kendi hayatım pahasına on yıllarca normal ve gerekli bir şeymiş gibi tahammül etmeyi bırakmam noktasında yardımcı olabilirdi.

Hayatımdaki bu aydınlanmış tanıkların yokluğu, kitaplarım aracılığıyla potansiyel yardımcıları acı çeken çocuk hakkında bilgilendirme arzuma katkıda bulunmuş olabilir. “Potansiyel yardımcıları” derken, açıkça çocuğun tarafını tutmaktan ve onu yetişkinler tarafından gücün kötüye kullanılmasından korumaktan çekinmeyenleri kastediyorum. Çocuk düşmanı toplumumuzda bu tür insanlar hâlâ nadir bulunurlar, ancak sayıları giderek artmaktadır.

Spontane yaptığım resimler, yalnızca kişisel tarihimi keşfetmeme değil, aynı zamanda yanlış, yanıltıcı ve ölümcül olarak kabul ettiğim, yetiştirilme ve eğitim hayatımın zihinsel zorlamalarından ve kavramlarından kurtulmama da yardımcı oldu. Renk ve biçimin serbest oyununda dürtülerimi takip etmeyi ne kadar çok öğrenirsem, estetik ve diğer kabullere olan bağlarım o kadar zayıfladı. Güzel resimler yapmak için dışarı çıkmadım; iyi resimler yapmak bile benim için önemli değildi. Sadece gerçekliğin ortaya çıkmasına yardım etmek istedim.

Terapim sırasında, çocukken istismara uğradığım gerçeğini kavradım, zira ebeveynlerim de çocukluklarında benzer deneyimler yaşadılar ve bu istismarın kendi iyilikleri için olduğunu düşünmeyi öğrendiler. Eğitimimdeki analistler gibi, geçmişte kendilerine ne olduğunu hissetmelerine ve dolayısıyla anlamalarına izin verilmediği için, istismarı fark edemediler ve hiçbir suçluluk duygusu hissetmeden bana aktardılar.

Onları bu kadar kör etmiş olan ailemin ve öğretmenlerimin geçmişini değiştirmek için yapabileceğim hiçbir şeyin olmadığını fark ettim. Ama bütün bunlara rağmen, genç ebeveynlere ve her şeyden önce müstakbel ebeveynlere, otoritelerini kötüye kullanmanın tehlikelerini -onları duyarlı hale getirmek ve çocuklarının verdikleri işaretlere

kulak kabartmalarını sağlamak için-gösterebileceğimi ve bunu denemem gerektiğini hissettim.

Şimdiye kadar sessizliğe mahkûm edilmiş, haklarından mahrum bırakılmış bir kurban olan çocuğa, acısını bir yetişkinin değil de onun bakış açısıyla anlatırsam, konuşmasına yardım edersem bunu yapabilirim. Çünkü tüm felsefe ve psikanaliz çalışmalarım boyunca cevapsız kalan soruların cevaplarını, hayatım boyunca beni bırakmayı reddeden hayati mesajları, tam da bu çocuktan aldım. Ancak çocukluk korkularımın ve acılarımın asıl nedenleri benim için tüm boyutlarıyla açıklığa kavuştuğunda, yetişkin erkek ve kadınların yaşamları boyunca nelerden uzak durmaları gerektiğini ve neden gerçeğe yüzleşmek yerine, örneğin, saçmalığına dair en ufak bir kuşku duymadan devasa, atomik bir kendi kendini yok etme sürecini organize etmeyi tercih ettiklerini anladım. Benim için saçmalık, terapi sayesinde eksik parçayı, şimdiye kadar sıkı bir şekilde korunan çocukluğun sırrını bulmayı başardığımda zorlayıcı mantığını kazandı. Çünkü artık çocuğun ızdırabıyla körü körüne yüzleşmeye ihtiyacımız kalmadığında, yeni doğan bebeklerimize nasıl davrandığımıza bağlı olarak, onları gelecekteki canavarlara dönüştürmenin ya da onların duygusal ve dolayısıyla da sorumlu birer insan olarak büyümelerine izin vermenin biz yetişkinlere bağlı olduğunu aniden fark ederiz.

Bu kitapta amacım, son birkaç yılda edindiğim bilgileri başkalarıyla paylaşmaktır. Başarımların boyutu zamanla ortaya çıkacaktır. Ancak, çocuğun durumuna ilişkin bu bilgilerin insanları radikal ve acilen gerekli bir yeniden düşünmeye götürebileceğine kâni olduğumdan, denenmemiş hiçbir şey bırakmak istemiyorum.

Bir Aziz Nikola Günü Kutlaması*

Acılarımızın bastırılmasının, başkalarının acılarına karşı duyduğumuz empatiyi nasıl yok ettiğine dair pek çok örnek vardır. Görünüşte zararsız bir örnek seçip ayrıntılı olarak incelememe izin verin.

Aralık ayının başlarında bir gün, ormanda yürürken bir kutlamaya rast geldim. Birkaç aile çocuklarıyla birlikte ormanın kenarına gelmiş, mumlar yakarak Aziz Nikola'yı beklemeye koyulmuşlardı. Geleneksel olarak, bu kutlamadan önce genç anneler, Aziz Nikola'yı çocuklarının tavır ve davranışları hakkında bilgilendirirler; Aziz de, çocuklarla her şeyi biliyormuş gibi konuşabilmesi için günahlarını büyük bir kitaba kaydeder. Anneler orada, çocuk yetiştirme yöntemlerine dair destek almayı umarlar ve öyle de olur. Tüm yıl boyunca onun sözlerine atıfta bulunabilirler: "Aziz Nikola her şeyi görür, kendiniz de duydunuz, bir dahaki sefere sizden memnun kalacağından emin olun!"

Tanık olma şansına sahip olduğum bu kutlama nasıl devam etti? Yaklaşık on çocuk, birbiri ardına Aziz Nikola

* Aziz Nikola Günü veya Aziz Nikola Bayramı/Yortusu olarak anılan Batı Hristiyanları için 5 veya 6 Aralık'ta, Doğu Hristiyanları için takvim farklılığından dolayı 19 Aralık'ta idrak edilen bir bayramdır. Aziz Nikola halk arasında ve popüler kültürde "Noel Baba" olarak bilinir ve her yıl, uslu duran çocuklara Aziz Nikola Günü'nde hediye getirdiğine inanılır. (ç.n)

tarafından önce azarlandı, sonra da övüldü. Sadece küçük bir kız çocuğu azarlanmadı, zira muhtemelen annesi yabancı bir adama çocuğunun kabahatlerini yazılı olarak bildirme gereği duymamıştı. Aziz Nikola takriben şöyle konuştu: “Küçük Vera nerede?” Hemen hemen iki yaşlarında küçük bir kız, güvenen, umut dolu bir bakışla öne çıktı ve samimi bir merakla Aziz’in yüzüne baktı. “Şunu söylemeliyim ki Vera, Aziz Nikola oyuncaklarını tek başına toplamayı sevmemenden hiç memnun değil. Annen çok meşgul. Oyuncaklarıyla oynamayı bitirdiğinde onları toplaman ve iyi bir çocuk gibi küçük kardeşinle paylaşman, bir de her şeyi kendine saklamaman gerektiğini anlayacak yaştasın. Umalım ki, gelecek yıl bir gelişme görürüz. Aziz Nikola bazı iyi şeyler de fark etmiş: Annene yemeklerden sonra masayı toparlamakta yardım ediyorsun ve kendi başına güzelce oynayabiliyorsun ve bazen annen yanına oturtmadan da resim çizebiliyorsun.

Bunu çok beğendim, çünkü annen her zaman seninle oturamayacak kadar meşgul; ilgilenmesi gereken küçük bir kardeşin ve bir de baban var ve bu yüzden annenin kendi başına bir şeyler yapabilen bir Vera’ya ihtiyacı var. Şimdi pekâlâ Vera, sen de Aziz Nikola için küçük bir şarkı öğrendin mi?” Vera orada en ufak bir ses çıkaramayacak kadar korkmuş bir vaziyette duruyordu, bu nedenle onun yerine annesi, Vera’nın hazırladığı şarkıyı söyledi. Nihayetinde çocuğa, Aziz Nikola’nın çuvalından küçük bir paket verildi.

Sıra, diğer bir çocuğa gelmişti: “Eh, bakalım, Stefan, hâlâ emzik kullanıyorsun; bunun için çok büyüksün, biliyorsun (Stefan henüz iki buçuk yaşındaydı). Emziğini yanında getirdiysen, hemen Aziz Nikola’ya verebilirsin (diğer çocuklar güldü). Hayır, yanında getirmedi mi? Bu gece emziğini ya

komodinin üzerine koyacaksın ya da küçük kardeşine vereceksin. Artık emziğe ihtiyacın yok, bunun için çok büyüksün. Aziz Nikola ayrıca, her zaman iyi bir çocuk olmadığının da farkında, büyükler konuşurken hep araya giriyorsun; ama büyüklerin konuşmasına izin vermelisin, henüz başkalarının sözünü kesmek için çok küçüksün.”

Küçük Stefan dokunsan ağlayacak gibi görünüyordu; iyice korkmuş, bütün herkesin önünde utanmıştı; ben de ona tamamen haksız olmadığını hissettirmeye çalıştım. Aziz Nikola'ya dedim ki: “Bir dakika önce ona, emzik için çok büyük olduğunu söylüyordunuz, şimdiyse masada konuşmak için çok küçük olduğunu söylüyorsunuz. Stefan, emziğine artık ihtiyacı kalmadığında bunu kendisi gayet iyi bilir.” O sırada annelerden bazıları sözümü kesti, zira sözlerim bu kutsal tören için son derece uygunsuzdu ve bir anne bana haddimi bildirdi: “Burada, Stefan'ın ne yapıp yapmaması gerektiğini söyleyecek olan Aziz Nikola'dır!”

Bunun üzerine iyi niyetimi bir kenara bıraktım ve bu sahneyi küçük bir kayıt cihazına kaydetmekle yetindim, zira kulaklarıma inanamıyordum. Kutlama aynen başladı gibi devam etti.

Kimse bu gaddarlığı fark etmedi, hiç kimse o ızdırap dolu yüzleri görmedi (babaların sürekli flaşla fotoğraflar çekmelerine rağmen). Hiç kimse, azarlanan çocukların hiçbirinin, o küçük şiirin veya şarkının sözlerini hatırlayamadığını; seslerini dahi çıkaramadıklarını, teşekkür bile edemediklerini; hiçbirinin kendiliğinden gülümsemediğini, hepsinin korkudan taşlaşmış gibi görüldüğünü fark etmedi. Hiç kimse, gerçekte oynanan şeyin, çocuklar pahasına oynanan berbat bir güç oyunu olduğunu fark etmedi.

Nitekim, örneğin, henüz üç yaşında küçük bir çocuk, şu sözleri duymak zorunda kaldı: “Eh, peki Kaspar, görüyoruz ki oyuncaklarını etrafa fırlatıyorsun. Bu çok tehlikeli; annenin kafasına çarparlarsa, annen yaralanıp yatmak zorunda kalır ve artık sana bakamaz, yemek yapamaz ve sen de yiyecek bir şey bulamazsın. Ya da erkek kardeşine veya babana çarpabilirler ve sonra onlar da yatmak zorunda kalabilirler, annen onlarla meşgul olur ve yemeklerini onlara getirmek zorunda kalır. O zaman bir daha oyuncaklarıyla oynayamazsın, çünkü annene yardım etmen gerekir.” Ve sürekli bu tarzda sözler söylenmeye devam etti.

Bu küçük çocuğun bir şey anlayıp anlamadığından kesinlikle emin değildim, kafası çok karışık görünüyordu. Ama eğer bu sözlerden herhangi birini özümseyebildiyse, memnuniyetsiz bir ses tonuyla alacağı mesaj, ailesine zarar verebileceği ve bir ceza olarak da annesinden mahrum bırakılması gerektiği idi. Onu, ailesi için bu kadar tehdit haline getiren şeyin ne olduğunu gerçekten anlayıp anlamadığı muğlaktı, fakat endişesi besbelliydi. Ancak mütebessim çehresiyle annesi, bu durumdan pek bîhaber görünüyordu.

Çocukların her biri Aziz Nikola'yı memnun etmek, güzel bir şey duymak istiyordu; ama çocuklar güzel şeyleri duymadan önce yaptıkları kötü şeyleri dinlemek mecburiyetindeydiler. Bu, onların dikkatlerini çekmek için yeterliydi. Yedikleri azar korkuya neden olduysa da törenin hoş hatıralarını korumak adına korkularını bastırmak zorunda kaldılar. Ebeveynlerinin tam olarak onlardan beklediği de buydu. Bilinçaltı, küçük çocuğun bile kötü olduğu kesinliğinden asla kurtulamasa da, çocuğun bilinci on yıllarca bu kutlamanın güzel versiyonuna sadık kalacaktır. Bundan, müstakbel anne-babaların çocuklarına tam olarak

aynı şekilde davranacakları ve yine aynı şekilde, çocuklarının neden böyle bir muameleye maruz kaldıklarını merak etmeden bu hoş törenden büyük bir keyif almayı umacakları sonucu da çıkmaktadır.

Aziz Nikola'nın ebeveyn sözcülüğü sıfatıyla tasdik ettiği en büyük erdem, çocukların annelerine ihtiyaç duymadan kendi kendilerine oynayabilmeleriydi. Bir defasında kelimesi kelimesine şöyle demişti: "Seninle ilgili söyleyebileceğim iyi bir şeyim var: Annenin masayı temizlemesine yardım ediyorsun; bu çok gerekli, çünkü annen her şeyi tek başına yapamaz. Ama oyuncaklarını güzelce toplamayı da unutmamalısın, annen sana bu konuda yardımcı olamaz, bunu kendin yapmalısın." Bu akıl yürütme Nikola'ya oldukça mantıklı geldi: Üç yaşındaki çocuğa anne tarafından yardım edilmek zorunda değil, aksine çocuk anneye yardım etmeli. Aynı şekilde yardımseverlik de çocukların pozitif taraflarından biriydi: Yalnız kalmaktan çekinmeyin, oyuncaklarınızı güzelce toplayabilirsiniz, onları küçük kardeşinizle paylaşabilirsiniz, anneniz olmadan da idare edebilirsiniz. Diğer taraftan azaralamanın sebebi ise konuşmak, kendini savunmak, henüz büyümemiş olmak ve çocuğun doğal olarak yardıma, şefkate ve teselliye olan ihtiyaçlarıydı. Bir erkek kardeşi olan ve annesi bebeği emzirirken sadece ona bakmakla yetinmek zorunda kalan üç yaşındaki bir erkek çocuğu için emzik, çoğu zaman, yalnızlığında bir teselli, annesini ikame ederek kıskançlık duygularını bastırma çabasında ise bir yardımcıdan başka bir şey değildir.

İlk bakışta, Aziz Nikola günü kutlamasında hiçbir yetişkinin çocukların korkusunu veya azizin temsil ettiği tehdidi fark etmemesi şaşırtıcıydı. Anneler hiçbir şekilde sevgisiz görünmüyorlardı; çocuklara şarkılarını söylemelerinde veya

şiiirlerini okumalarında yardım etmeye çabaladılar. Açıkktı ki, çocuklarına güzel bir tören, çocukların sevinç, heyecan ve minnetle hatırlamaları gereken bir deneyimi sunmaya çalışıyorlardı. Belki de tüm çocuklar bilinçlerinde bu hatıranın sadece hoş kısımlarını tutmayı başarabilecek olsalardı, amaçlarına ulaşacaklardı. Fakat hiç şüphesiz çocuklar aynı zamanda yaşadıkları yoğun duygularını da bastırmak zorunda kalmış olmalılar: Bütün kabahatlerini, her şeyi bilen bir Tanrı gibi biliyormuş gibi görünen bu garip adamdan korkma, bir çocuk olarak saklanacak hiçbir yeri bulamamanın aciz öfkesi ve herkesin önünde azarlanmaktan utanma. Ancak bana daha kötü görünen şey, çocukların tüm bu duygularla baş başa bırakılmasıydı. Mütebessim annelerin, çocuklarının karmakarışık duygularını anlamadıkları ya da onları asla böyle bir duruma maruz bırakmayacaklarından emin oldukları çok açıktı.

Bu annelerin anlayışları neden kıttı? Neden hepsi, bir istisna dışında, çocuklarını bir yabancıнын insafına bıraktılar, otoritelerini ona devrettiler, çocuklarını ihbar ettiler ve bu çocukların bir yabancı tarafından alenen azarlanmasına müsaade ettiler? Neden diğer çocukların kendi çocuklarına gülmelerine izin verdiler? Neden çocuklarını utanç duygusuna maruz bıraktılar ve savunmasız çocuklarını koruyup bağırılarına basmadılar?

En alışlagelmiş izahat, ebeveynlerin çocuklarını yetiştirme konusunda taşıyabileceklerinden fazla sorumluluk yüklenmiş olmalarıdır. İnsanlar şöyle düşünebilir: Madem Aziz Nikola'nın yardımı bir müessese haline geldi, neden bundan faydalanmayalım ve yararlı olanı eski güzel bir gelenekle birleştirmeyelim? Gerçek şu ki, bu geleneğin neşet ettiği Aziz Nikola, Noel'de yoksullara yiyecek dağıtan bir

piskopostu, ancak ne yardımseverliğini herhangi bir pedagojik tavsiye ile birleştirdi ne de insanları sopayla tehdit etti. Onu, hem ceza hem de övgü dağıtan bir otorite haline getiren yalnızca ebeveynlerin pedagojik çabalarıydı. Gelenek o kadar ileri götürüldü ki, savaş sonrası Almanyada olduğu gibi, Aziz Nikola bazen bir çocuğın bacağının dışarı çıktığı bir çuval taşıyordu ve böylece azarlanan çocuklara, kabahatleri yüzünden çuvala tıkılabilecekleri ihtimali hatırlatılıyordu.

Bu uygulamalar hakkında edindiğim bilgiler, diğer şeylerin yanı sıra, bugünün ebeveynlerinin tavırlarını anlamama yardımcı oldu. Otuz yıl önce çocuklarını böylesine büyük bir tehdide maruz bırakan ana-babalar, kuşkusuz onlara bu zulme karşı kendilerini savunma şansı vermiyorlardı. Çocukların duygularının basitçe bastırılması gerekiyordu. Bu çocuklar anne ya da baba oldukları ve Aziz Nikola ile bir kutlama düzenlediğinde, oğulları ve kızları için empati duygularının engellenmesi ve bugün otuz yıl önce bastırılan korkularının onları, çocuklarının duygusal hayatından ayıran bir bariyer oluşturması şaşırtıcı değildir: Benim görmeme izin verilmeyen şeyi sen de görmemelisin; bana zarar vermeyen sana da zarar vermez.

Fakat onlara zarar vermediği, her geleneğin parlak renkleri ve ışıklarla süslendiği için güzel, iyi ve zararsız bir şey olduğu doğru mu? Bu tür tören ve kendi tavırları aracılığıyla, ebeveynler çocuklarında kötölüğün korkulu kesinliğini, bilinçaltında sonsuza kadar kalacak bir kesinliği uyandırır- lar. Aynı zamanda çocukların yapılan zulmü fark etmelerini imkânsız hale getirerek ileride körlüğe neden olurlar. Otuz yıl önce anneler benzer zulümleri içlerine atmak zorunda kalmasalardı, bugün çocuklarının durumuna göz ve

kulakları açık olurdu. Dolayısıyla da onların tehdit edilmele-
rine, korkutulmalarına, utandırılmalarına, herkesin önünde
alay konusu olmalarına izin vermeyeceklerinden, çocukla-
rına şantaj yapmak için bir yıl boyunca Aziz Nikola'nın yar-
dımına ihtiyaç duymayacaklarından ve böylece onları şan-
tajcı olmaları için yetiştirmeyeceklerinden emin olabilirdik.
Bugün, çocuklarının daha az içlerine atacak şeyleri oldu-
ğunu ve daha sonra yetişkinler olarak başkalarına karşı ey-
lemleri için daha fazla sorumluluk üstlenebileceklerini gör-
mek adına her türlü çabayı göstereceklerdi.

Katı ama yine de “normal” bir yetiştirme ve “sıra dışı
hiçbir yanı” olmayan durumlarda çocuk istismarından bah-
settiğimde bazı insanlar beni abartmakla suçluyor. Yine de,
bir uyarıyı zorunlu kılan, bu tür çocuk yetiştirmenin yay-
gın doğasıdır.

Ebeveynlerin Masumiyetini Katletmek

İfadelerimde ne kadar açık sözlü olursam, başkalarının tepkilerinden de o kadar çok şey öğrenirim. Bazı tepkiler beni daha fazla düşünmeye ve hassas olmaya zorluyor. Bu tarz tepkilerden bir tanesi, ebeveynlerin masumiyetiyle ilgili. İnsanların soruları şuna benziyor: “İyi ama, çaresizliklerinden dolayı çocuklarına kötü davrandıklarında ebeveynlerin suçlu olduğunu kastetmiyorsunuz değil mi? Ne de olsa kitaplarınızda ebeveynlerin kendi çocukluklarının bilinçsiz travmalarını çocuklarına aktarmak mecburiyetinde kaldıklarını ve bunun sonucunda da onlara kötü davrandıklarını, bakmadıklarını ve onlara cinsel istismarda bulunduklarını söylediniz.”

Bu tür bir akıl yürütme, ilk kitaplarımda atmaya cüret edemediğim bir adımı şimdi atmam gerektiğini idrak etmemi sağlıyor. Şu çok basit, fiilen sorgulanmamış algıdan yola çıkıyorum: İnsan hayatını mahveden her kişi kendini suçlu kılar. Bu algı, insanların yıllarca hapis cezasına çarptırıldığı ceza mevzuatımıza uygundur; ve bunun, toplumumuzun evrensel bir etik ilkesi olduğu iddiama da kimse karşı çıkamaz. “Herhangi bir kişinin” yerine çeşitli meslek adları koyduğumda bile bu ifade geçerliliğini kaybetmez; belki de sadece askerlik ve siyasetçilik gibi meslekler bundan müstesnadır, ki bu meslek grupları, sorumluluğu üstlenmeden

insanları ölüme göndermeye otomatik olarak hak kazanırlar. Ancak barış zamanlarında insan hayatının yok edilmesine izin verilmez ve bu cezalandırılan bir suçtur. Bir istisna hariçtir: Ebeveynler, ceza almadan çocuklarının hayatlarını mahvetmeye *mezunlardır*. Bu yıkım, çoğu durumda bir sonraki nesilde tekrarlansa da yasaklanmaktan çok uzaktır: Yasak olan tek şey bu durumu skandal diye adlandırmaktır.

Ebeveynleri, çocuklarına karşı eylemlerinden dolayı kınamaya yönelik bu tabu, uzun süre boyunca, ebeveynlerin suçunu açıkça görmemi ve formüle etmemi engelledi. Ama hepsinden önemlisi, eski durumumu yeniden yaşamanın uyandırabileceği duygudan —çocuklarının ihtiyaçları ya da kendi sorumlulukları hakkında en ufak bir fikri olmayan ebeveynlere olan bağımlılık duygum— ömür boyu duyduğum korku nedeniyle kendi ebeveynlerimin eylemlerini sorgulayamıyordum. Bana yaptıkları ve yapamadıkları her şey için her zaman sayısız açıklama buldum, böylece şunları sormaktan kaçınabildim: “Bunu bana neden yaptın? Neden beni korumadın anne, neden beni ihmal ettin, söylediklerimi görmezden geldin? Neden benim versiyonlarım senin için gerçek benden daha önemliydi, neden bana üzgün olduğunu söylemedin, neden gözlemlerimi doğrulamadın? Neden açıkça senin sebep olduğun bir şey için beni suçlayıp cezalandırdın?”

Bunların hepsi çocukken asla sormadığım sorulardı. Yetişkin hayatımda ise elbette cevapları biliyordum ya da bildiğimi sanıyordum. Kendi kendime dedim ki: Annem çocukken zor zamanlar geçirdi, başına gelen her şeyi bastırdı ve anne babasını idealize etti; zira herkesin inandığı yetiştirilme tarzına inanıyordu. Nasıl acı çektiğimi bilmiyordu, çünkü kendi geçmişinin bir sonucu olarak, bir çocuğun ruhuna

yönelik bir algılama kapasitesine sahip olamamıştı ve toplum, bir çocuğun ruhu pahasına itaatkâr bir robot olarak yetiştirilmesi gerektiği fikrini teşvik etmekteydi. Daha iyisini bilmeyen bir kadını suçlayabilir miyiz? Bugün, çocukların başına gelenleri saat saat gün ışığına çıkarabilmemiz ve mutsuz annelerin de çocukluklarında kendilerine yapılanların farkına varmalarını sağlayabilmemiz için böyle bir ebeveyni sadece itham edebileceğimizi değil, itham etmek mecburiyetinde olduğumuzu söyleyebilirim. Çünkü ebeveynlerimizi itham korkusu, statükoyu pekiştiriyor: Çocuk düşmanı tutumların cehaleti ve aktarımı sürüyor. Bu tehlikeli kısır döngü kırılmalıdır. Suçlu olanlar kesinlikle cahil ebeveynlerdir —bilgili ebeveynler çocuklarına bunu yapmazlar.

Yaralanmayan, istismara uğramayan bir çocuk, annesine kızdığında ya da incittiğinde bunu anlayabilir ya da gösterebilir. Bu ihtimal beni tekzip etmiştir. Annemin tacizine karşı en ufak bir direnişte olsam, en büyük cezaların başıma gelmesinden korkmam gerekirdi; sessiz kalmamın yanı sıra hatıralarımı ve duygularımı bastırmak zorunda da kaldım. Bütün bunlardan annem habersiz kaldı; sakince yöntemlerini uygulamaya devam edebilir, “etkinliğini” koruyabilir ve böylece bunu doğru ve zararsız görebilirdi. Tepkilerimden asla korkması gerekmedi. Her haksızlığı affetmemi ve ona asla kin beslemememi bekliyordu. Benim durumumdaki herhangi bir çocuğun yapacağı gibi bu beklentiye uydum; alternatifim yoktu. Babam, annemle herhangi bir şekilde yüzleşmekten kaçındı ve gözlerinin önünde neler olup bittiğini göremedi. Annemin tutkulu pedagojik yöntemlerini uygulamasa da —evde olduğu nadir durumlarda, bana biraz sıcaklık ve şefkat bile gösterdi— haklarımı asla savunmadı. Bana hiçbir zaman haklarım olduğu hissini vermedi; gözlemlerimi asla doğrulamadı ve annemin zulmünü kabul etti.

Çocukken babama bunların hiçbirini söyleyemezdim, çünkü bilinçli olarak olanların farkında değildim. Bir baba olarak sorumluluğunu tam anlamıyla üstlenmediğini fark etme yetim çok sınırlıydı. Sahip olduğum tek şey, onun sıcağının beni hayattaki her tehlikeden koruyacağı, eli elimi tutarken onun yanında yürüdüğüm sürece bana hiçbir şey olmayacağı noktasındaki teselli edici düşüncemdi.

Bu elin bile tek mirasının başka bir insanla —erken ölen babamla— kurduğum bağın güzel bir hatırası olduğunu kabul etmekten kaçınmak için onlarca yıl bu fikre sarıldım. Eğer babam bana ne olduğunu görecekti ve beni savunacak cesarete sahip olsaydı, tüm hayatım farklı bir yol izlerdi. Gözlemlerime güvenmeye, kendimi daha iyi korumaya, cahiller tarafından, tıpkı annemin bana yaptığı gibi, mahvedilmeye karşı durmaya cüret edebilirdim. “Daha iyisini bilen” hemşireler tarafından korkutulmama izin vermek yerine, yeni doğan çocuklarımla söylemek istediklerine kendi içgüdüleriyle karşılık vermeye cesaret edebilirdim —eğer çocukken duygularımı bastırmak yerine yaşama şansım olsaydı, onları ifade eder ve haklarımı savunurdum.

Bazı insanlar bu tür algılara, her bireyin, her ebeveynin bireysel bir karakteri olduğunu ve çocuğun kendi huyları için ebeveynlerini suçlayamayacağını ve çocuğun mahrum bırakıldığı her şeyden onları sorumlu tutamayacağını savunarak tepki verir. Ancak tarif ettiğim ebeveyn davranışının bireysel karakter özellikleriyle hiçbir ilgisi yok. Daha ziyade, çocuğa karşı ortak bir tutum bu ve bunun tek açıklaması da ebeveynlerin kendi çocukluk acılarının bastırılmasıdır. Dolayısıyla tamamen değiştirilmesi mümkün olan bir tutumdur. Her insan, kendine uygulanan baskıyı ortadan kaldırma ve bilgiyi özümseme özgürlüğüne sahiptir: Küçük

çocuğun ihtiyaçları, duygusal hayatı ve duygularının köreltilmesinin doğasında var olan tehlikeler hakkındaki bilgiyi.

Bundan, suçluluk sorusundan kaçamayacağımız sonucu çıkıyor ve ben, onu açıklığa kavuşturmaktan kaçınmak yerine, soruyla doğrudan yüzleşmek istiyorum. Böyle bir açıklama çok geç de olsa, şimdiye kadar mümkün olmamış olabilir. Zira daha yeni yeni, daha olumlu bir çocukluk geçirmiş ve bu nedenle ebeveynlerinin eylemlerini sorgulamaktan korkmayan bazı gençler görmeye başlıyoruz.

İlk kitaplarımın sayfalarını karıştırırken, ebeveynleri suçlamaktan kaçınmaya yönelik sürekli gösterdiğim çaba beni şaşırtmıştır. Hastanın ebeveynlerine karşı duyduğu kızgınlık, öfke ve hiddet duygularını yaşama ve ifade etme hakkının olduğunu tekrar tekrar belirtmiştim, ancak aynı zamanda, hastanın ebeveynlerini kınayamayacağımı da her zaman ekledim, çünkü yetiştirdikleri, manipüle ettikleri ve engelledikleri ben değildim. Ne de olsa, bunu sadece kendi çocuklarına yapmışlardı. Bugün ise durumu farklı görüyorum. Amacım henüz tanımadığım ebeveynleri kınamak değil, ama artık ebeveynlerin çocuklarına karşı, içsel bir zorlamayla ve trajik geçmişlerinin bir sonucu olarak hareket etmekte *olsalar bile*, suçlu oldukları düşüncesini akılda bulundurmaktan ve ifade etmekten korkmuyorum.

Herhangi bir katilin veya suçlunun içsel bir zorlamayla hareket *etmediğini* hayal edemiyorum. Yine de insan hayatını mahvettikleri veya sakatladıkları zaman suçludurlar. Kanun, suçlunun eylemlerinden sorumlu olmadığı kanıtlandığında “hafifletici koşulları” kabul etse de, suçlunun motivasyonu ve kişisel durumu, onun durumu için bir veya daha fazla insan hayatının feda edilmemesi gerektiği gerçeğini değiştirmez. Hukuki uygulamaya göre, doğrudan nefsi

müdafaâ amacıyla değil, masumlara karşı işlenen her cina-yetin, içsel bir zorlamanın ifadesi, çocuklukta yaşanan ağır istismar, ihmal ve kafa karışıklığının intikamını alma ve bir bastırma halinde beraberinde taşıdığı duyguları terk etme dürtüsü olduğuna inanıyorum.

Bir katilin soğuk hesaplarının bile arkasında bu tür dürtüler yatar. Bu, bir örnekle gösterilebilir:

1984'te Washington'daki Ulusal Halk Radyosu, benimle bir röportaj yapmak istedi. Radyocu Wendy Blair, kitaplarımı önceden okumuş, iyi hazırlanmış olarak gelmişti ve yazdığım her şeyi anlamış görünüyordu. Tek sorunu, çocukluğunda kendisine yapılanları hissedebilen kimsenin cinayet işlemeyeceği yönündeki açıklamamdı. Yine de, çocukluklarının tarihini deneyimlemelerine asla izin verilmeyenlerin, çok korkunç bir durumda bulundukları ve kendilerine yardım edecek kimse bulamadıkları için hapse girdiklerini söyledim. *For Your Own Good*'da alıntılıdığım Jürgen Bartsch'ın hayat hikâyesinin anlatılması ancak gazeteci Paul Moor'un Bartsch'a yaklaşması, onun güvenini kazanması ve ondaki, o yaralı çocuğun duygularını yeniden uyandırması sayesinde mümkün olmuştu. Katilin buna benzer tüm vakalarda olguları hatırlayıp hatta betimleyebildiği ve çocukluğunda maruz kaldığı istismar hakkında kitaplar yayınlatabildiği doğrudur, fakat bunu, sanki bir yabancıнын hayatını anlatıyormuş gibi, hiçbir his duymadan, hiçbir içsel bağ kurmadan yapar. Hissedemediğinden dolayı, bastırılmış, gizli ve dokunulmamış öfkesi için yeni bir kurban arama zorunluluğu altında kalır. Müebbet hapis cezasının bile bu iç dinamizi değiştirmek için yapacağı bir şey yoktur, çünkü bu dürtü çocukluktan kaynaklanır ve şayet katil, donmuş duygularına hayat veren ve böylece en azından kısmen, uzun

süredir süregelen dürtüsünü gidermesine yardımcı olan biriyle karşılaşmazsa, söz konusu dürtü altmış yıl veya daha fazla etkin kalabilir.

Amerikalı radyocuya, mahkumlarla konuşarak ve çocukluklarını sorarak tezimi kontrol etmenin mümkün olduğunu söyledim. İstisnasız hepsinin, babalarının katı olduğunu ve sık sık onları cezalandırdıklarını söyleyeceklerinden emindim —buna dayanın da dahil olduğunu söylemeye gerek yoktu— ama sadece kötü oldukları ve bunu hak ettikleri için cezalandırıldıklarını söyleyeceklerdi. Annelerini sevgi dolu olarak tanımlayacaklarından ve çektikleri zulmün nedeni olarak yoksulluk gibi dış koşulları göstereceklerinden de aynı derecede emindim.

Radyocu, suçun açıklaması olarak inkâr mekanizmasını kabul etmekte güçlük çekse de, istatistiklerin ifadelerimi doğruladığını söyledi. Bu istatistikler, Amerikan hapishanelerindeki mahkumların %90'ının çocukken istismara uğradığını gösterdi. Ona 90 değil, %100'ünün istismar edildiğine kani olduğumu söyledim. Geriye kalan %10 ise, bunu henüz kabul edememişti: Sadece duygularını bastırmakla kalmıyor, aynı zamanda gerçekleri de inkâr ediyorlardı.

İlk istismarların ebeveynler tarafından değil, hastanelerimizdeki insanlık dışı doğum uygulamalarıyla yapılmış olması elbette mümkündür. Bu nedeni münferit vakalarda saptamak zordur ve doğum sırasında ciddi şekilde travma geçirmiş veya kuvözde insan temasından izole edilmiş bir bebek, çok erken bir aşamada travmanın üstesinden gelmek için ihtiyaç duyacağı sevgiyi zar zor elde edebilen “zor bir çocuk” haline gelebilir. Ancak yetişkinler tarafından baştan itibaren sevgi, şefkat, yakınlık, ihtimam, saygı, dürüstlük ve

koruma gören bir insanın daha sonra bir katil olması asla düşünülemez.

Radyocu, “açıklaması gerçekten bu kadar basit olabilir mi?” diye sordu. Açıklama hakikaten çok basit, ancak çoğu insan bununla ilgili bir sorun yaşıyor gibi görünüyor, zira bu basit gerçeğe erişim, kendi çocukluklarında yaşadıkları acılar tarafından engelleniyor. İnsanlar, kulağa çok karmaşık gelen ancak onları acıdan kurtarma avantajına sahip teorilere inanmayı tercih ederler. Sonuç olarak, milyonlarca mahkûm yardımdan mahrum bırakılıyor. Şuursuzca hapis yatıyorlar: İçlerinde olan hiçbir şey değişmez ve diğer şeylerin yanı sıra mahkûmların ebeveynlerinin suçlarının keşfedilmemesini sağlayan bir makine hareket halinde tutulur. Radyocu, “ama, terapideki bir kişi, ailesinin kendisine ne yaptığını öğrendiği zaman ne oluyor?” diye sordu. “Ebeveynlerini öldürmek istemeleri mümkün değil midir? Demek istediğim, yeniden uyanan duygu, cinayete karşı korumanın olmadığı mıdır?” “Evet” dedim ona, böyle bir kişinin bunu yapmak isteyebileceğini söyledim, ama iki nedenden dolayı bunu yapmayacaktır. Birincisi, yeniden uyanan duygular aracılığıyla içindeki yaşamın uyanışını hissedecek ve onu tehlikeye atmak istemeyecektir. İkincisi, çocukluk deneyimleriyle ilişkilendirilebilecek duygular zamanla değişebilir ve yeni duygulara yol açabilir. Ebeveyne yöneltilen öfke, biz hissedemediğimiz sürece değişmez, çünkü bu öfke-den çekiniriz, suçluluk duyarız ve ebeveynin intikamından korkarız. Bu korku ona eşlik eden tüm koşullarıyla deneyimlendikten ve sonuçları anlaşıldıktan sonra, artık başkaları tarafından yapılan bir şey hakkında suçluluk duymaya mecbur değilizdir. İşte bu özgürleşme öfkeyi azaltır. Ayrıldığımızda, radyocunun aradığı cevapları açıklamalarımda bulup bulmadığından tam olarak emin değildim ama bana

gönderdiği tamamlanmış kaset beni doğru anladığını gösteriyordu. Sohbetimize taciz mağdurlarıyla yapılan röportajları ve radyo istasyonunun arşivlerinde yıllardır saklanan üç yüz altmış kadını öldüren bir adamla yapılan bir röportajı da eklemişti. Katil ile röportaj yapan gazeteci başlangıçta, adamın cinayetleri hakkında oldukça duygusuzca konuşması gerçeğine şaşırmıştı, ancak bu duygu yokluğunun önemi gazeteci için sadece argümanlarımla gücüyle açıklığa kavuştu. Sorulara cevap olarak katil, annesinin bir fahişe olduğunu ve “annesinin yolundan çekilmediği zaman” ona vurduğunu söylemişti. Birkaç defasında onu neredeyse öldürüyordu. Katil doğduğunda annesi, erkek değil bir kız istemişti ve o da yedi yaşına gelene kadar kız kıyafetleri giymek ve saçlarını uzatmak zorunda kalmıştı. Öğretmeni saçını kestiğinde annesi o kadar sinirlendi ki öğretmeni öldüresiye dövmüştü. Peki, cinayetleri işlerken ne hissetmişti? “Hiçbir şey”, dedi mahkûm. Her sabah bir kadını öldürmek için, sanki bir günlük iş için dışarı çıkıyormuş gibi evden çıkıyordu. Sert geçen çocukluğunun bu cinayetlerle bir ilgisi olabilir miydi? Gazeteci bunu da öğrenmek istemişti. “Ah hayır,” diye yanıtladı mahkûm tam bir inançla ve ilk defa da bir parça duyguyla. “Bana olanlar için annemi suçlayamam.”

Bu adam geçmişini o kadar derinden bastırmıştı ki hayatında hiç rüya görmemişti. İlk kez kendi yaşındaki bir kızı öldürdüğünde on dört yaşındaydı. Muhtemelen annesinin onun yerine istediği kızı yok etmek istiyordu. Kız değil de erkek olduğu için annesinin sevgisini asla kazanamayacağının farkına varmasından kaynaklanan basit ve anlaşılır umutsuzluktan dolayı o kızı öldürdü. Annesi ondan başka bir şey —ulaşabileceği bir şey— beklemiş olsaydı, onun isteklerini yerine getirmeyi başarabilirdi ama bu, hayatın ona vermediği bir şanstı. Bir çocuk annesinin sevgisini kazanmak

için her şeyi yapar, öyle ki o sevgi olmadan yaşayamaz. Bu yüzden, sunabileceği çok fazla sevgiye sahip olabileceğine inandığı bir anneden yalnızca nefret gören bu çocuk, onun sevgisini elde etmenin bir yolunu aramıştı. Belki de bu çocuk, sırf dikkat çekmek için o kızı öldürmek zorunda hissetmiştir. Bunun hakkında hiçbir şey bilmiyoruz. Yalnızca o bize nedenini söyleyebilirdi, şayet hissetme, ağlama, rüya görme olanağına sahip olsaydı. Ama değildi. Ruhu hapsedilmişti. Cinayet, konuştuğu tek dildi.

O halde bu üç yüz altmış kadının ölümünden kim suçludur? Tabii ki yetişkin katil. Ama sadece o değil. Çevredeki koşullara bakmaya hazır olduğumuzda artık annesinin suçluluktan azade olduğunu söyleyemeyiz. Katil, başına gelenlerden annesinin sorumlu tutulamayacağını söylüyor ve toplum da onunla hemfikir. Bana göre bu anne, oğlu bilmese de, toplum ve annenin kendisi bilmese veya bilmek istemese de oğlunu katil yaptı. Bu kadar tehlikeli olan tam da bu farkındalık eksikliğidir. Gelecekteki suçları önlemek için, bu cehaletin tehlikesi açıkça tanınmalıdır.

Bu sonuç o kadar açık, o kadar banal ki, gerekli aydınlanma görevine karşı ciddi bir direniş beklenemez. Yine de bu direnç, özellikle de böyle bir aydınlanmaya en acil ihtiyaç duyan ebeveynler arasında yoğundur. Neden? Sonuçta, gelecekte bu tür davranışlardan kaçınabilmeleri için ebeveynlerin çocuklarını bilinçsizce nasıl yaraladıkları hakkında daha fazla bilgi edinmelerinin yararlı olacağı düşünülebilir. Gerçek şu ki, çocuğun duygusal hayatı hakkında en çok doğru bilgilere sahip olan ebeveynler, çocukken travma geçirmemiş olanlardır. Maalesef bunlar azınlıktadırlar, çünkü çoğu ebeveyn çocukluktan beri duygusal bir tuzağın içindedir ve bilinçsiz, bastırılmış öfkelerini boşaltmak için sadece

bir fırsat beklemektedir. Bu tuzaktan kendi çocuklarından başka bir çıkış bulamazlar, zira yalnızca bu çocuklar, çocuk yetiştirme kisvesi altında ve cezasız kalarak dövülebilir, azarlanabilir ve bir zamanlar ebeveynlerinin aşağılandığı gibi aşağılanabilirler.

Trajedi şu ki, bir tuzağa yakalanan ve çıkış için sadece bir kapıyı gören kişi o kapıyı kullanmaktan kendini alamaz. Kapı, uygun yasalarla kesin olarak kapatılmadığı sürece, tuzağa düşen kişi her türlü mantıklı bilgiye kör ve sağır kalacaktır. Bir kişinin kendi ebeveynlerine karşı öfkesini kendi çocuklarına yansıtması yasal bir suç olsaydı, tuzaktan çıkmanın başka yolları aranır ve ebeveynler de onları bulurdu. Elbette, kişinin kendi başına gelenlerden dolayı ızdırap içinde olması kaçınılmazdır, ancak böyle bir ızdırabın yıkıcı değil iyileştirici olabileceği gösterilmiştir.

Bir anne çocuğunu nasıl incittiğini hissedebilseydi, bir zamanlar kendisinin nasıl yaralandığını keşfedebilir ve böylece geçmişi tekrar etme dürtüsünden kurtulabilirdi. Ancak eğitim ve din, kendisine yapılanları hissetmesini men eder. Çocuğa daha önce verilen zarar ve hasarın sonuçlarını kabul etmeyi reddetmek, toplumumuza nüfuz eder ve dini öğretiler tarafından pekiştirilir. Binlerce yıldır, tüm dini kurumlar inananları ebeveynlerine saygı duymaya teşvik etmiştir. İnsanlar sevgi ve saygı ortamında büyüselerdi, bu öğütler tamamen gereksiz olurdu, çünkü o zaman gördükleri her şeye doğal olarak tepki verirlerdi. Ancak bir kişinin ebeveynlerine saygı duyması için bir nedeni yoksa, öyle görünüyor ki, bunu yapmaya zorlanmalıdır. Bu tür bir zorlamanın tehlikeli etkisi, ebeveynlerine yönelik herhangi bir eleştirinin günah olarak adlandırılması ve güçlü bir suçluluk duygusuyla sonuçlanmasıdır. Dinler, ebeveynlerin, halihazırda

ölmüş olsalar bile, her koşulda korunmaları gerektiğini öğrettiğinden, bunu ebeveynlerin çocukları pahasına yaparlar. Bu öğretinin ahlaki olarak adlandırılması sadece skandalı büyütme-
mektedir.

Çocukları küçük ve saflarken güçlerini büyük ölçüde kötüye kullanan ve bu saygıyı hak etmeyen insanlara zorunlu bir saygı sağlamak için gelecek yaşam feda edilir. Bununla birlikte, hemen hemen her kültür, kişinin ebeveynlerine saygı duyma buyruğuna sadıktır. Hintliler, Vietnamlılar, Çinliler, Araplar ve Afrikalılar tekrar tekrar aynı hikâyeleri anlatırlar: “Anne babamıza saygı duymayı öğrenmek için dö-vüldük. Söyledikleri veya yaptıkları her şey her zaman kut-saldı.” Bazıları şunu ekler: “Biz de çocuklarımızı, bize saygı duyacak şekilde yetiştirmeliyiz; yoksa vandallara dönüşür-ler.” Sadece ender durumlarda, çocuklarını döverek —tıpkı beyaz insanlar gibi— dinamit döşediklerini ve vandalizm ürettiklerini fark ederler. Londra’da bir gruptaki siyahi bir psikoloji öğrencisi bir keresinde bana, “en başından beri fi-ziksel, ruhsal ve cinsel istismara uğradım” demişti. “Bunu nasıl anladın?” diye sordum. “Bunun farkına varmamı sağ-layan kitaplarınız oldu ve şimdi etrafımda da görüyorum. Ama herkes, beyazlar kadar siyahlar da bana gördüklerimin doğru olmadığını söylüyor. Ebeveynlerimiz zulmü beyaz-lardan öğrendiklerini iddia ediyor ve kendi ebeveynlerinin katkılarını inkâr ediyorlar.”

“Değneği esirgeyen oğlundan nefret eder, fakat onu seven onu terbiye etmeye gayret eder” diye okuyoruz Eski Ahit’i. Bu sözde bilgelik bugün hâlâ o kadar yaygın ki, sık sık du-yuyoruz: Sevgiyle atılan bir tokat çocuğa zarar vermez. Sahte temayüller için çok iyi bir kulağa sahip olan Kafka’nın bile bir tanığa göre, “aşk, çoğu zaman şiddetin yüzüdür” demiştir

olsa gerektir. Tanığın Kafka'dan doğru alıntı yapmasını pek olası bulmuyorum, ama Kafka, hepimizin yaptığı gibi, zulmü aşk olarak görmeye kendini zorlamıştı.

Aşkın haricinde daha zalim bir şey var olabilir mi? İnsanlar, çocukluklarından itibaren İncil'in buyruklarına maruz bırakılmasalardı, çok geçmeden bunlar, onlara gerçek dışı gibi gelirdi. Zulüm, aşkın karıştıdır ve bir sevgi işareti olarak sunulursa, travmatik etkisi azalmaktan çok, pekiştirilir. Amerikalı televizyoncu Phil Donahue'nün 1985'te yayınlanan bir kitabında şu pasaj geçer:

Peki bir ebeveyn ne yapmalı? Bütün bunlar, çocuklarınıza asla şaplak atmamanız gerektiği anlamına mı geliyor? Jant kapakları çalarak büyümelerini istemezsiniz; ama aynı zamanda onların disiplinsiz büyümelerini de istemezsiniz. Bir çocuğu duygusal izler bırakmadan cezalandırmanın bir yolu var mıdır? Çocuklar fiziksel cezaya karşı o kadar hassasdır ki, bileklerine vurulacak en ufak bir fiske dahi travmatik bir "istismar" teşkil edecek ve çocuğun ya suçlu ya da umutsuzca nevroitik bir şekilde yetişmesini mi sağlayacaktır? Eğer ölümcül bir suçluluk duygusu hissetmeksizin bunu yapacak olsanız, bir çocuğu döverek disipline etmek mümkün müdür?

Tüm davranış uzmanları, sevgi dolu bir ilişki bağlamında uygulansa bile cezanın kaçınılmaz olarak yıkıcı olduğu konusunda [Alice] Miller ile aynı fikirde değillerdir. Örneğin Harvard'dan Jerome Kagan, çocukların yetişkinler gibi şiddete meyletmeden cezayı kabul edebileceklerini düşünmektedir. Aşırı istismar durumları dışında, ebeveyn davranışının, çocuğun bu davranışı nasıl yorumladığı kadar önemli olmadığına inanmaktadır. Kagan, "Çocuk, fiziksel cezayı 'ebeveynin, onun üretken bir yetişkin olmasına yardım etme arzusunun' bir yansıması olarak değil, adaletsiz olarak yorumlarsa," der Kagan, "o zaman kabahat, suç, uyuşturucu kullanımı vb. ortaya çıkar."

Aslında Kagan, birçok bilim insanının, çocuklarında şiddet içeren davranışlara neden olmada ebeveynlerin rolünü abarttığını düşünüyor. Ebeveynlerin dayaklarına ve cinsel istismara karşı dört dörtlük olmasına rağmen, insan hayvanının travmatik bir çocukluktan sağ çıkma ve toplumun sorumlu bir üyesi olma yeteneğine çok güveniyor. Çocuklarının bazı antisosyal davranışlarda bulunduğunu keşfeden ebeveynlerin tipik tepkisi suçluluktur. “Neyi yanlış yaptım?” diye düşünürler. Kagan’a göre, cevap muhtemelen hiçbir şey değildir. Ne zaman bir genç yaşlı bir kadının çantasını çalsa, annesinin onu yeterince sevmediğini varsaymanın basit kaçtığını düşünüyor.

Donahue’nün tartışması görünüşte hangi ebeveyn davranışının çocuk üzerinde travmatik ve kalıcı bir etki yaratabileceği sorusundan yola çıksa ve çocuk için endişelenmeye öncelik veriyor gibi görünse de, ikinci paragraf, temelde sadece ebeveynleri meşrulaştırılmış suçluluk duygularından kurtarmakla ilgilendiğini göstermektedir. Eylemlerinin hiçbir tehlike oluşturmadığından emindirler: Çocuk, “sevgiden” ve “kendi iyiliği için” işkence gördüğünü bilirse hiçbir zarar görmeyecektir. Gerçekliğe dayanmayan bu tür bir güvence, burada alıntılanan “uzmanların” ifadelerine dayanmaktadır ve söylemeye hacet yoktur ki, kendi davranışlarını sorgulamaya hazır olmayan tüm ebeveynlerin isteklerine de uygundur.

Ama güvence vermekten başka bir yol yok mudur? Ebeveynlere, dürüstlük ve açıklıkla, çocuklarını *neden* travmatize ettiklerini açıklamak mümkün değil midir? Açıklansa hepsi çocuklarına eziyet etmeyi *bırakmayacaktır* ama bazıları bırakacaktır. Bununla birlikte, 30 yıl önce kendi ebeveynlerinin yaptığı gibi, çocuklarını sevmeleri koşuluyla bir tokatın az ya da çok zarar vermeyeceği söylene, bırakmayacaklarından emin olabiliriz. Bu tabir bir çelişki içerse de

alıştığımız için aktarılmaya devam edebilir. Aşk ve zulüm birbirini dışlar. Hiç kimse bir çocuğu sevgiden dolayı tokatlamaz, daha çok benzer durumlarda insan savunmasızken tokat atılıp sonra bunu bir sevgi işareti olarak yorumlamaya zorlandığından dolayıdır. Bu kafa karışıklığı, otuz ya da kırk yıl hüküm sürmüş ve kişinin kendi çocuğuna geçmiştir. Bu kadar. Çocuğa bu kafa karışıklığını gerçek olarak sunmak, uzmanlar tarafından ayrıntılı olarak incelenmiş olmasına rağmen hâlâ kafa karışıklığıdır, ki bu da yeni kafa karışıklıklarına yol açar. Öte yandan, kişi çocuğa karşı yaptığı hatalarını kabul edebilir ve kendi kontrol eksikliğinden dolayı da özür dilerse, kafa karışıklığı giderilmiş olur.

Bir anne, çocuğuna tokat attığı o anda, ona olan sevgisinin onu terk ettiğini ve çocukla hiçbir ilgisi olmayan başka duyguların egemenliğinde olduğunu açıkça ifade edebilirse, çocuk akıl sağlığını koruyabilir, saygı gördüğünü hissedebilir ve annesiyle olan ilişkisinde yönünü kaybetmez. Bir çocuğa karşı sevgi duymanın emredilemeyeceği doğru olsa da, her birimiz ikiye bölünmüşlükten kaçınmaya karar vermekte özgürüz. Hayvanlar aleminde ikiye bölünmüşlük var mıdır bilmiyorum; en azından bir gün “terbiyeli ve disiplinli bir hayvan” olabilmesi için neredeyse ölümüne işkence edilmesi gerektiği fikriyle büyüyen genç bir hayvanı hiç duymadım. Kagan’ın “insan hayvanının” travmatik bir çocukluktan yara almadan kurtulma yeteneğine olan iyi niyetli ama safça güveni, çocuğa yaşatılan travmaların güçlü, yıkıcı ve feci doğasını tamamen görmezden geliyor. İnsan ve hayvan saldırganlığı arasındaki birçok karşılaştırma, insanların yıkıcı nükleer gücü ve yok etmeye hazır olmaları (Hitler ve Stalin tarafından belgelen-diği gibi) ışığında, dünyadaki tüm keskin hayvan dişlerinin kesinlikle zararsız görüneceği gerçeğini de görmezden geliyor. Harvard profesörlerinin bunu bilmemeleri mümkün

müdür? Kesinlikle değil. Çocukluk çağı travmalarının zarar-sız doğasına duydukları güveni büyükannelerinin inançla-rından alıyorlarsa, gerçeklerden hiçbir şey öğrenemeyecek-ler, çünkü bu güven hayatları boyunca sarsılmadan devam edecektir. Ancak, neden oldukları büyük kafa karışıklıkları ve destekledikleri tehlikeli ikiyüzlülük göz önüne alındı-ğında, bu güven kesinlikle zararsızdır, zira bugün dünyayı tehdit eden, evrensel olarak görmezden gelinen çocukluk travmalarının sonuçlarıdır.

Kötü Çocuk - Bilim İnsanlarının Favori Masalı

Doğuştan körlük çoğu durumda geri dönüşü olmayan bir yazgıdır. Ama anlatmak üzere olduğum duygusal körlük ise doğuştan değildir. Bir kişinin belirli koşulları görememesine neden olan duygu ve hatıraların bastırılmasının bir sonucudur. Bu körlük geri döndürülemez değildir, zira herkes daha sonra kendi bastırılmışlığına son vermeye karar verebilir. Eğer kişi gerçeklikle yüzleşme hususunda hakikaten kararlıysa, diğer insanlardan gelecek yardıma ihtiyacı olduğu anda kişi, o yardımı bulabilir.

Bireyin bu şansı yakalayıp yakalamaması büyük ölçüde çocukluğunun doğasına bağlıdır: Çocukluğu, tek otoritenin polis olduğu totaliter bir rejime mi benziyordu? Yoksa çocuğa bir zamanlar, bir yetişkin olarak mevcut durumda bu mutlu deneyime geri dönebilmesi için zulüm dışında bir şey deneyimleme şansı verilmiş miydi?

Kişinin kendi geçmişiyle karşılaşması, kendi içindeki çocuğa karşı şimdiye kadar sergilenen körlüğe son vermekle kalmaz, aynı zamanda düşünce ve duygu blokajını da azaltır. Bu noktaya daha sonra döneceğim, ama şimdi bu körlüğün nasıl işlediğine ve insan düşüncesini nasıl etkilediğine dair bazı örnekler vereceğim.

Birkaç yıl önce, haftalık Amerikan *Newsday Magazine* dergisinde yazar Ann Jones, bir kadını çocuğunu öldürmeye

neyin teşvik edebileceği sorusunu incelemeye birkaç sayfa ayırdı. Yakın zamanda 8 aylık bir bebeğin öldürülmesi, spekülasyonlara yol açmıştı. Yazar durumu şöyle tasvir ediyordu: Genç bir kadın, üç yaşındaki oğlu ve sekiz aylık kızıyla evde yalnızdır. Az önce babalarıyla tatsız bir telefon görüşmesi yapmış ve bu konuşmayı kız kardeşine anlatmak istemiştir, ancak bebek sürekli konuşmaya müdahale ederek sürekli ağlamaktadır. Telefonda kardeşinin sesini duymayan anne giderek bunalır ve bir anda bebek susana kadar ahizeyle bebeğe vurmaya başlar. Böylece bebeği kasten öldürmek istememesine rağmen çocuk katili olur. Oysa ki sadece dayanılmaz çılgınlardan kurtulmak istemiştir.

Yazar, bu kadının çocukluktaki acılarını ifade eder. Babası bir alkolikmiş ve sık sık evde bıçak sallayarak iki genç kızını öldürmekle tehdit edermiş. Çok küçüklerken onları düzenli olarak döver ve cinsel istismarda bulunurmuş. Bir keresinde kızını, uykusundan kaldırarak sürüklemiş ve onu, geceliğinden duvardaki bir çiviye asıp üç saat orada bırakmış. O sırada anneleriyle tartışmaktaymış ve anne, kızı duvarda asılıyken babalarını terk etmiş.

Bu örnekler, bahsettiğim çocuk katili annenin, çocukken ne gibi işkencelere maruz kaldığını göstermeye yeter. Üstelik, sonraki yaşamında hiçbir zaman gerçekten istediğini yapmasına izin verilmemiştir: Birçok kez istenmeyen hamilelik geçirmiş ve kürtaj olmasına da asla müsaade edilmemiştir. Anne rolü ona, olgunlaşmamış partnerleri ve tıp otoriteleri tarafından dayatılmış ve sonunda o da bebeğini öldürmüştür. Korkunç sıkıntısını boş yere ifade etmeye çalışırken cinayet işlemesi anlamlıdır. Telefonda rahatlamayı ummaktaydı, muhtemelen kız kardeşine babalarının çirkin sözlerini anlatmaya çalışıyordu, ancak bebeğin çılgınları

bunu imkânsız hale getirmişti. O anda, en hazırlıksız olduğu anne rolüne zorlanmış, daha önce başka durumlarda sık sık yaptığı gibi, sıkıntısını dile getirme ihtiyacını bir kez daha bastırmıştı. Fakat burada, elindeki en zayıf yaratıkla kendini “savunabilmişti”.

Daha sonra, hapisanede, başka bir çocuk doğuruyor ve yine yanında, bu anlamsız doğum ve yıkım döngüsünün köklerini onunla birlikte arayabilecek hiç kimse bulunmuyordu. Dergi makalesi bile bunu başaramamaktadır. Başlangıçta anlatılan çocukluğu çabucak unutulur ve yetişkin yaşamından bir dizi koşul bu cinayetin nedeni olarak öne sürülür: Eşler, erkekler, yoksulluk —bir anne bebeğini öldürdüğünde tüm bu faktörler suçlanır— makale sonunda sonucuna varır. Pek çok uzmandan alıntılar yapılır, çeşitli teoriler ileri sürülür, çeşitli öneriler dile getirilir ve en nihayetinde toplumun, bazı kadınların çocuklarını öldürmesine nasıl sebep olduğu sorusunu cevaplayacak araştırma projelerinin yapılması istenir.

Makalenin başında çok açık olan şey, sonunda neredeyse gizlenmiştir. Neden? Çok basit bir nedenle, muhtemelen aynı zamanda Freud’un 1897’de gerçekliği bastırmasında da belirleyici faktör nedeniyle (bir sonraki bölümde daha ayrıntılı olarak tartışılacaktır). Çocukken geceliğimizle duvarda üç saat asılı kaldığımızı, annemiz tarafından terk edildiğimizi ve tamamen öfkeli bir babanın insafına bırakıldığımızı ve bunun bizde nasıl duygular uyandıracaklarını hayal etmeye çalışalım. Bunu düşünmekten kaçınırsınız, çünkü böyle bir girişim, ne pahasına olursa olsun hatırlatılmasını istemediğimiz benzer durumları hatırlatır. Paniği, aciz öfkesi, çaresizliği ve ızdırabıyla bu kadar yalnız bırakılan bir çocuk ne yapabilir? Çocuk, öldürülmek istemiyorsa çılgılık

atmamalı, hatta ağlamamalıdır. Bu duygulardan kurtulmasının tek yolu onları bastırmaktır. Ancak bastırma, o anda yardım sağlayacak fakat sonunda bu yardımın bedelini öde-tecek olan hain bir peridir. Kızın kendi çocuğu doğduğunda, aciz öfke yeniden canlanır ve sonunda öfke —bir kez daha savunmasız bir yaratığın pahasına— boşaltılır.

Böyle bir çocuğun gerekli olan bastırma çabası için tüm yeteneğini ve enerjisini tüketmesi gerektiğinde; ayrıca biri tarafından sevilmenin ve korunmanın ne olduğunu asla bilemediği zaman, bu çocuk, eninde sonunda kendini koruyamaz, hayatını anlamlı ve üretken bir şekilde düzenleyemez. O, yıkıcı ilişkiler içinde kendine eziyet etmeye devam edecek, sorumsuz birileriyle birlikte olacak ve onlar tarafından hüsrana uğrıtılacak; ancak tüm bu acıların kaynağının kendi ebeveynleri ve yetiştirilmesinde dahil olan diğerlerinde bulunduğunu kavraması pek mümkün olmayacaktır. Eskiden hayatta kalmayı sağlamak için yapılan bu bastırma çabası, bir zamanlar çocuk olan yetişkinin çıkarlarının tersine, şimdi böyle bir kavrayışı imkânsız kılmaktadır. Bir çocuğun hayatta kalabilmesi için bazı şeyleri görmezden gelmesi gerekiyorsa, büyük ihtimalle hayatının geri kalanında da bu şeyleri görmezden gelmeye devam etmesi gerekecektir.

Çocuklukta bastırmanın hayat kurtaran işlevi, yetişkinlikte hayatı yok eden bir tehdide dönüşür. Çocuk katili olan anne, babasına olan nefretini bilinçli olarak deneyimlemiş olsaydı, çocukluk duygularını bastırmak zorunda kalmayacak ve katil olmayacaktı. Telefonda bu kadar çaresiz kaldığında nefretinin kime yöneldiğini anlayacak ve bunun bedelini kendi çocuğuna ödetmeyecekti. Bir zamanlar zorunlu olan bu körlük onu bir katile dönüştürmüş ve toplumun körlüğü ise bu kadının yardım bulamamasına katkıda bulunmuştur.

Yıllarca hapis yattıktan veya yıllarca eğitim odaklı terapiden sonra bile, babasına olan gizli nefretinden ve cezalandırılması gereken çığlık atan bir çocuk olma korkusundan hâlâ kurtulmuş değildir. Toplum —terapistler de dahil— ebeveynlerin eylemlerini sorgulama korkusuyla yönetildiği sürece, suçunu tekrarlama, kendi çocukluğunda asla olmasına izin verilmeyen o çığlık atan çocuğu, defalarca ortadan kaldırmak zorunda kalma tehlikesiyle karşı karşıyadır.

Erken çocukluk döneminden itibaren öğrendiklerimizin çoğu ve sonraki yaşamda duymaya devam ettiğimiz şeyler bu korku tarafından sürdürülür. Çocuğun temelde kötü bir şey olduğu ve kültürümüz aracılığıyla evcilleştirmemiz ve daha iyi bir şeye dönüşmemiz gerektiği düşüncesi korkuyla iç içedir. Gerçekten de böyle bir dizi fikir vardır, ki gerçeklik tarafından sürekli alay edilen, ancak değiştirilmesi kolay olmayan, çocuk yetiştirme sistemimizi haklı çıkaran fikirlerdir bunlar. Genellikle oldukça karmaşık olan teoriler, öğrencilerin bütün üniversitelerde öğrenip yıllar sonra da hoca olarak öğrettikleri bu tür fikirler üzerine kuruludur, ancak bu teorilerin doğru olmadığı kanıtlanmıştır. *Thou Shalt Not Be Aware*'de, Freud'un "dürtü" kuramı ile Melanie Klein'in zalim bebek kuramının, çocuğa yönelik geleneksel pedagojik görüşle tam olarak ne kadar örtüştüğünü göstermiştim. Martin Luther'in dört yüz yıl önce öne sürdüğü şey, bugün hâlâ kabul edilmektedir; örneğin psikanalist Edward Glover şöyle yazar:

Bu teknik keşifleri sosyal terimlerle ifade edersek, tamamen normal bir bebeğin neredeyse tamamen benmerkezci, açgözlü, kirli, öfkeli, huysuz, alışkanlıklarında yıkıcı, bilinçli olarak son derece cinsel, tavırlarında kibirli, en ilkel gerçeklik duygusu dışında her şeyden yoksun, vicdanı ve ahlak

duygusu olmayan, topluma (aile tarafından temsil edildiği şekliyle) karşı tutumu oportünist, düşüncesiz, otoriter ve sadist olduğunu söyleyebiliriz. Psikopatik olarak etiketlenen suçlu tipini düşünmeye başladığımızda, bu özelliklerin birçoğunun belirli koşullar altında yetişkin yaşamında devam edebileceği gayet açıktır. Aslında, yetişkin sosyal standartlarına göre değerlendirildiğinde normal bebek, tüm pratik amaçlar için doğuştan suçludur.

Bu zalim çocuk tezine karşı çıktığımda, sıklıkla bana çocuğa atfedilen cinsellik, işaret ediliyor. *For Your Own Good*'da betimlediğim “zehirli pedagoji”nin ahlaki tutumu olmadan, böyle bir akıl yürütme çizgisi, cinselliğin kötü ve kabahatli bir şey olduğunu varsaydığı için düşünülemezdi. Şimdiye kadar, psikanaliz kendisini bu tür değerlendirmelerden kurtarmış gibi görünmüyordu. Çocuksu cinsellik iddiası psikanalizin başlıca dogması ilan edilmiş olsa da, bu iddianın hangi cinsellik tanımına dayandığı açık değildir. Psikanaliz literatürü, çocuksu merak, şehvet ve fiziksel yakınlık arzusu, dokunarak uyarılma, okşama ve rahatlatma, nazikçe dokunma, başka bir kişinin fiziksel sıcaklığı ve cinsel organlar da dahil olmak üzere çocuğun kendi vücuduyla yaşayacağı sayısız zevk deneyimleri için duyulan arzu gibi birçok heterojen fenomen örneklerini ihtiva eder. Yine de, bir zamanlar soğukluk ve fiziksel mahrumiyetle yetiştirilen yetişkinler buna böyle demeyi sevse de, tüm bunlar cinsellik anlamına gelmez. Sigmund Freud'un zamanında, çocuksu otoerotizm aşırı şiddetli bir şekilde cezalandırılmakta ve cinsel organlara dokunma, hadım etme tehditleriyle karşılanmaktaydı, çünkü yetişkinler kendi “iffetsizlik” duygularını çocuğa yansıtmakta ve onu kendi yasak fantezileri için cezalandırmaktaydı. Ancak bu, çocuksu otoerotizm, şehvet

ve merakı cinsellikle eşitlemek için pek tabii yeterli bir neden değildir.

Cinsellik, hormonal direktiflerini ergenliğe kadar almayan insanoğlunun çiftleşme dürtüsüdür. Bu biyolojik tanımdan hareketle, çocuklara cinsellik atfetmemem mantıklıdır. Çocukların cinsel istismarının kurbanlarında iz bıraktığını söylemeye hacet yok. Böylece istismara uğrayan bir çocuk, yetişkinin saygısını kaybetmemek için “cinsel” davranışı taklit edebilir. Sonuç, bozuk bir manzardır. Uzun zamandır, cinsel istismara uğramış çocukların durum ve davranışlarının, mahkeme salonlarında ve psikanalitik uygulamada, suçluluklarının kanıtı olarak neden sürekli olarak alıntılan-
dığı sorusuyla meşguldüm. Bunun bir nedeni, yetişkinlerin yansıtma yoluyla çocuğa atfederek “iffetsiz” cinselliklerinin yükünü boşaltmalarıdır.

Çiftleşme dürtüsü yeni doğan bebeklerde zaten etkin olsa bile —ki bu tamamen saçmalıktır— bu, neden kabahat olarak görülsün? Cinsellik, bazı insanlar başkalarının hayatlarını bozmak veya yok etmek için ona başvurursa sorumlu tutulamayacakları doğal bir dürtüdür. Bu tür insanlar, çiftleşme dürtüsüne yenik düştükleri için değil, geçmişlerinde bu dürtü, gaddarlık, aşağılama ve güç kullanımı gibi başka etkenlerle birleştiği ve bu geçmişe dayanarak yıkıcı davranışları için suçlu olurlar. Yıkıcı eylemlerine cinselliği dahil ettikleri zaman, bu eylemlerden cinsellik sorumlu tutulamaz. Jürgen Bartsch örneğini alarak, *For Your Own Good*’da, çocukluğunda işkence görmüş bir insanın nasıl bir suçlu hale geldiğini ve cinselliğini ve sözde “kontROLSÜZ dürtülerini” sorumlu tutmanın ne kadar yanıltıcı olduğunu ortaya koymuştum. Küçük bir çocuk, savunmasız olduğu ve çektiği eziyetler için başkalarından —belki küçük hayvanlar

dışında— intikam alamadığı basit bir nedenden ötürü zalim olamaz. Çocuk, elbette, hayal gücünde canice düşünceler ve intikam dolu arzular besleyebilmesine —ve besleyebiliyor olmasına—rağmen, henüz insan yaşamlarını yok etme gücüne sahip değildir.

Melanie Klein'in yöntemine göre çalışan genç bir çocuk analisti bir keresinde bana şöyle demişti: "Açıkçası sizin çocuğunuz yok. Aksi takdirde, çocukların sizin tanımladığınız gibi masum olmadıklarını, acımasız hayal güçlerine sahip olduklarını bilirdiniz. Bu, bir bebeğin annesine şaplak atma tarzında bile görülebilir." Bu genç analiste iki çocuk annesi olduğumu hemen söylemedim; bunun yerine ona "şaplak" ile ne demek istediğini sordum. Çılgınca annesinin yüzüne elleriyle, hatta yumruklarıyla vuran bir çocuğu tarif etti. Kendisinin çocuğu olmamasına rağmen, bu tür davranışları birkaç kez gözlemlemişti; üstelik danışanı olan çocukların anneleri de aynı davranışı kendisine bildirmişti. Kesinliğini sorgulamaya çalıştım: Bu şaplak atmanın, annenin nasıl gördüğüne bağlı olarak zararsız bir oyun da olabileceğini öne sürdüm. Ancak anne kendini aşağılanmış ve dövülmüş hissediyor, çocuğu kendi ebeveynleriyle karıştırıyor ve pedagojik tedbirlere başvurursa, çocukta oyunbaz bir davranış olarak başlayan şey, hüsrana dönüşebilir ve yıkıcı boyutlar kazanabilir. Çocuk, daha sonra yanlış anlaşıldığını hissediyor ve hayal kırıklığını ifade etmesinin tek yolu artık yumruklarıyla annesinin yüzüne vurmaktır. On yıldır Kleinci teori eğitimi almamış birine böyle bir durumu anlatsaydım hemen anlaşılırdı. Fakat bu analist bana şüpheyi baktı ve "Melanie Klein tüm hayatını çocuklarla çalışarak geçirdi ve teorileri onların gözlemlerine dayanıyordu" dedi.

İşte asıl mesele bu: Gözlemi ne tür gözler yapıyor? Bir anne şiddetle çılgılık atan çocuğunu görür ve çocukların disiplini edilmesi gerektiğine kesin olarak inanır. Ne de olsa annesinden öğrendiği budur ve bu ilk dersler son derece etkili olmuştur. Melanie Klein, çocuğunu ve diğer çocukları, kendi yetiştirilme tarzının arka planına mukayeseyle uygulamasında gözlemledi ve görünüşe göre kendi gençliğinde annesinden öğrendiklerinin ötesini göremedi. Çok eski zamanlardan beri jinekologlar, hemşireler ve ebeveynler çılgılık atan yeni doğan bebekleri gözlemlediler ve aynı şekilde bu çılgılıkların psikişik sıkıntıların ifadesi olduğu ve tamamen önlenabilir oldukları gerçeğine kör kaldılar.

Bebeğin masum olduğu iddiamın romantik idealleştirmeyle hiçbir ilgisi yoktur ve şu ya da bu felsefi değerlendirmeden türetilmemiştir. Daha çok çocuğun durumunun gerçekliğinden kaynaklanır: Bir bebek savunmasızdır ve henüz başkaları adına hiçbir sorumluluk taşımaz; henüz, kimseye bir şey borçlu değildir. Ancak bu gerçeklik, tıpkı başkaları tarafından kendilerine davranıldığı gibi, çocukların çok zalimce davranabileceğine dair yapılan gözlemlerde sık sık karşılaşılanlarla da çelişmez. Hırpalanmış kadın ve çocuklar için sığınma evlerinin kurucusu Erin Pizzey, oyun olarak değil de öldürmek için birbirleriyle boğuşan üç yaşındaki çocukların bile olduğunu bildirmektedir. Bu çocuklar davranışlarında, evde yaşadıkları vahşeti her ayrıntısına kadar yansıtırlar ve zarar verici davranışlarını nerede öğrendiklerini açık bir şekilde ortaya koyarlar.

Endişeli ebeveynler bana sık sık çocukların gaddarlığı televizyondan öğrenip öğrenmediğini soruyor. Benim görüşüme göre, bastırılmış bir öfke barındırmayan bir çocuk, acımasız ve sadist TV programlarına ilgi göstermeyecektir.

Bununla birlikte, evde aleni veya gizli işkenceye karşı kendilerini savunmalarına asla izin verilmeyen veya başka nedenlerle duygularını asla ifade edemeyen —örneğin tehdit altındaki bir ebeveyni korumak için— bu tarz programları büyük bir iştihakla özümserler. Böylece televizyonda gördükleriyle özdeşleşerek gizli intikam özlemlerini tatmin edebilirler. Bu çocuklar zaten içlerinde gelecekteki yıkıcılığın tohumlarını taşımaktadırlar. İleride bu yıkıcılığın patlak verip vermeyeceği büyük ölçüde hayatın onlara şiddetten fazlasını sunup sunmadığına, başka bir deyişle, onları kurtarmak isteyen tanışlarla yollarının kesişip kesişmeyeceğine bağlıdır. Önemli olan, çocuğun gaddarlığı televizyon izleyerek değil ve fakat daima acı çekerek ve bastırarak öğrendiğidir.

Zalimlik ekolü genellikle cinsel istismarla birleştirilir. Örneğin, yirmi yaşındaki biri beş yaşındaki bir erkeğe mastürbasyon yaptığında, arzu tatmininin yıkıcı bileşenleri çocuğa yetişkin tarafından empoze edilmiş olur. Çocuk bu tür bir tatminden asla kurtulamayacak ve bir yetişkin olarak, bir zamanlar yaşadığı tecavüzün intikamını, şu ya da bu şekilde, başka bir çocuktan almak için bilinçsizce bir zorlamaya maruz kalacaktır. Böylece, refakatindeki akla yatkın bütün öğelerle birlikte yıkıcılık da öğretilir, öğrenilir ve gizlenir.

Sevilmeyen bir çocuk nefret etmeyi veya eziyet etmeyi ve bu duygularını yalan ve ikiyüzlülükle gizlemeyi ancak yetişkinlerden öğrenir. Bu nedenle, çocuk büyüdüğünde, çocukların normlara ve disipline ihtiyacı olduğunu söyleyecektir: Bu yalan, yetişkin toplumuna erişim sağlar, pedagoji alanının tamamına ve bugün bile psikanalize nüfuz eden bir yalandır bu. Küçük çocuk yalan nedir bilmez, okulda din öğretiminde işitilen *hakikat*, *sevgi*, *merhamet* gibi sözcükleri

olduğu gibi kabul etmeye hazırdır. O, ancak naifliğinin alay konusu olduğunu öğrenince duygularını gizlemeyi öğrenir. Çocuğun yetiştirilmesi ona, daha sonra uzmanlar tarafından doğuştan gelen yıkıcı bir dürtünün sonucu olarak yorumlanacak olan yıkıcı davranış kalıplarını öğretir. Bu iddiayı sorgulamaya cüret eden herkes, sanki o kişi hiç çocuklarla temas etmemiş ve onların “nasıl sinirlerini bozabileceğini” bilmiyormuş gibi naif kaldığı için gülümseyecektir. En azından Sigmund Freud’un zamanından beri, çocukların bu dünyaya bir ölüm dürtüsüyle geldikleri ve “ilk belirtileri” önlemesek hepimizi öldürebilecekleri “ilerici” çevrelerde kabul edilmektedir.

1980’lerin başında bir profesör benden dergisi için konusu benim psikanaliz eleştirim olacak olan bir röportaj vermemi istedi. Yazılı olarak aldığım sorularına o zaman cevap verememiştim, ancak bir sonraki kitabımda bunlarla ilgileneneceğime dair söz verdim. Bu sorulara burada cevap vermeyi öneriyorum, zira sıklıkla karşılaştığım bir tavrı temsil ediyorlar: Bu tür soruları soran insanlar yeni içgörüler elde etmek için çaba gösterebilirler de, ebeveynlerinden aldıkları, daha sonra çeşitli kişiler tarafından tekrar teyit edilerek akademideki muhtelif teoriler tarafından da doğrulanan eski derslerden vazgeçmeye niyetleri yoktur. Profesör tarafından bana sorulan sorulardan biri şöyleydi: “Çocuğu masum olarak kabul ettiğinizde, onun arzularına tâbi olduğunu inkâr ediyor gibisiniz. Çocuğun ne kadar aciz, yabancılaşmış ve bağımlı olduğunu, yetişkinlerin iradesinin ne denli insafına kaldığını gösteriyorsunuz. Ama sonuçta çocuk arzusuz, fantezisiz, aktarımsız değildir.”

Bir çocuk neden sadece “arzulara, fantezilere ve aktarımlara tâbi” olduğu için suçlu kabul edilsin? Bir çocuğun,

hatta yeni doğmuş bir bebeğin bile bir ihtiyaçlar demeti halinde olduğunu söylemeye gerek yoktur, fakat ebeveynlerimiz ihtiyaç ve arzularımızı yorucu talepler olarak algılamamış olsaydı, bunu suçluluk olarak adlandırmak kimenin aklına gelmezdi. Arzu ve ihtiyaçlarımız konusunda suçlu hissetmeyi öğrendik ve bu temel algıyı teorilerimize dahil ettik. Bu karışıklık, az önce alıntılıdığım soruda gizlidir. Bir çocuğun özne olmasına gerçekten izin verilmez; o, pedagojinin nesnesi olarak kalmalıdır. Ayrıca çocuğun bu rolde suçlu sayılması bizi hiç şaşırtmamalıdır. Bir çocuğa atfedilemeyecek hiçbir şey yoktur ve ne yazık ki çocuğa yapıştırdığımız yaftalar ömür boyu etkin olabilir. Bir zamanlar suçlanan çocuk, arzu ve fantezileri olduğu için hayatı boyunca suçluluğuna ve kötülüğüne inanır. Ve daha sonra, yetişkin yaşamında bu inanç, onun “kötü” ve zor çocukların bu hale getirildiğini görmesini engeller.

Çoğu insan, bir çocuğun neden böyle ya da öteki türlü olduğu sorusuna en ufak bir ilgi göstermez. Kendilerine, babanın gaddarlığı, annenin içine kapanıklığı gibi sebepler sunulduğunda, derler ki: Bu çalmak için bir bahane değil; herkesin çocukluğunda sorunları olmuştur ama bunlar onu bir suçluya dönüştürmekten çok uzaktır. Gelişimdeki farklılıkların çocuklar tarafından alınan sevgi derecesi ile açıklanabilmesi de onları ilgilendirmez. O halde onlara tek bir soru kalır: Çocuğumu nasıl disipline edebilirim, onu nasıl cezalandırabilirim ki büyüüp düzgün bir insan olsun, yalan söylemesin, çalmasın, kaçmasın? Sıklıkla şu sözler işittir: Şımarık yetiştirilen ve evde her istedikleri verilen çocuklar, çalışmaları gerektiğinde çalarlar; çalışmadan hiçbir şey elde edemeyecekleri fikrine, hayatın zor olduğu gerçeğine onları erken yaşta alıştırmalı, onlara her istediklerini

vermemeli, verilse bile, sınırlar koyulmalı, o yapılmalı, bu yapılmalı....

Bu tür görüşleri sorguladığımda ve örneğin, çocuk, kendisinden çok fazla şey talep ettiğimizde, ona kötü davrandığımızda veya onu küçük düşürdüğümüzde bize sınırlar koyma özgürlüğüne sahip olmalıdır dediğimde, büyük bir şaşkınlıkla karşılaşılıyor ve şu sözlerle muhatap oluyorum: Çocuğunuz var mı? Çocukların ne kadar kötü olabileceğini bilmiyor musunuz? Sanki hiç zor bir çocuk görmemişsiniz gibi çocukları idealize ediyorsunuz.

Tabii ki gördüm; en ustaca pedagojik yöntemlere —örneğin konuşmamak, yemeği reddetmek, saçlarını yolmak gibi—, çevrelerinde onların çektiği eziyetle gerçekten ilgilenen ve acılarını anlayabilen kimse olmadığı için direndikleri psikiyatri kliniklerinde bile gördüm. Herkes bu çocukları disipline etmeye, onlara okuma, yazma, konuşma, yemek yeme gibi olumlu şeyler öğretmeye çabalıyordu, ama kimse onların varoluşlarının trajedisini öğrenmek istemiyordu. Doktorlar ve hemşirelerle yaptığım görüşmelerde ne zaman sorsam, bakıcıların çocukların geçmişi ve aile durumu hakkında ne kadar az şey bildiklerine şaşırırdım. Fakat bana söyledikleri, çocukların maruz kaldığı psikik terörü anlamam için yeterliydi, ne var ki doktorlar bunu asla kendileri fark etmediler. Çünkü benim “cehennem” dediğim şey onlar için hâlâ dünyadaki en normal şeydir ve şöyle derler: Ama o zaman herkes psikotik, otistik, dilsiz olabilir, zira benzer deneyimlere sahip birçok insan var. Bu anlayışla, eğitim ve ilaçla ellerinden geldiğince hafifletmeye çalıştıkları doğuştan gelen biyolojik faktörlere geri dönerler.

Bu tür girişimler, iyi niyetli ve dürüst olsalar da, tüm bu çabalara rağmen, çocuklara yönelik zulüm tam olarak

tanınmadığı sürece hiçbir suretle anlaşılamayacak olan çocuğu daha da fazla travmatize etme ve kafalarını karıştırma tehlikesini içerirler.

Bazı görüşler sorgusuz sualsiz nesilden nesle öyle bir inançla aktarılırlar ki, kimse onlara meydan okuma zahmetine girmez. Ve bunun nedeni sadece intikam korkusundan da değildir: Çoğu zaman, geleneksel görüşlerin gerçekten doğru olduğuna inanıldığı için intikam tehdidi bile ortaya çıkmaz. Bunu bir örnekle açıklayayım.

Çeşitli klinikler sık sık ders vermemi istiyorlar. Dersi monoloğa çevirmek yerine, hastane personelini, bana sorularını sorabilecekleri bir diyaloga sokmaya çalışıyorum. Bu tür tartışmalarda, tutumları bana tipik görünen bazı psikanaliz yandaşlarıyla tekrar tekrar karşılaşıyorum. Çalışmalarımı övüyor ve “istismar edilen çocuklar adına çabalarımı” takdir ediyorlar, ancak bir kural olarak, teorilerine uygulandığında söylediklerimin ima ettiklerini kavramakta tamamen başarısız oluyorlar. Hiçbir şeye aldırmadan, sözlerini amentüleriyle bitiriyorlar: Ensest fantezisi diye bir şey vardır, ki yeni doğan bebek dünyaya masum değil, yıkıcı dürtülerle gelir, ve ensest vakalarında çocuk ile yetişkin arasında ihlaller değil, yalnızca “etkileşimler” vardır.

Yakın zamanda, meslektaşları tarafından empati yapabilen biri olarak görülen ve en azından zararlı ilaçları reçete etmeyen bir klinik başhekimiyile böyle bir deneyimim olmuştu. Kliniğindeki hemşireler bana, genç psikotik ve otistik hastaların maruz kaldıkları korkunç travmaları anlatmışlardı. Yani personel olan bitenin farkındaydı. Klinik başhekimisi de gerçeklerin farkındaydı. Yine de arada herhangi bir bağlantı göremedi. Çocuk istismarı hakkındaki mevcut bilgimiz göz önüne alındığında, Freudyen teorilerin

savunulamaz hale geldiğini henüz fark etmemiştir. Nasıl edebilirdi? Çocuk istismarıyla ilgili gazete haberlerini okuyamayacak kadar meşguldü; ayrıca, bunlar onu ilgilendirmiyordu. Yirmi otuz yıl önce öğrendiklerini hâlâ doğru kabul ediyor, hatta bu konuda kitaplar yazıyor; hastaları görüyor, bir çalışma ekibine başkanlık ediyordu. Öğrendiği teorileri, pratik çalışmaları ve çocuk istismarı hakkındaki raporları arasında zihninde bağlantılar kurmayı hiç denememişse, öğrendiklerini sorgulaması nasıl beklenebilirdi?

Yeni anlayışlara verilen tepkiler sadece eğitimi değil, aynı zamanda eşit olmayan şansların trajedisini de yansıtır: Sevilen bir çocuk sevgi hediyesini ve onunla birlikte bilgi ve masumiyet hediyesini de alır. Bu, ona tüm yaşamı boyunca yönelim sağlayacak bir hediyedir. İncinmiş bir çocuk sevgiden yoksun olduğu için her şeyden yoksundur. Sevginin ne olduğunu bilmez, sürekli suçu iyilikle, yalanı gerçeğe karıştırır ve bu nedenle yeni kafa karışıklıklarına maruz kalmaya devam eder.

Bu kafa karışıklığı, uzmanlar arasında gerçek bir vakanın tartışılmasında da belirginleşmiştir: Çocukluğunda başarı baskısına maruz kalmayan ve çok sevilen bir kadın, daha sonra evlat edineceği dokuz yaşındaki otistik bir çocuğu evine aldı. Ona bolca yuva sıcaklığıyla fiziksel temas sağladı, olumlu tepkiler verdi, duygularını onayladı, ihtiyaçlarını sezdi, sinyallerini aldı ve sonunda onları anlayabildi de. Çocuk, onun kollarında duygularını göstermeyi, geçmişte kendisine yapılanlara karşı duyduğu öfkeyi göstermeyi ve sevgiyi keşfetmeyi öğrendi. Sağlıklı, zeki, çok canlı ve samimi bir gence dönüştü.

Bu hikâyeyi, otizm alanında uzman bir gruba anlattım. Aralarında doktorlar otizmin tedavi edilemez bir nörofizyolojik

hastalık olduğunu ve bu vakadaki hikâyenin çocuğun otizmden muzdarip olmadığını gösterdiğini; başka bir deyişle, yanlış bir teşhis konduğunu söylediler. Psikologlar, aile terapistleri ve analistler, bu hikâyenin muhtemelen kaba bir basitleştirme olduğunu söylediler, çünkü yıllarca psikoterapinin otistik hastalarda hiçbir değişime yol açmadığı birçok vaka biliyorlardı (bu arada, laf arasında buna inanmaya hazırım). Böyle bir hikâyenin otistik çocukların ailelerine hiçbir faydası olmayacağını söylemeye devam ettiler; tam tersine bu, onlara suçluluk duygusu verirdi, zira tüm ebeveynler çocuklarına bu kadar çok sevgi ve zaman ayıracak durumda değillerdi. Ebeveynlerin genellikle birkaç çocuğu vardı, hayatlarını kazanmak zorundaydılar ve sonuçta onlar da sadece insandı. Ben de bu kadar önemli bir gerçeği ortaya çıkarmak söz konusu olduğunda bir ebeveynin suçluluk duyup duymamasının bana alakasız geldiğini söyledim.

Dokuz yaşındaki çocuğun öyküsü, uzun zamandır şüphelendiğim bir şeyi doğrulamıştı: Bir çocuğun otizmi, çevresine bir tepkidir, bazen bir çocuğun verebileceği son mümkün tepkidir. Otizmin tedavi edilebilir olup olmadığı, yeni bir çevredeki insanların çocuğun geçmişinin gerçeğinin ne ölçüde farkına varabileceğine bağlıdır. Bu uzmanların tepkisi, bu tür insanları bulmanın ne kadar zor olduğunu bana göstermişti. Direnmeleri ise bu çocuğun geçmişinin çocuklarla ilişkilerimizde bize ne kadar yardımcı olabileceğini anlamalarını engelledi.

Daha sonra, yıllar sonra, buna benzer, ancak yine de nadir görülen otistik çocukların tedavi edildiğini duydum. Kaybolmuş, yalnız, yabancılaşmış çocuğun sahiplenilmesi ihtiyacına yönelik bir teknik geliştirilmişti: “Tutma” tekniği. Ne yazık ki bu teknik bir kez daha pedagoji ile birleştirildi ve

işte bu nokta benim büyük tehlikeyi gördüğüm yer. Anne, çocuğun güvenini ona sarılarak kazanmışsa ve ondan pedagojik taleplerde bulunmaya devam ederse, çocuk annesinin sevgisini bir daha kaybetmemek için elinden gelen her şeyi yapacaktır. Aslında bu teknikle tedavi edilen çocukların okulda çok başarılı oldukları gösterilmiştir. Ama 1979'da ilk kitabımı yazdığımdan beri, bunun, olmazsa olmaz, gerçek bir tedavi olmadığını biliyorum. Annenin otistik çocuğa tam anlamıyla fiziksel ve ruhsal bağıllığı, pedagojik taleplerde bulunmaktan kaçınması koşuluyla, kuşkusuz mucizeler yaratabilir; aksi takdirde üstün yetenekli çocuğun dramına sebep olacaktır —çocuğun otizmiyle savuşturduğu şeyin ta kendisine.

Koruyucu Bir Zırh Olarak Teoriler

Hararetle savunulan görüşler, doğru *olmayan* ancak çocuk yetiştirme sistemimize uygun olan görüşlerdir. Bu asılsız iddiaların dogmatikleştirilmesi, istismara uğrayan kişiyi eziyetli bir uyanıştan korur. Aynı işlev, Freudyen çocuk cinselliği, kompleks ve ölüm içgüdüğü teorileri tarafından da yerine getirilir. Freud başlangıçta, kısmen hipnoz altında gerçekleştirilen tedavilerde, kadın-erkek hemen tüm hastalarının istismara uğradığını keşfetti ve onların hikâyelerini semptomların dilinden anlattı. Psikiyatri çevrelerine keşfini bildirdikten sonra, psikiyatrist arkadaşlarının hiçbir bulguları onunla paylaşmaya hazır olmadığı için kendini tamamen dışlanmış buldu. Freud bu izolasyona uzun süre dayanamadı. Birkaç ay sonra, 1897'de, hastalarının cinsel istismarla ilgili raporlarını, onların içgüdüsel dileklerine atfedilebilen saf fanteziler olarak tanımladı. İnsanlığın kısa bir süreliğine bölünen uykusu artık devam ettirilebilirdi.

Çocuk istismarıyla karşı karşıya kalan ve başkalarında istismar deneyimlerinin ne ölçüde bastırıldığını ve reddedildiğini gözlemleyen herkes derinden sarsılmış hissetmelidir, zira artık merak etmesi kaçınılmazdır: Benim durumumda nasıldı? Şayet en kötü istismar tarzının bariz kurbanları deneyimlerini tamamen inkâr edebiliyorlarsa, hafızamın beni yanıltmadığından nasıl emin olabilirim? Bu soru, sorulara

henüz açık olduğu ve onlara karşı teorilerle silahlanmadığı zamanlarda Freud'un da sorduğu bir soruydu. Fliess'a yazdığı mektupların birinde görüldüğü gibi, diğerlerinin yanı sıra babasına yönelik büyük bir suçlama da dahil olmak üzere bir dizi hipotez gün yüzüne çıkacaktı:

Ne yazık ki, kendi babam bu sapıklardan biriydi ve erkek kardeşimin (tüm semptomları özdeşleşme olan) ve birkaç küçük kız kardeşimin histerisinden sorumludur. Bu durumun sıklığı bende çoğu zaman merak uyandırıyor.

Herkes, babasına karşı bu tür suçlamalarda bulunmaktan çekinme hissinin ne olduğunu kendi içinde keşfedebilir. 100 yıl önce bu tür düşünceler ne kadar tehlikeli olmalıydı. Yine de Freud, onu destekleyecek tek bir kişi olsaydı, babası hakkındaki hipotezini test etme gücünü kendinde bulabilirdi. Ancak en yakın sırdaşı Wilhelm Fliess'in, Freud'un keşfinden ne çıkaracağı konusunda hiçbir fikri yoktu. Ancak Fliess'in oğlu Robert Fliess, daha sonra psikiyatrist ve analist oldu ve çocukların ebeveynleri tarafından cinsel istismara uğramasına ilişkin çok açıklayıcı materyaller içeren üç kitap yayınladı. Robert Fliess'in iki yaşındayken babası tarafından cinsel istismara uğradığını ve bu olayın, Freud'un bu gerçekliği reddetmesiyle aynı zamana denk geldiğini öğrenmesi on yıllar aldı. Robert Fliess kitabında, babasının Freud'u, travma teorisini daha da geliştirmekten caydırdığına ikna olduğu için kişisel tarihini kamuoyuna açıkladı. Bu teori ona göre, kaçınılmaz olarak Wilhelm Fliess'in suçluluk duymasına neden olurdu. Bu varsayımın ne kadar doğru olduğunu dışarıdan birinin değerlendirmesi zordur.

Freud'un 1897'deki gerçekliğe ihanetine ilişkin bu açıklamanın dışında, birkaç tane daha açıklama bulunuyor.

Hepsinin ortak noktası, Freud'un özel hayatının bireysel yönlerinin, onun uğursuz adımından sorumlu olmasıdır.

Tüm bu faktörlerin daha fazla veya daha az önemde bir rol oynadığı ve hatta birbirlerini destekledikleri bile söylenebilir. Ancak onların iktidarı, ebeveynlerin çocuklarına neler yaptırdığını bugüne kadar görmemizi yasaklayan “farkında olmayacaksın”* emrine dayanmaktadır. Bu emrin etkinliğine rağmen, kendilerini kurtarmaya çalışan Sandor Ferenczi ve Robert Fliess gibi bazı terapistler olmuştur. Ancak, kişinin kendi ana babasından şüphelenmeden, yanılsamaların terk edilmesinin neden olduğu yoğun acıyı çekmeden, körlüklerinin üstesinden gelmek isteyenlerin ya da bunu başarmış olanların yardım ve destekleri olmadan, bu bağımsızlık ve görüş netliğine ulaşmak neredeyse imkânsızdır. Dolayısıyla doksan yıl önce Sigmund Freud'un bu emre, korkusuna ve bastırılmasına boyun eğmiş olması (feci olmasına rağmen) hakikaten şaşırtıcı değildir.

Wilhelm Reich da daha sonra, sürekli cinsel istismara uğrayan çok küçük bir çocuk olduğu zamanların acısından kurtulmasına yardımcı olacak bir teori geliştirdiğinde aynı şeyi yapacaktı. Wilhelm Reich, muteber yetişkinler tarafından mağdur edilmenin ve mağduriyetini itaatkâr bir şekilde kabul etmenin acısını hissetmek yerine, bütün hayatı boyunca psikotik olma noktasına gelene kadar bunu devam ettirdi: Bunu kendim istedim, buna ihtiyacım vardı, her çocuğun buna ihtiyacı var!

Yine de Reich ve Freud'a duyduğumuz sempati, dürtü teorisıyla Freud'un insanlığa büyük zarar verdiğini görmemize

* “*Thou shalt not be aware*”. Yazar burada hem kendisinin 1981 yılında yayımlanan *Thou Shalt Not Be Aware: Society's Betrayal of the Child* kitabına, hem de Tevrat'taki 10 emirde kullanılan “*thou shalt not*” emir kipi kalıbına gönderme yapmaktadır.(ç.n)

engel olmamalıdır. Kişisel durumunu ciddiye almak yerine, teorilerin arkasına sığınmıştı. Daha da ileri giderek, bir okul kurup tezlerini dogmatize ederek, pedagojinin yalanlarına sözde bilimsel bir meşruiyet kazandıran inkârı kurumsallaştırmıştı. Freudcu dogmalar, çocuğun doğası gereği fena ve kötü olduğu ve yetişkinler tarafından iyi olması için eğitilmesi gerektiği şeklindeki yaygın düşünceye karşılık geliyordu. Pedagojiyle olan bu mükemmel fikir birliği, psikanaliz cemiyetine yüksek itibar kazandırdı ve uzun bir süre onun dogmalarının yanlışlığı fark edilmedi.

Bu teorilerin pedagojik koruması o kadar büyük ki, feminist hareket bile bunu göremedi. Böylece, dürtü teorisinin, kendini adanmış kadınlar tarafından bile çocuk istismarının inkâr edilmesinden ziyade bir ilerleme olarak görülmesi mümkün hale geldi.

Bazı psikanalistler gerçeğe kör, özensiz ve sorumluluktan kaçan kişiler olduklarından birçok kişi Freud'un suçlanmayacağına inanmaya devam etmektedirler; zira onlara göre Freud, her halükârda parlak bir kâşifti, değil mi? C. G. Jung için de benzer iddialarda bulunmaktadır — babalar, “oğullar” ve “kızlar” pahasına idealize edilmektedir. Ancak psikanalizi icat edenler şimdiki uygulayıcılar değildir— “baba” tarafından icat edilmiş ve Freud gerçeğin inkârını dogmatikleştirerek “oğullar” ile “kızların” gözlerini ve kulaklarını kullanmalarını zorlaştırmıştı. Bir dogma çürütülemeyeceğinden, deneyimlerine dayanarak Freud'un iddialarını reddetme şansları doğal olarak çok azdı. Bir dogma, takipçilerinin grup aidiyetlerini kaybetme korkusuyla yaşar. Dogma gücünü bu korkudan alır ve bu güç sayesinde insanlar, otuz ya da kırk yıl boyunca her gün, çocuk istismarı mağdurlarıyla, bunlarla çalıştıklarının farkında bile olmadan

“çalışırlar”, sonuç olarak hastalar bile kendi gerçekliklerine nüfuz edemezler. Sözcükler, çağrışımlar ve spekülasyonlar oyunu, yönünü gerçek çocukluk geçmişinden değil de hastaların “fantezilerinden” aldığından, sonuçlar gerekli doğruluktan yoksunlardır ve test edilemezler.

Benim düşünceme göre, dürtü teorisinin dogmatikleştirilmesinden psikanalizin kurucusunun kendisi sorumlu tutulmalıdır. Şayet biri, gerçeğin terk edilmesini büyük bir bilimsel ilerleme olarak tanımlar ve öğrencilerini körlüklerinde destekleyen bir ekol kurarsa, bu özel bir mesele olmaktan çıkar. Bilinçsizce yapılmış olsa bile, insanlık çıkarlarının ihlali anlamına gelir. Ama sonuçta bu, ihlallerin ön koşuludur: İnsanlar durumlarının, hikâyelerinin ve sorumluluklarının tam olarak farkında olsalardı bunlar olmazdı.

Son birkaç yılda, çocuğun toplumumuzdaki durumu ve psikanalitik olarak eğitilmiş kişilerin düşünce ve duygularındaki tikanıklıklar hakkında her zamankinden daha fazla şey öğrendim. Bu tikanıklıklar genellikle hastaların, çocukken kendilerine atfedilen suçlamayı pekiştiren uzun süreli tedavilere maruz kalmalarıyla sonuçlanır; bu süreç, depresyondan başka bir şeye de pek yol açmaz. Bu tür kronik depresyonlardan kurtulmanın en başarılı yolu, kişinin psikanaliz mesleğine girmesidir; bu, kişiyi gerçeklerden koruyan teorileri kullanarak —ama şimdi, elbette, başkalarının pahasına— pekiştirme sürecinin devam etmesine izin verir.

Psikanaliz, yanlış bir şekilde kendi dogmalarına sadık kalan “ilerici” ve “devrimci” terimleriyle ifade edilmektedir. Bugün genç bir insan, doksan yaşındaki büyük büyükbabasının kendisine neyin ilerici olduğunu söylemesine izin vermeyecektir; ama bunu, kabul ettiği fikirlerin en az doksan yaşında olduğunu ve bir dogmanın değiştirilemeyeceğinden

hareketle hiçbir şekilde değiştirilmediğini fark etmeden, Freud adına analistinden kabul edecektir. Ve analistlerin hastaları üzerindeki nşfuzu ile bu dogmaların etkileri profesyonel çevrelerin de ötesine geçerek gerçeğe erişimi engellemektedir.

Çocuk istismarının keşfini, psikanalize borçlu olduğu-
muzun söylendiğini sık sık duyuyorum. Bunun gibi hatalar, bu alanda hüküm süren kafa karışıklığına işaret ediyor, çünkü aslında çocuk istismarı bilinmesini saklayan ve saklamaya devam eden psikanalizin ta kendisidir. Bu kafa karışıklığına şaşırmıyorum, zira ben de uzun süre bunu algılayamamıştım. Dogmalara inanmamama rağmen, gördükleri işlevi fark etmemiştim: Yeni olguların ciddiye alınmasını ve eski başarısızlıkların tanınmasını yasaklayan işlevi.

Bana yazılan ve bu iddiayı doğrulayan birçok mektuptan biri, kırk yıllık meslek hayatında nadiren bir cinsel istismar kurbanına rastladığını bildiren tanınmış bir psikanalistten geliyor. Ona göre, bazı kadınlar cinsel tacizden bahsetmiş olsalar da, psikanaliz sırasında bunların babayı bu tür eylemlerde bulunması için baştan çıkarmaya ve onu, anneye karşı oyuna getirmeye yönelik çocuksu arzulara dayanan fanteziler olduğunun “kokusu çıkmıştır”. Bu analist ayrıca, Fenichel ve Nunberg gibi psikanaliz yazarlarına atıfta bulunarak, ensest ilişki yasak olmasaydı her çocuğın ebeveynleriyle cinsel ilişkiden zevk alacağını savunmaktadır. Suçluluk duyguları ve nevrozlar, yalnızca toplum bu tür bir ilişkiyi yasakladığı için ortaya çıkar ve bu münasebetle, tam da bu yasak nedeniyle sorun yaratır. Bu mektup ve diğerleri, klasik psikanalizin gerçekliği inkâr etmede ne kadar ileri gittiğini ürkütücü bir netlikle ortaya koymaktadır. Amerikalı psiko-tarihçi Lloyd de Mause’a göre, 1986’da Amerikalı kadınların

yarısından fazlasının çocukluklarında cinsel istismara uğradıkları tahmin edilmekteydi.

De la honte à la colère'de Viviane Clarac, beş yaşındayken yüksek rütbeli bir diplomat olan babası tarafından tecavüze uğradığını ve sonraki on yıl boyunca da cinsel istismara maruz kaldığını anlatıyor. Yirmi beş yaşındayken bu sırrı kendinde saklamaya daha fazla dayanamayıp tecavüz mağdurları için bir danışma kliniğine gidiyor. Danışman, "ensest ilişkinin" sıklıkla yaşandığını ve şehvet duygularından utanmaması gerektiğini açıklamaya çalışıyor. Viviane'in anlaşılma umutları suya düşüyor ve başka bir randevu için sözleşmelerine rağmen terapiye geri dönmüyor. Neden dönsün ki? Fakat birçok insan geri döner ve hayatlarının geri kalanında kafalarının karışmasına izin verir.

Bu terapistin neden ciddi bir çocuk istismarı vakasını tamamen gizleyen ve kurbanı aldatan cümleleri seçtiğini bilmiyorum, söz konusu körlüğünden hangi kişisel faktörlerin sorumlu olduğunu da bilmiyorum, ama neden onları tanıyamadığını gayet iyi biliyorum ve ben hem kendi yetiştirilme tarzımdan hem de psikanalist olarak aldığım eğitimden bu fikirlere aşina olduğum için fikirlerinin kaynağını da biliyorum: Ebeveynler asla suçlu değildir. Bu görüşe o kadar sıkı sıkıya bağlıyız ki, çoğumuz güç kullanımı ve aldatma, enstest "ilişkiler" veya hayal gücü olarak tanımlandığında bunun ne anlama geldiğini ve kurbanı için hangi sonuçlar doğurduğunu anlayamayız. Hiç kimsenin hayal gücü, gerçek dünyada her gün çocuklara uygulanan dehşeti görselleştirecek kadar güçlü değildir. Freud, çocuk istismarı konusundaki farkındalığımızın kapılarını sıkıca kilitlemiş ve anahtarları o kadar dikkatli bir şekilde saklamıştır ki, sonraki nesiller onları bulmaktan acizdir. Bugüne kadar, "bütün

bunları görmemek nasıl mümkün olmuştur? Doksan yıldır çocukken istismara uğrayan hastaları dinliyor ve bastırmalarını berkitiyoruz. Kendilerine hiçbir şey olmadığına inanmak istiyorlar, ama semptomları devam ediyor. Yalanlarla ittifak halindeyiz!” diyen bir Freudyene rastlamak nadirattandır. Bunun yerine, neredeyse hepsi sanki tek bir ses olup aynı şeyi söyler: “Freud, cinsel istismarın bazen gerçekte olduğu kadar hayal gücünde de meydana gelebileceğini asla reddetmemiştir, ancak bu mağdurlar nadiren bir analistle görüşürler.” Maalesef görüşüyorlar. Yığınlar halinde görüşmeye giderler ve gitmeye de devam ederler. Analizde uzun süreliğine kalırlar ve gerçeğin ortaya çıkmaması, ebeveynlerinin bağışlanması için ağır bedeller öderler. Haftada dört kez kanepeye uzanıp akıllarına gelenleri anlatırlar ve asla gerçekleşmeyen ve aslında olmasına müsaade edilmemesi gereken mucizeyi beklerler. Zira mucize gerçekte birlikte gelir ve o da yasak olan gerçektir.

Yetmiş dokuz yaşında bir kadın, Amerika Birleşik Devletleri’nden bana, şiddetli depresyon nedeniyle kırk yıldır sekiz farklı analist tarafından analize tâbi tutulduğunu yazdı. Kitaplarımı okuyana kadar, çocukluğunda ciddi şekilde kötü muamele gördüğünü anlamayacaktı. Bütün analiz tecrübesi boyunca bunu görmesine asla izin verilmemişti. Analistleri, ebeveynlerinin acımasız davranışlarının nedenlerini hastanın iç dürtülerinde aramış ve ebeveynlerini savunmuşlardı. Kadın, *For Your Own Good* adlı kitabımın son cümlesini alıntılarak —”Çünkü insan ruhu neredeyse yok edilemez ve küllerinden doğma yeteneği, beden nefes aldığı sürece baki kalır”— devam etti: “Bu suçluluk duygusundan kurtulduğumdan beri ilk kez gerçekten yaşadığımı hissediyorum, çünkü artık dayanılmaz zulümleri affetmek için çaba sarf etmiyorum.”

Dürtü teorisi ve ondan kaynaklanan ciddi sonuçlar, gerçekliğin inkârının birçok örneğinden sadece bir kısmıdır. Toplum kendini her zaman çocuk istismarı bilgisinden muhafaza etmiştir. 18. yüzyılda otobiyografi yazmak bir dönem modaydı. Bu anlatılardan çocukluk hakkında öğrenebileceklerimiz ürkütücüdür, ancak bunların hızla modasının geçmesi ve yerlerini psikolojik, sosyolojik ve her şeyden önce de yanıltıcı ve hayata düşman pedagojik teorilerin alması dikkate şayandır. Pedagog Carl-Heinz Mallet, büyüleyici kitabı *Untertan Kind*'da, bu teorilerin kriminal sonuçlarını göstermek için bir dizi pedagojik yazıdan yararlandı. Toplumumuzun yetişkinleri —ebeveynler, doktorlar, öğretmenler, sosyal hizmet uzmanları ve diğerleri— çocuğun durumu, kötü muamelenin sonuçları ve her şeyden önce somut olgular hakkında daha iyi bilgilendirilmiş olsalardı, bugün çocukları maruz bıraktığımız muamelelerin çoğundan tamamen kaçınılabilirdi.

Psikanalitik teorilerin *de* bu malumatın yayılmasını engellemekten sorumlu olduklarını ve bu suretle çocuk istismarının tespiti konusunda çuvalladıklarını fark ettiğim zaman hayatımın dönüm noktalarından biriydi.

Çoğu insan aynı gelenek içinde büyümemiş olsaydı, Freud'un argümantasyonu asla bu kadar başarılı olmazdı. Halefleri, mantıklı bir argüman gibi görünen şeyin hiç de öyle olmadığını farkına son zamanlarda varmış olabilirler. Freud, toplumda bu kadar çok sayıda sapık babanın olmasının pek olası olmadığını yazdığında ve bu nedenle de kadın hastalarının anlattıklarını fanteziler olarak tanımladığında, bu bir argüman değil, gerçekliğin çocukça bir inkârıydı ve şu ifadeyle bu inkâr doruğa ulaşacaktı: “Babacığım, sevdiğim, yüce ve iyi biri ve asla kötü bir şey yapmış olamaz,

Çünkü böyle bir Şeyi hayal bile edemem, çünkü hayatıma devam etmem için beni sevdiğine, beni koruduğuna, beni istismar etmediğine ve bana karşı sorumluluklarına bağlı kaldığına inanmaya ihtiyaım var.”

Cinsel istismara uğrayan çocukları olan aileleri birazcık anlayan herkes, çocuklarını cinsel olarak istismar eden babaların dıŐtan herhangi bir sapıklık belirtisi göstermediğini bilir. Sapkınlıkları genellikle yalnızca kendi aileleriyle sınırlıdır. Kişinin kendi çocuğu, bir mal olarak görüldüğü için, bir ebeveynin çocuğa karşı en sapkın, absürt veya olađandıŐı davranışları, çocuğun hayatını cezadan azade bir Şekilde mahvedebilir ve fark edilmeden sregidebilir. İstismara uğrayan kız sonunda Őizofreniden muzdarip bir halde kliniğe gelir ve psikiyatristi tarafından yüksek dozda ilaçlarla tedavi edilirse, bunun sonucunda eskisinden bile daha az Şey bilir, onu hastalığa sürükleyen Şeyin aslında babasının davranışları olduğunu asla anlayamaz. Zira onun imajını kurtarmak, çocukluğuna dair en azından iyi bir Şeyler hatırlamak için gerçeği bilmemesi gerekir. Onun yerine aklını “kaybetmeyi” tercih eder.

İlk kitabımı yayınlamadan önce, psikanalistlerin zihinsel uyumları ve onların varsayılan çocukluk hikâyeleri üzerine bir konferans vermiŐtim. KonuŐmamdan sonra bana Şu soru soruldu: “Ama tüm psikanalistlerin istismara uğrayan çocuklar olduklarını ciddi olarak söyleyemezsiniz?” Cevap verdim: “Emin olamam, sadece varsayabilirim. Ama Şunu söyleyebilirim ki, kendi çocukluğunda istismara —ga-yet yaygın olduğu gibi— uğramış ve artık bunu inkâr etmesi gerekmeyen hiç kimse psikanalist olamaz. Çünkü bu durumda psikanalitik teoriler mantıklı olmaktan çıkarlar.”

Daha sonra, bazı analistlerin hayatlarının ilk on yedi yılına dair hiçbir şey hatırlamadıklarını ve bunda garip bir şey görmediklerini öğrendiğimde varsayımımın güçlendiğini gördüm. Sonuç olarak, kendi çocukluğunun ve ergenliğinin böylesine yoğun bir şekilde bastırılan bir kişi, hastalarının kendi acılarını hatırlatmasını önlemek için her şeyi yapacaktır, her şeyi yapmak *zorundadır*. Freud bu prosedür için gerekli yöntemleri sağlamıştır ve analistler de bu aşırılıklarında bir bağımlının uyuşturucusunu araması gibi bu yöntemleri ararlar. Bu uyuşturucunun bedelini körlükleriyle öderler.

Bir kadın gazeteci bana, eskiden büyük bir klinikten sorumlu olan emekli bir psikiyatristin kendisine şöyle dediğini söyledi: “Çocuk istismarı konusunu bu kadar kafana takmana gerek yok; İstismar dediğin şey, çocuğun hiçbir zorluk çekmeden hayatta kalabileceği bir şeydir. Çocuk hayatta kalma konusunda uzmandır.” Doktor bu ifadesinde kuşkusuz haklıydı, ancak trajedi şuydu ki, bu hayatta kalmanın bedelini kendisinin de ödediğini ve hatta başkalarına da ödettiğini bilmediği açıktı. Kırk yıl boyunca kadın ve erkek hastaları tedavi etti, onlara ilaç yazdı, onlarla cesaret verici konuşmalar yaptı ve her gün gözlemediği ağır psikotik durumların, çocukluklarının kötü muamelelerini ve kafa karışıklıklarını semptomların diliyle tanımlama girişimlerinden başka bir şey olmadığını bir kez bile anlamadı.

Adli tıp uzmanı Dr. Elisabeth Trube-Becker, en son çalışmalara dayanarak, bildirilen her çocuk cinsel istismarı vakası için, bildirilmemiş elli vakanın varsayılması gerektiğini ileri sürmektedir. Öncelikli olarak cinsel olmayan fiziksel ve ruhsal istismarları da eklersek, *çocuklara karşı işlenen suçların tüm suç türlerinin en sık görülenini oluşturduğu*

kaçınılmaz bir sonuca varırız. Bir başka sonuç, bizi yine kaçınılmaz olarak, milyonlarca uzmanın (doktorlar, avukatlar, psikologlar, psikiyatristler ve sosyal hizmet uzmanları) bu suçların sonuçlarıyla, nelerin söz konusu olduğunun farkında olmadan —kendi körlükleri ve otosansürleri yüzünden— ya da bunları söylemelerine izin verilmeden uğraştıklarının şok edici idrakine götürür.

Bu çocuk istismarı durumlarına açık gözlerle baktığımda, tuzdan bir sütuna dönüşmeye yazgılı olmadığım, modern çağın bir insanı olarak bu zararlı ve yıkıcı olgulara tekrar tekrar dikkat çekme fırsatına sahip olduğum için —ve hatta diğer insanların giderek daha uyanık olmalarına neden olduğum için— mutluyum.

Elisabeth Trube-Becker de bu fırsatı yakalamış görünüyor. Her gün karşı karşıya olduğu olguları dobra dobra konuşmaktan ve kamuoyuna yaymaktan çekinmiyor, gerçeklere bigâne kalmak ve olguları karartmak için tasarlanmış anlaşılmasız teorilere veya makbul ideolojilere başvurmuyor. Şöyle yazıyor:

Çocuklara yönelik rapor edilmemiş cinsel istismar vakalarının tahmini sayısı, diğer kötü muamele biçimlerinden çok daha fazladır. Bildirilen her cinsel çocuk istismarı vakası için, asla gün ışığına çıkmayan 20 vaka vardır. Çekirdek aile içinde işlenen suçlarda ise oranın 1'e 50'ye kadar çıktığı belirtiliyor.

Teknik literatür bile çocuklara karşı cinsel suçlar hakkında çok az sayıda rapor içeriyor ve görünenlerin hepsinde olay nadirattan görülüyor ve çocuk baştan çıkarıcı olarak değerlendiriliyor. Çocuk cinselliği ve fantezisinin yanı sıra Freud'a ve araştırmacıların son zamanlarda ve meşru olarak şüpheyi yaklaştıkları sözde Oidipus kompleksine atıfta bulunuluyor.

Çocuğun yalan söylediği iddia ediliyor, her ne kadar ergenlik öncesi dönemindeki bir çocuk —en sık cinsel saldırı

kurbanı—neredeyse hiç yalan söylemez, çünkü hayal gücünde hiç yaşamadığı bir şeyi uyduracak durumda değildir.

Doğru, bir çocuk asexual bir yaratık değildir. Duyguları ve dürtüleri vardır. Meraklıdır. Sevgi, ten teması ve hassasiyet arzular ve buna ihtiyaç duyar. Bir çocuğun, maddi ihtiyaçlar için bile olsa, insan sıcaklığına ve ilgisine yönelik doğal arzusu, yetişkinler tarafından hiçbir şekilde cinsel eylemler için istismar edilmemelidir. Batı Almanya, Kempten'deki Bölge Mahkemesi'nin Temmuz 1984'te bir kararında ifade edildiği gibi, olanlarla ilgili sorumluluk çocuğa değil, her zaman yetiştirmeye aittir. Bu davada hakim, eylem “belirli bir ölçüde erken gelişmiş mağdur —yedi yaşındaki bir kız çocuğu— tarafından başlatılmış” olduğu için sanığa cezai indirim uygulamıştır.

Ama neden bu suç eylemlerinin çoğu karanlıkta kalmaktadır?

Çocukların cinsel istismarı neden hâlâ son derece ender görülen bir vaka olarak görülmektedir?

Nedenler muhtelifdir.

1. Genellikle mağdur küçük bir çocuktur veya cinsel istismar bebeklik veya yeni yeni yürümeye başlayan çocukluk aşamasında, çocuğun henüz kendini ifade edemediği bir zamanda başlar.

Babalar çocuklarının cinsel organlarını okşadığında veya anneler bir bebeği pornografik fotoğraflar çekmek için kötüye kullandıklarında (benim durumum), bu, yıllar boyunca keşfedilmemiş bir şekilde artarak süregiden cinsel şiddetin başlangıcını temsil eder. Makul ölçüde sağduyuya sahip bir kimse, altı aylık bir kız çocuğunun “hazır olup olmadığını” (“Sexuality Today” dizisinde gösterildiği gibi) görmek için vajinasına parmağını sokmanın münferit bir olay olduğu varsayımıyla hareket etmeyecektir.

2. Büyük çocuk, özellikle de fail baba olduğunda, konuşmaktan çekinir. Babanın otoritesi ve tehditleri, çocuğun yardım arayışında başkalarına açılmasını engeller. Çocuğun

kendisini korumasını beklediği kişi, bu güveni bu denli istismar ettiğinde o çocuk kime gitmelidir?

3. Çocuk yükünden kurtulmayı başarsa —kurbanların %90'ı kız çocuğudur—yalancılıkla itham ve suçlu taraf olarak kabul edilir (kendini suçlu hisseder) veya hatta ve hatta “küçük bir fahişe” olmakla suçlanır. Diğer aile üyeleri tarafından suçlamalarını geri çekmesi istenir, yoksa aile mahv olur ve direğini kaybeder.

Bu koşullar altında, cinsel istismara uğramış bir çocuğun, neler olduğunu anlatmak için psişik bir güç bulması ender görülür, özellikle de birçok çocukta kendi bedenine karşı bir nefret duygusu geliştiği için, her şeyin “suçlusu” kendisidir.

“Bunun başıma gelmesi bedenimin suçuydu. O olmasaydı babam bana dokunmazdı.”

Gençlik gönenç dairesinde* çalışan ve bu tür sorunlarda tecrübesiz olan çalışanlar bile bu tür ihbarlara “muhtemelen suçlu çocuğun kendisidir” şeklinde yanıt verme eğilimindedirler.

4. Ailenin geçimini sağlayan kişiyi kaybetme endişesi taşıyan veya kocasından korkan annenin tutumu, özellikle aile içinde genellikle daha aşağı bir konumda yer aldığı —ya da yokluğunda neler olup bittiğine dair hiçbir fikri olmadığı— için, tecavüzün gün yüzüne çıkarılmasında da rol oynar.

5. Şayet bir doktora danışılırsa da cinsel istismarın sonuçlarını, teşhis alternatifleri arasına dahil etmesi pek olası değildir. Doktorlar, çocukların cinsel istismarına karşı tamamen şüpheli ve inançsız olduklarını göstermekte ve cinsel istismardan kaynaklanan davranış bozukluklarını tanımamaktadırlar.

Psikologlar ve psikoterapistler ise, Freud'un yaptığı gibi, her şeyden önce çocuğun ihbarını fantezi dünyasına sürgün ederler: “Freud gerçeklikten uzaklaşmıştır.”

* Metinde “youth welfare office”. Almanya’da gençlerin-çocukların gelişimleri ve sorunlarıyla ilgilenmek üzere “Jugendamt” adıyla kurulan bir devlet kurumudur.(ç.n)

6. Daha zayıf olana karşı genel kayıtsızlığın yanı sıra nasıl davranması gerektiğini bilmeyen yetişkinlerin çaresizliği de suçun ortaya çıkmasını engelleyen diğer unsurlardır.

Erkekler, çeşitli tartışmalarda hissettiğim şekilde, olası failler olarak görülme korkusuyla çocukların cinsel istismarını tartışırken sorun yaşarlar.

Ele alınan konu derhal “engellenir”. Erkekler, çocukların cinsel istismarını olasılıklar alanına dahil etmeyi düşünmeyi bile nahoş bulurlar.

7. Bir vaka mahkemeye taşındığında, genellikle ensestin çok nadir bir olay olduğu izlenimi verilir.

Faile karşı o denli sağduyulu davranılmaya devam edilmesi şaşırtıcıdır, oysa çocuğun mağdur olduğu neredeyse hiç akla getirilmez. Çocuk mümkün olan her türlü incelemeye tabi tutulur ve sonunda inandırıcılıktan yoksun olarak sunulur. Hatta tecavüzü önemsizleştirmek için özellikle babayı temize çıkarma ve çocuğu suçlama eğilimi vardır.

8. Eylem şiddet olmadan gerçekleşmiş gibi görünmelidir —fail ve mağdur yoktur. Aslında, pedoseksüel eylemlere maruz kalan çocukların büyük bir kısmı, bunun oldukça yaygın bir durum olduğunu ve normalde zararlı sonuçların gözlenemeyeceğini göstermek için kullanılmıştır. (Çünkü bana göre, kimse onları umursamıyor.)

Bu, sadece çok nadir vakalarda, fiziksel istismardan farklı olarak cinsel istismarın fiziksel kanıtı olduğunda doğru olabilir. Daha fazla veya daha az şiddette olabilen ve ilerideki yaşamı olumsuz etkileyebilecek davranış bozuklukları ise cinsel istismarın özellikle baba tarafından gerçekleştirildiği durumlarda sonuçsuz kalamayacağını göstermektedir.

Cinsel çocuk istismarı vakalarında sadece genital organlarda yaralanma olduğunda doktorlara ve adli tıp uzmanlarına; hamilelik durumunda (bugün sıklıkla sonlandırılmaktadır); zührevi hastalıklar veya diğer istismar kanıtları mevcut olduğunda; ya da çocuk ölürse danışılır.

9. Bazı Alman yazarların ve pek çok psikoterapistin görüşüne göre, genç kızların davranışları —bezleri değiştirilirken tombul baldırlarından veya bacaklarını tekmelemelerinden dolayı suçlanmadıkça bebekler ve küçük çocuklar için kesinlikle geçerli olmasa da— çoğu zaman genellikle tecavüzü kışkırtabilir. Diğer şeylerin yanı sıra, cinsel tecavüzlerin çocuk mağdurlarının sekse yönelik son derece güçlü ilgilere sahip oldukları ve genellikle cazibeli, çekici ve baştan çıkarıcı oldukları iddia edilmektedir.

Zavallı fail! Buna göre, ona herhangi bir kişisel suçlama nasıl yöneltilebilir?

Söyleyebileceğim tek şey, baştan çıkarma sanatlarını kendi ailelerinin güvenliği içinde bir miktar deneyen genç kızların davranışlarının tamamen normal olduğu ve yabancıların enstest veya cinsel istismarını haklı çıkarmadığıdır; ayrıca yetişkinleri kesinlikle, kural olarak çocuğun değil, sorumluluğu tek başına taşıyan erkek yetişkin tarafından kışkırtılan cinsel eylemleri gerçekleştirmeye de davet etmemektedir.

Çocuğun şefkat ve özen görmeye, insan sıcaklığına, sarılmaya ve hatta maddi kazanç sağlamaya yönelik arzusu, asla yetişkinler tarafından cinsel eylemler için istismar edilmemelidir. Buna rağmen, olayın suçlusu aranır ve suç, elbette failde değil, her zaman çocukta, hatta annede bulunur.

Fail-mağdur ilişkisini tersine çevirmeye, yani faili çocuğun baştan çıkarılmasının kurbanı olarak sunmaya çalışanlar, sorumluluğun sahibini değiştirenler —tekraren vurgulamam gerekir ki sorumluluk, her zaman yetişkine aittir— özellikle psikologlardır.

10. Son olarak, devlet kurumlarının aile mahremiyetini ihlal etme hakkının olmadığı iddia edilmektedir. Aile tabudur. Çocuğun pahasına bile olsa, her koşulda korunmalıdır. Çocuk için en iyi yerin hâlâ ailenin güvenliği içinde olduğu iddia edilmektedir. Bu, ailenin çocuğu gerçekten koruması, çocuğun özgürce gelişmesi ve ailenin diğer üyelerine koşulsuz olarak güvenebilmesi, fiziksel ve ruhsal bütünlük hakkının

tüm aile tarafından tanınması koşuluyla kabul edilebilir; Bununla birlikte, yetişkinin gücünü uygunsuz bir şekilde kullanması ve çocuğun ebeveynlerinin veya diğer kişilerin cinsel ihtiyaçlarını karşılamaya zorlanması kabul edilemez.

Çocukların cinsel istismarının tüm biçimleri arasında en sık görüleni ensesttir ve diğer şeylerin yanı sıra sessiz kalma emri, eylemin inkârı ve ailenin geri kalanı uğruna sessizliğin bir sonucu olarak bildirilmeyen en fazla tahmini vaka sayısını temsil eder...

Birkaç münferit vaka temelinde, özellikle psikologlar arasında, ensestin çok nadir olduğu, yalnızca sosyoekonomik olarak yoksun çevrelerde, alt sınıf ortamında şiddet, alkolizm, işsizlik vb. ile bağlantılı olarak meydana geldiğine dair yanlış bir izlenim ortaya çıkmıştır.

Adli tıp nokta-i nazarından bu, kabul edilemez. Ensest, din veya etnik kökenden bağımsız olarak tüm sosyal seviyelerde yaşanır, ancak hiçbir zaman suç istatistiklerinde görünmez. Hayatın ilk yılında kurbanlar her iki cinsiyetten çocuklardır...

Baurmann'a göre ırza tecavüz mağdurlarının %90'ı genç kızlar veya kadınlardır ve bunların üçte ikisi, beş ila on üç yaşları arasındadır.

Kempe'ye göre, Amerika Birleşik Devletleri'nde ensest vakaları önemli ölçüde artmıştır; bu vaziyet, Avrupa için de geçerlidir. Ancak günümüzde bu vakalar, daha çok bilinmeye ve açığa çıkmaya başlamıştır. İnsanlar endişelenmektedir ve "kız evlatlar artık sessiz kalmamaktadır" (Miller 1983). Ensest vakaları uzun yıllara yayılabilir ve ancak baba, kızının ebeveyn evinden ayrılma isteğine karşı çıktığında, onu dövdüğünde, boğazını sıktığında ve hatta öldürdüğünde bilinir hale gelebilir.

Büyüdükçe, topluma karışmak için yeterli öz-değer duygusuna sahip olması koşuluyla, kız evlat genellikle aile dışında bağlar kurmayı, arkadaşlar edinmeyi ve onlara güvenmeyi başarır. Kararını vererek ebeveyn evini terk etme cesaretini bulur ve bu kaçınılmaz olarak baba ile kızı arasındaki ensest ilişkiye son verir. Bundan sonra, istismardan bir daha asla

bahsedilmez, hiçbir istatistikte görünmez ve söylemeye bile gerek yok, asla kovuşturulmaz.

Bazen, anne babasının evinden ayrıldıktan sonra kız, yıllar süren taciz hakkında konuşmak, dayatılan sessizliği kırmak ve hatta suçlamada bulunmak için cesaretini toplar.

Ancak ayrılma arzusu, istismara karşı direnç gibi ölüm-cül sonuçlara da yol açabilir: Bir erkek kardeş, on altı yaşındaki kız kardeşini direndiği için öldürmüş, cesedine tecavüz etmiş, sonra da on yaşındaki erkek kardeşini olayın şahidi olduğu için boğmuştur.

Çocuğun, çocukluk yıllarını cinsel istismar ortamında geçirmesi sadece eski zamanlara özgü değildi; bu durum ta 19. yüzyıla kadar devam etti. Bebeğin memesini öpmek ve emmek, testislere, meme uçlarına ve genital organlara dokunmak, dil ile tenini yalamak, erkek çocuklarla anal ilişki, çocukların çocuk genelevlerine satılması ve akla hayale sığmayacak daha pek çok şey —onlara karşı herhangi bir ceza yasasını kaldırarak teşvik etmeye çalışmamamız gereken pedofilik manipölasyonlar— doğal karşılandı.

Ayrıca çocuk genelevleri bugün sadece küçük kızların sistematik olarak cinsel sömürü ve istismara maruz kaldığı Asya ülkelerinde bulunmuyor. Tayland'da kızlar genelevlerde tutsak tutuluyor; dayak ve uyarıcılarla fuhuşa zorlanıyorlar. 30 Ocak 1984'te bir genelevde çıkan yangından kurtulan yedi küçük kız verdikleri ifadelerinde, köle gibi tutulduklarını söylemişlerdi. Çocukların binayı terk etmelerine asla izin verilmiyor ve herhangi biri kaçmaya çalıştığında ise birbirlerine zincirleniyorlardı. Bir çocuk hastanedeki bir doktora, iki yıl önce köyünden kaçırıldığından beri her akşam saat 18.00'den itibaren cinsel ilişkiye girmeye zorlandığını söylüyordu. En az on iki adamla sabah 05.00'e kadar.

Çocuk genelevi müşterilerinin çoğu, cinsel dürtülerini fuhuşa zorlanan çocuklardan yararlanarak tatmin eden Batı Almanya da dahil olmak üzere Avrupadan gelen turistlerdir. Hong Kong'da beş yaşında fahişeler bile var. Bunlar, cinsel

dürtülerini tatmin etmek için çocuklara başvuran ne tür erkeklerdir, siz düşünün.

Çocuk fuhuşu, sanayileşmiş ülkelerde de bir sorundur. UNICEF, dünya genelinde her iki cinsiyetten de yaklaşık iki milyon çocuğun cinsel sömürüye uğradığını tahmin ediyor. Bu istatistik, aile içinde meydana gelen cinsel istismar he-saba katmıyor.

Elisabeth Trube-Becker, çocuklukta yaşanan kötü mu-amelenin ciddi sonuçlarını bu şekilde sıralıyor ve bazı şok edici örnekler veriyor. Bu listeye kurbanın, kendisini bu bastırmadan kurtarmaya yardım edecek aydınlanmış bir tanığı yoksa, bastırılmış deneyimlerin savunmasız genç üzerinde tekrarlama baskısı da eklenmelidir.

Şahsen uyguladığım terapide, ailemle her içsel yüzleş-memde, bana aşılana suçluluk duygularının, bastırmamı güçlendirdiğini, gerçeğe erişimimi engellediğini ve acıyı deneyimlememi men ettiğini keşfettim. Bu hisler ancak sözde suçluluğumu sorgulayabildiğimde su yüzüne çıktı. Ve ancak, hiçbir suçluluk hissi *duymadan*, görmezden gelindiğimi, ciddiye alınmadığımı, ailem tarafından neredeyse hiç fark edilmediğimi hissettiğimde, neler olduğunu anladım. An-nemle babama sorumluluk duygusunu öğretmek bana düş-mezdi, onları sevebilecek hale getirmek, kucakta bir bebek olarak benim elimde değildi. Yapabildiğim tek şey onlara faydalı olduğumu, sömürülebileceğimi ve asla onlara sitem-lerle karşılık vermeyeceğimi göstermekti. O zamanlar hayat bana başka bir seçenek sunmuyordu.

Bu suçluluk duygularının engelleme işlevinin farkına varır varmaz, travmatik bir anının bir parçası ortaya çık-tığında bunların her zaman meydana geldiğini ve uykumu böldüğünü fark ettim. Ertesi gün, bir gün önce keşfettiğim

her şeyi inkâr etmek isterdim. Ya yeni öğrendiğim bilgiyi unuttum ya da inkâr etmek zorunda hissettim veyahut da ailem hakkında böyle korkunç düşüncelere sahip olduğum için perişan oldum. Freud'u keşfine ihanet etmeye zorlayan aynı kaçınılmaz gidişat burada da iş başındaydı.

Pek çok terapist, hastalarında bu direnci sıklıkla gözlemler ve yanlışlıkla gerçeğin bizim kavrayışımıza gelmediğinin kanıtı olarak yorumlar. Nihayetinde hastanın kendisi, gerçek anıları mı yoksa sadece fantezileri mi anlattığından emin değildir. Çocuğun iyi baba ya da iyi anne imajı için içsel mücadelesi o kadar yoğun olabilir ki, sadece hasta değil, etrafındaki herkesin kafası karışır. Freud'un, yaşanan gerçeklikten daha kötü bir şey icat etmenin mümkün olduğu görüşü, benim kendi durumuma da büyük zarar verdi. Tüm sinyallerin beni aldattığına, yaşananların o kadar da kötü olmadığına, kötü ve haksız olanın sadece şüphem olduğuna inanmayı ne kadar da çok istedim. Sevgi dolu ebeveynler yanılışına tutunma özlemim yüzünden, psikanalizin doğru olmasını ne kadar da istedim.

Zaman geçtikçe, travmaları icat eden çocuklar fikrinin saçma olduğunu anladım. Herkes, insanların acıyı aramaktan kaçınacaklarına dair doğal yasayı kontrol etmekte özgürdür. İnsanlar zevk, neşe, güvence ararlar. Mazoşizm bu kuralın bir istisnası değildir: Eski acıları bastırmak için kendine yeni acılar verme zorunluluğudur. Büyük bir külfetle kendini bir fahişeye kamçılata ve muamele sırasında bir lazımlığın üzerinde oturmakta ısrar eden mazoşist, tuvalet eğitiminin travmasını yeniden üretmek ve her ne pahasına olursa olsun hafızasını bastırmaya devam etmesini buyuran bir dürtüye itaat etmektedir. Hayatın bir başka yasası da, anne babanın fantezi ve baskı yardımıyla idealleştirilmesinin

çocuğun hayatta kalmasına yardımcı olmasıdır; bu nedenle, en yakınına ve en sevdiğine kötü şeyler atfetmek, doğal savunma mekanizmasına ve hayat yasasına aykırı olur. Bunu, bir çocuğun *asla travmalar icat etmeyeceği* çıkarımı takip eder. Aksine, çocuğun hayatta kalması, acıyı katlanılabilir kılmak için fanteziye başvurusuyla mümkündür.

Dolayısıyla örneğin, cinsel olarak kötü muamele gören çocuklar genellikle bir bebeği öldürdüklerini iddia ederler, ancak hikayeleri kanıtlanamadığı için onlara yalancı denir. Mahkemeye çıkarlarsa, tüm ifadeleri geçersiz sayılabilir. Bu çocukların her birinin bir zamanlar bebek cinayeti gibi kötü bir muameleyle maruz kaldıkları ve bu iddiayla kendi içsel durumlarını tarif ettikleri hakimlerin aklına gelmez. Öldürülen bebeğin fantezisi, gerçekte ne olduğunu ifade etmenin bir yoludur —gerçek travmayı hafifletmeye hizmet eden bir yol. Çünkü kendini bir suçlu olarak görmek, her zaman işkence ve zulme hazırlıklı olması gereken masum bir kurban olduğunu bilmek ve hissetmekten daha kolaydır. Her hasta savunmasız ve çaresiz olmanın acısından kaçmak için kendini aktif rolde gördüğü fantezilere tutunur. Bunu başarmak için, kendisini nevroza sürüklese de suçluluk duygularını kucaklayacaktır.

Hatırlanan ve belgelenen olgular, genellikle bir çocuğun acı çekmesi gereken kaderin yalnızca küçük bir bölümünü ortaya serer. Büyük kısmı, asla bilinçli olarak deneyimlenemedikleri için anlatılamayan bastırılmış deneyimlerden oluşur. Çocuk istismarı gerçeğinden kaçan terapistler tarafından da asla bulunamayacaklardır. Bir terapistin “hastalarım her zaman inanırım” demesi, onların bastırma ve inkârlarını yine de algılayabileceği anlamına gelmez. Elbette, danışanın somut geçmişi hakkında, danışanın bizzat kendisinin

bulabileceğinden daha fazlasını bilemez. Danışan, duygularının yardımıyla olguları ortaya çıkarmalıdır; kesinliğe ulaşana kadar keşiflerini incelemeli, kendi ifadelerini sorgulamalıdır: Şu ve bu gerçekten oldu. Ama mümkün olan alanı sonsuzdur ve terapistin bilmesi gereken de *budur*. Çocuğa yapılamaz diye bir şey yoktur. Bu bilgi, terapistin, genellikle cehennemlere ve işkence odalarına giden yolculuğunda danışana eşlik etmesini sağlar. Travmanın etkisinin çözülmesine ve sonunda yaranın iyileşmesine izin vermek için travmatik sahnenin her ayrıntısı deneyimlenene kadar bunlara tekrar tekrar dönülmelidir.

Oysa kendi hayatımda cevaplar ararken tanıdığım terapistlerin çoğu bu işkence odalarının varlığından tamamen habersizdi. Her çocukluğun bazı zor anları içerdiğini kabul etmekle yetindiler: Örneğin ebeveynlerden ayrılma ya da daha küçük kardeşlerin doğumu veya diğer bazı “kaçınılmaz hayal kırıklıkları”. Ebeveynlerin davranışlarını artık kaçınılmaz hayal kırıklığı olarak sınıflandıramadıklarında, anne veya babada bir “gizli psikoz”dan bahsederler, böylece bir kez daha mevcut çocuk istismarı sorununun üstesinden gelmiş olurlar. Bu, ebeveynler açısından psikotik bir davranış vakası olabilir, ancak bilinmesi gereken önemli şey, bu tür davranışların kendi çocuklarına mahsus kaldığı sürece toplum tarafından görmezden gelinmeye devam etmesidir. Hastaya gerçekten eşlik etmek ve anlamak için bu bilgi zorunludur, özellikle de gerçekliğe karşı dişi, tırnağıyla savaştığı anlarda; zira bu ziyadesiyle akıl almaz ve bir o kadar da yaşamla çelişen bir şeydir. Ancak bir çocuğun, çocukluk işkencelerinden kurtulmasının neredeyse tek yolunun bastırma olduğu bilinirse, hastaya bu bastırmadan kurtulması için ihtiyaç duyduğu desteği vermek mümkün olacaktır.

Çocukların cinsel istismarı ile ilgili tartışmalarda sürekli şu soru sorulur: Kızın annesi sinyalleri neden görmezden geliyor ya da tutumuyla kızının kendisine güvenmesini neden imkânsız kılıyor? Annenin davranışını, kendisinin çocukken istismara uğradığı ortaya çıktığında anlamak özellikle zordur. Yine de anlamanın anahtarı bu bilgide yatar. Kızlarının durumuna kör ve sağır olanlar, çocukluklarında benzer istismarlara maruz kalmış ve o zamandan beri bunu bastırmış olan annelerdir. Kendi hikâyelerinin hatırlatılmasına dayanamazlar ve bu nedenle de çocuğu yüzüstü bırakırlar.

Ne yazık ki, kamuoyunu çocuk istismarı konusunda bilinçlendirmek için çok şey yapan feminist hareket, bu noktada ideolojik sınırlarıyla karşı karşıya kalıyor. Sorunun kökünün yalnızca ataerkillikten, erkeklerin güç kullanımından kaynaklandığını düşünüyor. Bu sadeleştirme pek çok soruyu sorulmadan bırakıyor. Belki de idealize edilmiş anne imajını tehdit edecekleri için bu soruları sormak için henüz çok erken. Yine de şunu merak etmeliyiz: Bir erkeğin kadınlara ve çocuklara tecavüz etmesine ne sebep olur? Onu bu kadar kötü yapan kimdir? Tecrübelerime göre her zaman sadece babalar değildir. Ayrıca aşağılanmış bir kadının küçük çocuğunu kendi ihtiyaçları için istismar etmemesi için ne gibi seçenekler olduğunu da merak etmemiz gerekir; bir kadının hiçbir değer taşımadığı kültürlerde bile toplum ona küçük çocuğu üzerinde sınırsız bir güç verir. Bir sonraki soru, yetişkin bir kadının, küçük bir kızken babası tarafından istismara uğrarsa çocuğu için ne kadar sorumluluk üstleneceği ve bu eski olayı bastırırsa oğluna neler yapacağı sorusudur.

Bazı feministlerin bu tür sorulara kulak asmadıklarını fark ettim, ama cinsel istismara uğrayan kızlarını korumak yerine onları kaderlerine terk eden, hatta sürekli cezalandıran

anneleri duyunca şaşırıyorlar. Yaptıkları basit açıklama, koca korkusudur. Bu feministler, korunaklı bir çocukluk geçirmiş ve koruyucu bir anneye sahip bir kadının, kör olmadığı için korkacağı ve çocuğunu istismar edecek bir adamla evlenme olasılığının olmadığını kabul etmekte isteksizdirler; bu kadın, seilmeyi hak etmeyen birini sevmeye zorlanamaz. Sensörleri onu tacizci bir adama karşı uyarır ve onunla evlenmez.

Bu değerlendirmelerin amacı, feminist hareketin çocuk istismarına yaklaşımındaki meziyetlerini değersizleştirmek değil, daha ziyade eski sınırların yıkılmasını teşvik etmektir. Yalanları ifşa etme süreci, yeni ideolojik gerçek dışılıklar, yanılsamalar ve idealleştirmeler tarafından durma noktasına getirilmemelidir. Vahşi bir adamla karşı karşıya kalan yetişkin bir kadının durumu, küçük bir çocuğun durumuyla aynı değildir. Kadın, çocukluğunda yaşadıklarından dolayı kendini eşit derecede çaresiz görse ve bu nedenle kendini savunma şansını kullanamasa da, aslında artık çaresiz değildir. Hakları yetersiz olduğunda, mahkemeler erkeğin yanında olsa bile, yetişkin bir kadın konuşabilir, ifşada bulunabilir, dayanışma arayabilir ve çığlık atabilir (eğer çocukken bunu yapmamayı öğrenmediğini varsayarsak). Fakat her şeyden önce geçmiş bastırmaya ihtiyacı yoktur, acılarına ve geçmiş aşağılanmalara, bunlardan kaynaklanan yeni yaralar olmaksızın katlanabilir. Travmaların ruhsal yaralara yol açması yalnızca çocuklukta olur, çünkü organizmaya büyüme sürecindeyken zarar verirler. Kişi onlara bakmaya cesaret ederse bu yaralar iyileşebilir ya da onları görmezden gelmeye devam etmek zorunda kalırsa iyileşmeden kalabilirler. 6. bölümde bu düşünceleri ayrıntılı olarak açıklamak için bir aile örneğini kullanacağım.

Feminist hareket, annelerin de çocuklarını istismar ettiğini sonunda kabul ederse, gücünden hiçbir şey kaybetmeyecektir. Yalnızca gerçek, hatta en rahatsız edici olanı bile, bir harekete toplumu değiştirme gücü verir, gerçekliğin inkârı değil. Erkekler kadınları istismar ettiklerinde ve kadınlar da bunlara katlandıklarında, hem erkeğin şiddeti hem de kadının hoşgörüsü, erken yaştaki çocuk istismarının sonucudur. Bu nedenle, hem erkek hem de kadın olan küçük çocuklar, her iki cinsiyetten de yetişkinlerin kurbanı olabilirler. Duyarlı, gaddar olmayan kadınlar (ve erkekler) çocuklarını eşlerinin gaddarlığından koruyamadıklarında, bu beceriksizliği körleşme sürecine ve kendi çocukluklarında deneyimlenen korkutulmalara bağlamak gerekir. Basit gerçek budur. Ancak bütün bu şiddetin, bu kökleri teşhir edildiğinde fenomenleri rötuşlamadan veya süslemeden incelemek mümkündür.

Bir kadın terapist, kendisine dünyadaki tüm kötülüklerin tek sorumlusunun erkekler olduğu öğretildiğinde, elbette, sonunda babaları, büyükbabaları ya da erkek kardeşleri tarafından cinsel istismara uğradıklarını keşfettiklerinde kadın hastalarını destekleyebilecektir. Dürtü teorisinin takipçilerinin aksine, onları bu gerçeklikten vazgeçirmeye çalışmayacaktır. Ancak istismarın gerçekleşmesine izin veren, çocuğu koruyamayan ve onun sıkıntısını görmezden gelen anne hakkındaki gerçekler gözden uzak tutulduğu sürece, tüm gerçeklerin algılanmasına ve kabul edilmesine izin verilmez. Ve çocuğun duyguları deneyimlenemediği sürece, erkeklere karşı olan öfke —hali hazırda deneyimleyebileceği bir öfke— etkisiz kalır; hatta babaya veya diğer istismarcı erkeklere karşı çözülmemiş sadakat ve bağlılıkla birlikte var olmaya devam edebilir.

Anneler zavallı kurbanlar olarak savunulduklarında, kadın hasta sevgi dolu, koruyucu, anlayışlı ve cesur bir anneye sahipken babası veya erkek kardeşi tarafından asla istismar edilemeyeceğini keşfedemez. Annesinden, korunmaya değer olduğunu öğrenen bir kız çocuğu, yabancılar arasında da korunmaya çalışacak ve kendini savunabilecektir. Sevginin ne olduğunu öğrendiğinde, simüle edilmiş sevgiye yenik düşmeyecektir. Ancak sadece bir kenara itilmiş ve disipline edilmiş, hiç şefkatle okşanmamış bir çocuk, taciz amaçlı olmayan okşamalar gibi bir şeyin var olabileceğinin farkında değildir. Yok edilmek yerine kendisine sunulan herhangi bir yakınlığı kabul etmekten başka seçeneği yoktur. Belirli koşullar altında, tamamen çekinik kalmak yerine, en azından biraz sevgi bulmak adına cinsel istismarı bile kabul edecektir. Yetişkin bir kadın olarak, sevgi yüzünden aldatıldığını fark ettiğinde ise eski ihtiyacından utanabilir ve dolayısıyla suçluluk hissedebilir. Çocuğunun ihtiyacını karşılayamadığı ve hatta belki de onu kınayan bir anne olarak annesini suçlamaya cesaret edemediği için kendini suçlayacaktır.

Psikanalistler babayı korur ve çocuğun cinsel istismarını Oidipus veya Elektra kompleksiyle süsleyerek üstünü örterken, bazı feminist terapistler de anneyi idealize ederek çocuğun anneye olan ilk travmatik deneyimlerine erişimini engellerler. Olguların çıplak gerçekliği görülüp kabul edilmeye kadar acı ve korkunun ortadan kalkması mümkün olmadığından her iki yaklaşım da bir çıkmaza sürükleyebilir.

Ancak ideolojik güdülerin yokluğunda bile, hastaya duygularıyla başa çıkmak ve hipotezlerini sistematik olarak sorgulayarak test etmek için hiçbir araç sunulmazsa, terapilerde gerçeklik göz ardı edilebilir. Ebeveynlere yöneltilen en sert kınamalar bile, gerçeklik erişilmez kaldığı sürece hastanın

kurtuluşa ulaşmasına yardımcı olmaz. Örneğin çocuğun, huzurunda sözü kesilmeden ve kendisine bağırılmadan zar zor tek kelime edebildiği bir babası varsa, durum böyle olacaktır. Bu hasta, babasıyla içsel bir yüzleşme sağlamaya ve suçlamalarını dile getirmeye çok uzun bir süre boyunca imkân bulamayabilir. Özgürleşen duygular önce, çocuğu daha az korkutan anneye yönelir. Bunun tersi de olabilir —çocuk babasından annesinden korktuğundan daha az korkar ve hasta, daha önceki deneyimlere hâlâ erişilemez olduğu için bilinçsizce, annesiyle fiilen deneyimlediği şeylerden önce babasını suçlar. Böylece kendini koruma ve korkuya dayalı olarak geçmişin çarpıtılmış bir resmi şekillenir. Terapinin gerçekliği keşfetmeyi amaçlaması koşuluyla, terapi sırasında bu çarpıtmalar düzeltilebilir. Eğer öyleyse, terapist, hastanın yanında korkudan felç olduğu ebeveyni değil, yalnızca bir nebze olsun güven duyduğu ebeveyni suçlayabileceğini bilir. Terapist, *yanlış insanları değil*, yalnızca gerçekten hak edenleri ve dahası, *yalnızca gerçekten işlenen eylemler* için suçlayabilmesi adına geçmişinin gerçekliğini keşfetmesine yardımcı olacaktır. Zira hiç kimse, gerçekte kendisine asla zarar vermeyen insanları suçlayarak özgürlüğe ulaşamaz. Danışan, ikame kişilere yaygın, spesifik olmayan ve asılsız suçlamalar yönelterek, durumunda hiçbir iyileşme sağlamaz, ancak çoğu zaman feci bir kafa karışıklığı halinde kalır. Kurtuluş, gerekli ve uygun olduğu yerde kendini savunma yeteneğiyle birlikte gelir. Kişi ne kadar gerçekçi olursa, ideolojik ve teorik süslemelerden ne kadar azade olursa, o kadar başarılı olur.

Bilmek İstermiş Gibi Yapmak

Kitaplarıma gayet aşına olan bir gazeteci, çocuk istismarının nedenlerini ve sonuçlarını ele alan bir televizyon programı yapmak istemişti. Ekibinin saygın bir üyesi olmasına ve hali hazırda bir dizi konuda çeşitli programlar yapmış olmasına rağmen planı, ilgili herkesin yoğun direnişiyle karşılaştı. Yine de fikrinden vazgeçmedi ve birkaç ay sonra da amacına ulaştı: İlgili kişilerle (ebeveynler ve çocuklar) konuşmaları filme almasına izin verildi, ancak konuşma başına yalnızca beş dakikalık yayın süresi verildi. Bu beş dakikalık görüşmeler daha sonra çocuk istismarı konusuyla hiçbir ilgisi olmayan çeşitli sorunların tartışıldığı birer saatlik dört programa entegre edildi. Programlar, popüler şarkılar, şarkıcılarla röportajlar, en son teknolojik keşiflerin gösterimleri ve benzer nitelikte daha pek çok şeyle dolduruldu. Fakat aynı zamanda, izleyicilerin çocuk istismarı ile ilgili bir sorunları varsa aramaları için ekranda bir telefon numarası da yanıp söndü. Stüdyoda bir psikiyatrist ve bir psikanalist sorularını yanıtlamak için hazır bulundu. Sunulan bu imkân çok sayıda izleyici tarafından ilgiyle karşılandı; telefon önceki konulara göre daha çok çaldı. Psikanalist, diğer şeylerin yanı sıra, birinin çocuğuna tokat atması durumunda suçluluk duyması için bir neden olmadığını söyledi; bir terapistle telefon edilebilir ve bu “sorunlar” tartışılabilirdi. Söylemediği şeyse, bu tür “sorunları” tartışmanın genellikle

hiçbir yere varmadığıydı. Belki de bundan habersizdi ya da henüz bilmiyordu.

Bu program serisinin dördüncüsü, yani sonuncusunda gazeteci, çocuk istismarının geleceğimiz açısından sonuçlarını gündeme getirmeye çalıştı. Bugün onlara sakinleştirici vererek ağlamasını engellediğimiz, böylece duygularını körelttiğimiz bu bebekler nasıl insanlar olacak, diye sordu. Neredeyse cümlelerin ortasında, suni gülümsemesiyle, programda gösterilen ve tartışılan her şeyin gerçekten o kadar da kötü olmadığı ve öyle olsa bile, aranacak çok fazla telefon numarası olduğu konusunda ebeveynleri temin etmek için elinden gelenin en iyisini yapan moderatör tarafından kesildi. Herhangi bir endişe gösterisinden kaçınıp sorumluluğunu telefon numarasına devrederek izleyicileri, endişelerini dindirmek için en iyi şekilde tasarlanmış olan yeni gösterilere yönlendirmekteydi.

Televizyon programına katılanlar istismardan nasıl kaçınılacağını gerçekten bilmek istiyor muydu, yoksa bu katılım, bilmek istemediklerine mi delalet ediyordu? Neden görünüşte halkı bilgilendirmek için bu kadar çok şey yapılırken, aynı zamanda halkın dikkat ve duygularını başka konulara yönelterek bu malumatın yayılmasını önlemek adına bu kadar çok çaba harcanıyor ve zaten bu kadar kısıtlı olan malumattan yararlanmaları imkânsız hale getiriliyordu? Cevap her zaman aynıdır: Bu programı düzenleyenlerin de çocuklukları ve ebeveynleri olmuştur. İzleyicilerine eksiksiz malumat ve onu özümseme şansı verirlerse, kendi bastırmaları da fena halde sarsılabilir. Bu büyük bir kaygı yaratacaktır. Programı düzenleyenlere bundan korktuklarını söylemek mümkün müdür? Her halükârda buna itiraz edeceklerdir, zira pek tabii ki herhangi bir korkunun farkında

değillerdir. Şayet bu korkuyu hissedebilselerdi, insanların dikkatlerini başka yöne çekmek zorunda kalmazlardı. Ne var ki, çocukluklarında duyguları körelen insanlar kendi korkularına bigâne kalırlar. Korku duygusundan kaçınmak için ne kadar ileri gittiklerinin farkında olmazlar. Bununla birlikte, medyada çalıştıklarında yaptıkları her şeyin, olumlu ya da olumsuz kuvvetli etkileri olabileceği de meydandadır —kendileri ve hele hele başkaları üzerinde.

Jinekologların ve ebelerin bu tarz bir bebek doğurma işini yapmasına neden olan da aynı bastırılmış (bilinçsiz) korkudur. Bebek tartılır, ölçülür, aşılanır, sanki hayatta kalması tüm bu faaliyetlere bağlıymış gibidir: Aslında, çoğu zaman böyle olduğu da iddia edilir. Böyle olmadığı yaklaşık on beş yıl önce Fransız hekim Frederick Leboyer tarafından filmleri ve kitaplarıyla kanıtlanmıştır. Dünyaya yıkıcı bir müdahale olmaksızın doğal yolla gelen yeni doğan çocuk ağlamaz, mutlu bir şekilde, hatta gülümseyerek annesinin karnına yatar. Mesele şu ki, bebeğe bir tahta plakası gibi davranılmaz, ölçülmez, yıkanmaz, parlak bir ışık altında tartılmaz ve yüksek seslerle saldırıya uğramaz. Bunun yerine duyguları ve yaşadığı şok dikkate alınır ve bebeğe son derece kırılğan bir insan evladı gibi davranılır.

Leboyer filmlerinin bilimsel değeri, çocuk doğurtma pratiklerimizi kökten değiştirmiş olmalıydı, ancak hâlâ bundan çok uzağız. Aslında, 1970’lerde doğumun doğal süreciyle ilgili bir farkındalık ve merak döneminden sonra, doğumhane teknolojisindeki gelişmeler endişe verici bir oranda artmaktadır. Yenidoğanın ruhsal ızdırapları ve bu ızdırapların bastırılmasının sonuçları, birkaç istisna dışında uzmanlara gizli kalıyor gibi görünüyor. Leboyer’nin keşfinin bilim dışı, hatta tehlikeli olduğu söyleniyor ve çoğu hastanede normal

doğumlar hasta ameliyatlarını andırıyor. Suni sancı verilmesi birçok ülkede giderek daha yaygın hale geliyor ve bunun sonucunda da yenidoğanların büyük bölümünün ilk önce yoğun bakım ünitesinde tedavi edilmesi gerekiyor. Bu, bebek için elbette anneden ayrılmak anlamına gelir.

Sonuç olarak, anne ve çocuk için çok önemli bir fırsat kaçırılıyor, çünkü doğumdan sonraki ilk birkaç dakika ve saat içinde bebeğin mevcudiyeti, annenin çocukla bağ kurması için çok önemli olan şefkat duygusunu uyandırır ve teşvik eder. Bebekken şefkat görmüş doğum yapan bir anne, acımasız hastane düzenlemelerine hemen isyan edecektir. Buna mukabil kendi doğumlarında yalnız bırakılan ve fiziksel bir sıcaklık görmeyen kadınlar, hastane düzenlemelerini dünyanın en normal şeyi olarak görerek karşı çıkmadan kabul edeceklerdir. Bazen yeni doğan bebeklerinden ayrılmaya depresyon veya fiziksel şikayetlerle tepki verirler; bu da doktor ve hemşirelerin dikkatlerini bu rahatsızlıkların tedavisine yönlendirmesine neden olur. Nadiren annelere bu rahatsızlıkların yeni ve eski ayrılık acısını savuşturduğu, çok daha sık olarak da doğum sonrası depresyonun ilaçla kolayca halledilebilecek “tamamen normal” tezahürler olduğu söylenir.

Sıklıkla meydana gelen şey, birçok doktor tarafından hatalı bir şekilde “normal” olarak tanımlanmaktadır. 50’li ve 60’lı yılların kasvetli, steril hastanelerinde doğan bugünün annelerinin iyi doğum deneyimleri yaşamadıkları kuşkusuz doğrudur. Ancak bu ortak kader, biyolojik faktörlerden çok kültürel faktörlere dayandığı için normal veya kaçınılmaz olmaktan uzaktır. Son zamanlardaki daha insancıl yenilikler bunu su götürmez bir şekilde kanıtlamaktadır.

Bir kadın bana, ne kadar çaresiz hissettiğinin tam olarak farkında olmasa da, doğum sonrası ilk çocuğundan ayrılmayı itiraz etmeden kabul ettiğini söyledi. Sadece depresyon ve iltihaplı göğüsleri yüzünden acı çekiyordu —hastane personeli için onu bebeğinden ayrı tutması için daha fazla neden. İkinci çocuğu doğduğunda ise hastane personeli daha anlayışlı ve sempatik bulmuş ve bebek, doğumdan hemen sonra kucağına yatırılmıştı. Bu yakın ve keyifli paylaşımdan duyduğu mutlak haz, ilk kez bir bebek olarak çektiği yalnızlığının eski acısını hissetmesini sağlamıştı. Ayrıca, sonraki yıllarda ikinci çocuğuyla olan ilişkisinin çok daha az “zahmetli” ve şaşırtıcı bir şekilde kaygısız olduğunu keşfedecekti.

Ayrıca, iyi bir doğum deneyimi sayesinde eski yaraların farkına varıp iyileşmelerine izin verecek kadar şanslı olan diğer annelerden de benzer deneyimler ve bunların sonraki ilişkileri üzerindeki etkilerini işittim. Bu kadınlar artık teknoloji ve farmakolojinin harikalarına hayran kalmayacaklar. Hayvan deneyleri ayrıca, yavruları doğumdan hemen sonra kendilerinden alınan hayvanların daha sonra ne kendi ne de başkalarının yavrularına ilgi gösterdiklerini ortaya koymuştur. Annelerin deneyimlerinin ve son çalışmaların, çoğu doktorun çok az dikkatini çekmesi, hatta ve hatta sağır kulaklara çalınması tesadüf değildir, zira ebelik teknolojisi halihazırdaki korkuyu savuşturmaya hizmet eder. Doktorlar tarafından bu şekilde püskürtülen korku, kendi doğumlarının bir zamanlar bastırılmış acılarıyla ve kendi anılarının olası yeniden dirilişleriyle ilgilidir. Pratik amaçlar için yeni kavrayışları kullanma kabiliyetlerini engeller ve geleceğin insanların mutluluğunu düşüncesizce feda eder. Ve bütün bunlar, korkutulmuş anneye ilerleme olarak sunulur.

Korkuları hakkında neredeyse hiçbir şey bilmeyen jinekologlar, yeni doğan bebeğin iyiliği için endişe duydukları telaşlı hareketlerini haklı çıkarırlar. Televizyoncular, oyala-yıcı programlarını görsel medyanın gereksinimleri ve spek-taküler şeyler görmeyi talep ettiği, uzun süre yapılan ko-nuşmalara konsantre olamadığı söylenen izleyicinin sözde sabırsızlığıyla meşrulaştırırlar. Defalarca tekrarlanan bu id-dia, özellikle konu her bireyi ilgilendiren çocuk istismarı olduğunda açıkça doğru değildir. Bu, medya konuyu ger-çekten keşfettiğinde her zaman ortaya çıkan tepkilerle doğ-rulanır. Norveçli bir gazeteci bir keresinde benimle yakla-şık iki saat röportaj yaptı ve sözümü kesmeden fikirlerimi ifade etmeme izin verdi. Yayından sonra, sadece verdiği bil-giler için değil, aynı zamanda müdahale etmeden dinleme şekli için de teşekkür eden insanlardan birçok telefon aldı. Yine de eski, sözde denenmiş formatlar, televizyonda, rad-yoda ve basında da “farkında olmayacaksın” emrine uyula-cağını garanti etmektedirler.

Örneğin, Amerikalı yayıncım tarafından “ciddi ve ke-sinlikle bilimsel” olarak tanımlanan aylık bir New York der-gisi, benimle bir röportaj yapmak istedi. Muhatabım, kitap-larımı uzun uzadıya incelemiş olan bir psikoterapist olacaktı. Rızam olmadan hiçbir şeyin değişmeyeceğine dair güvence aldıktan sonra teklifi kabul ettim. Fakat drama, asıl röpor-taj yapıldıktan sonra başladı.

Bu bilimsel derginin sanat bölümü, bir yıl boyunca, gö-revli fotoğrafçının fotoğraflarımı çekmesine izin vermediği sürece röportajın yayınlanamayacağını söyledi. Fotoğrafla-rımın telif hakkını vermeyi reddettiğim için bu talebi sü-rekli olarak reddettim ve sonunda röportajı yayınlama pla-nından vazgeçilmesini önerdim. Ancak o zaman editörler,

vereceğim bir fotoğrafı kabul etmeye ikna oldular. Onların “kutsal” ilkelerinden yapılan bu sapmaya, metin üzerinde dikkatle çalışan ve onun için röportajın en nihayetinde yayınlanmasının önemli olduğu editörün çabaları neden oldu. Sözüünü tuttu ve yapılması düşünülen her değişiklik için bana danıştı.

Röportajın onay verdiğim şekilde bu bilimsel dergide yayınlanmasından üç ay sonra, ilgi alanının benim fikirlerimle hiçbir ilgisi olmayan bir derginin Almanca edisyonu, orijinal İngilizce röportajın üçte bir oranında kısaltılmış ve büyük ölçüde çarpıtılmış Almanca bir versiyonunu yayınladı. Yayıncı, “röportajı” Alman dergisine verdiğimi iddia edecek kadar ileri gitti. Daha sonra ortaya çıkacağı üzere, her iki dergiyi de aynı yayınevi kontrol ediyordu ve bu da son tahlilde söz konusu “transferi” mümkün kılıyordu.

Okuyucunun bu şekilde aldatılmasının arkasında yalnızca mali çıkarların yattığı açık gibi görünse de, çocuk istismarı konusundaki deneyimim bana, medyadaki bu tür öngörülemeyen değişikliklerin ve çelişkili hareketlerin her zaman bu kadar basit bir açıklaması olmadığını öğretmiştir. Ayrıca bu gibi durumlar, finansal fedakârlıklar bir yana, bariz şekilde kazanılmış bir menfaatin olmadığı durumlarda da ortaya çıkarlar. Zaman zaman, “çocukluk” mevzusu açıldığında otomatik olarak birçok insanın alaya alma, üstten bakma, alçaklık ve hatta yasa dışı eylemlerde bulunma gibi davranışlar —çocukluklarında deneyimledikleri ve yetişkinlerden öğrendikleri tavır ve davranışların aynısı— sergilediği izlenimi edinilebilir.

Röportajımda gerçekte ne olmuştu? Bir psikoterapist, New York’tan Avrupa’ya kendisi için önemli görünen ve onu açıkça rahatsız eden bilgileri benden almak için seyahat

ediyor. Editör daha sonra metni düzenlediğinde benzer şekilde tepki veriyor. Derginin yayınlama izin talebini reddetmek için hiçbir neden göremiyorum, zira ifadelerimin kesinliği bana garanti edilmiş gibi görünüyor ve benim için önemli olan tek şey: Fikirlerimin bütünlüğünün korunması. Ama sonunda beklediğimin tam tersi oluyor: Dergi, Almanca edisyonuyla, bana yazılı olarak verdiği, benim iznim olmadan hiçbir şeyin değişmeyeceği, kesilmeyeceği veya eklenmeyeceği sözünü bozuyor. Metnimin yetkisiz kişiler tarafından bana atıfta bulunulmadan keyfi olarak kesilmesine; metne onay vermemi istemeden İngilizceden Almancaya yapılan hatalı bir çevirinin yayınlanmasına izin veriliyor. Ayrıca, tüm bu maskaralığın tamamen çarpık bir çerçevede görünmesine de yol açılıyor. Böylece, çocukların sömürülmesi ve baskı altına alınması konusunda kamuoyunu aydınlatmaya yönelik çalışma —üç kişi tarafından büyük bir özen gösterilerek ve zaman harcanarak yapılan bir iş— tek bir darbeyle etkisiz hale getiriliyor. Sanki bir el, bir şeyi aydınlığa çıkarıyor ve diğer el de onu anında karanlığa geri itiyor.

Bu fenomenin münferit bir vaka olmadığı aşağıdaki örnekle göstermeye çalışacağım:

Pek çok kıdemli editör, “zehirli pedagoji”den ziyadesiyle etkilendiği ve bunu savunduğu için, kendilerini korkutabilecek önemli bilgileri engelliyorlar. Ayrıca, genç kadın ve erkek gazetecilerin, belki de biraz daha rahat bir yetiştirme sayesinde gençlerin zaten kabul edebilecekleri yeni anlayışlarla karşılaşmalarını da önüyorlar. Böylece “zehirli pedagoji”nin emirleri toplumumuzda fark edilmeden dolaşmakta ve insanlığı kendi kendini yok etmekten kurtarabilecek bilgiler sabote edilmektedir. Burada bir dergiyle yaşadığım deneyimi anlatacağım, zira bu hikâye, çocuğun vaziyetini ifade

etmeye ve sesini duyurmaya çalışırken karşılaştığım direnişi açıkça ortaya koyuyor.

1986 yazında, *The Drama of the Gifted Child* kitabımın yeni bir İngilizce baskısı için bir önsöz yazmıştım. Yayıncım, bir Alman dergisine yayınlanması için önsözümün bir kopyasını önden teklif etti. Alman editör, metni okuyucuları için fazla teorik buldu, ancak içtenlikle bana, dergisi için bir makale yazmayı teklif etti. Söz konusu makalede dergi okuyucularına doğrudan hitap edecek ve ebeveynlere, çocuklarına karşı öfkelerini kontrol etmekte neden bu kadar zorlandıklarını açıklayacaktım, zira editör, ebeveynlere kısır döngülerinden kurtulmaları için bir çıkış yolu gösterilmesi gerektiğini düşünmekteydi. Makalede teorik terimlerden kaçınacak ve ebeveynlerin durumuna mümkün olduğunca vaziyet etmeye çalışacaktım.

Bu teklif ve gerekçesi bana mantıklı geldi, bu yüzden dergi için kitabın ekler kısmında yeniden basılan bir makale yazdım. Almanya’da hiçbir derginin bu metni yayınlamaya hazır olduğunu düşünmesem de başka türlü yazamazdım. Editör telefonda bana, bu kadar karamsar olmam gerekmediğini ve ekibinin yeni anlayışlara çok açık olduğunu söylediğinden, ümitvar olmak için sebeplerim vardı. Makaleme ilk tepkisi, ümidimi doğrular gibiydi. Şunları yazıyordu: “Şimdiye kadar sadece taslağa göz atabildim, ama ilk izlenimim şu: Tam olarak aklımdaki şey buydu.”

Tepkisi beni çok memnun etti. Kuşağımın korkularının, genç insanların artan açıklığına karşı beni kör etmiş olması gerektiğini düşünmeye çoktan mütemayildim. Fakat yakında bunu farklı bir şekilde öğrenecektim.

Birkaç hafta sonra, editör yardımcısının metni ilginç bulduğunu ve daha kapsamlı bir okuma için eve götürdüğünü,

ancak bu arada hastalandığını öğrendim. Sonunda toparlanıp ofisine geri döndüğünde, içeriğine herhangi bir itirazının olmadığı ve makalenin önemli, ancak çok uzun olduğu ifade etmişti —bana böyle söylendi—: Birkaç sayfa kısaltılması gerekecekti. Hepsinden de önemlisi, Hitler hakkındaki kısım öne çıkmalıydı, çünkü okuyucular benim düşüncelerimi önerildiği gibi kısaltılmış haliyle anlamayacaklardı.

Bu görüş bana biraz çelişkili geldi. Esasen ebeveynleri, ebeveynlik hakkında bilgilendirmeyi amaçlayan bir dergiye, editörlerin önemli ve doğru bulduğu, başlangıçta üzerinde anlaşılan uzunlukta bir makale gelir, ancak sorumlular onu kısaltmak zorunda hissederler. Öte yandan, geri kalanını anlamada çok yardımcı olabilecek bir atıf olan Hitler'e yapılan referansın, çok genel ve izaha muhtaç olduğu nedeniyle çıkarılması gerektiğini söylediler. İyi de neden izah etmem istenmemekteydi?

Sorumlu editöre “çok uzun” yargısının aslında şu anlama gelip gelmediğini sordum: Bu gerçek dayanılmaz, bu kadar basit, açık ve seçik bir biçimde yayınlamayız. Böyle olmadığına dair beni temin etti ve önerilen kısaltılmış versiyonunu yakında bana göndereceğine söz verdi.

Sözünü tuttu. Sonuç cesur, dürüst, süslemesiz, çarpıtmazdı. Kendisi de iki küçük çocuk annesi olan bu genç kadın, gerçekliği kabullenmişe benziyordu. Bazıları için şok edici olabileceğini, ancak sağlıklı olduğunu ve konunun mutlaka yayınlanması gereken kadar önemli olduğunu söyledi. Artık Sigmund Freud'un zamanlarında yaşamıyoruz, diye düşündüm: Ne de olsa nihayetinde işler değişmeye başlar.

Ama sevinmek için henüz çok erkendi. Editörü arayıp, cesareti ve parlak özetinden dolayı tebrik ettikten iki hafta sonra, ondan, baş editörün metni okuduğunu ve metnin

okuyucuların anlaması için çok zor olduğunu düşündüğünü söyleyen bir mektup aldım. Bu nedenle mevzubahis makalenin yayını durduruldu. Birkaç ay sonra ise bu dergi için röportaj yapmak üzere davet edildim: O sıralarda çocuk istismarı konusunda bir planlama vardı ve “ceza” konusundaki görüşlerim başkalarının görüşleriyle birlikte tartışmaya açılabilirdi.

Ebeveynleri, durumları hakkında bilgilendirmek ve böylece onları daha fazla suçluluk duygusundan kurtarmak için gösterdiğim çabaların, ebeveynlere yardım etmek istediğini iddia eden bir dergi tarafından desteklenememesi beni muazzam derecede hayal kırıklığına uğrattı. Beş yıl önce Alman kadın dergisi *Brigitte* ile benzer sorunlar baş gösterdiğinde, en azından o cenahla olumlu şeyler yaşamıştım. O zamanki editörlerin cesareti sayesinde Almanya’daki ensest kurbanlarının büyük dramı sonunda kamuoyunun dikkatini çekmişti.

Yukarıda ifade ettiğim şekliyle bir dergiyle olan deneyimim, aslında artık tipik değil. Benimle röportaj yapan gazetecilerin, çocuğun durumunu yedi yıl öncesine göre çok daha iyi anladıklarını fark ediyorum. Elbette, benim çok iyi anlaşıldığım bir röportajın, “çok uzun” veya “çok kısa” olması veya —her zaman vurgulandığı gibi—içerikle hiçbir ilgisi olmayıp hiçbir zaman açıklanmayan diğer bazı garip nedenlerle nihayetinde yayınlanmasına izin verilmediği oluyor. Söz konusu gazetecilerin bu akıl yürütmeye kendilerinin inandıkları ya da belki de inanmak zorunda olduklarını düşündükleri izlenimi edindim —sadece işleri üstlerinin iyi niyetine bağlı olduğu için değil, aynı zamanda birçok üst, eski yaralara dokunduğu ve böylece çocuğun savunmasızlığını yeniden harekete geçirmesiyle bir kişiyi olduğundan

daha güçsüz kılan bir dili, kendi ebeveynlerinin dilini ko-
nuştugu için.

Gerçeklik korkusuna, özel görevi kesinlikle gerçekliği
gün yüzüne çıkarmak olan mahkemelerin kararlarında da
rastlanabilir. Bildiğim tüm ülkelerde, cinsel çocuk istismarı
ile suçlananların çoğu “kanıt yetersizliği” nedeniyle serbest
bırakılıyor. Hatta profesyonel kariyerlerinin iddialar (işlenen
suçlar tarafından değil) tarafından yok edildiğini ileri süre-
rek tazminat talep ederek karşı dava dahi açıyorlar. Kurban-
ların çoğu suçlamalarını geri çekiyor, çünkü hikâye uydur-
makla tekrar tekrar suçlanıyorlar. Fransa, Büyük Britanya,
Almanya ve diğer pek çok ülkede hakimler çocuklara na-
diren inanırlar ve “kanıt” beklerler. Bununla birlikte, bugün
herkes bilmelidir ki, hakimler çocukların anlatılarına inan-
mazlarsa, cinsel istismar vakalarının yalnızca çok küçük bir
yüzdesi “kanıtlanabilir”.

Özellikle mahkeme salonunda çocuğun gerçek sesini
susturmak kadar kolay bir şey yoktur. Çoğu hakim bunu
bilmiyor gibi görünür ve mağdurların yetişkin tanıklar gibi
sorgulanmasına izin verir. Altı yaşındaki böyle bir “tanık”ı
tedavi eden bir terapist bir keresinde bana böyle bir sorgu-
lamanın nasıl sonuçlanabileceğini açıklamıştı. Küçük bir kız
olan hastası, sorgulama sırasında paniğe kapıldı ve büyük
sandalyeye oturması istendiğinde ve ayaklarıyla yere do-
kunamadığında, sıkıntısı o kadar arttı ki, ayaklarının altın-
daki zemini yeniden hissedip kaçabilmesi için bütün söz-
lerini geri almaya hazırды.

Hakimlerin —erkekler kadar kadınların da— çocuğun
ruhu hakkında bu kadar az şey bilmeleri ilk bakışta şaşırtıcıdır. Onlar da bir zamanlar çocuk değil miydiler? Evet
öyleydiler: Kendi bastırma geçmişi olan çocuklar... Çok

önemli bir faktöre karşı kör gibiler: Yüksek maaşlı ve belagatli savunma avukatlarının, gerçekliğin sesini mahkeme salonundan, mahkeme kararını vermeden önce, psişik terörizasyon ve beyin yıkamaya başvurarak ortadan kaldırmaları neticesinde gerçekliğin üstü örtülü kalır. Avukatlar, gerçeklik ve adaletle ilgilendikleri *izlenimi* verirler, ancak bunların hiçbiri kapalı gözlerle bulunmaz. Her cinsel istismar vakasının gün ışığına çıkardığı canavar labirentinden bir çıkış yolu bulmak hakimlerin görevi olmalıdır. Bunun yerine, tıpkı çocukken yapmayı öğrendikleri gibi davranırlar. Yetişkinlerin —çoğunlukla vicdansız avukatların ve faillerin— çıkarlarına hizmet ederler ve çocuğa, dolayısıyla da gerçekliğe ihanet ederler. Çocukları dikkatli kulaklarla dinlerlerse ve yüzlerine tetikte gözlerle bakarlarsa, içlerinde ne tür anılar su yüzüne çıkar? Mahkeme salonu rutinine başvurarak ve zaten fena halde kötü muamele görmüş çocukları zalimane, yeni bir muameleye teslim edip yetişkinlerin cehaletine kurban ederek kendilerini bu hatıralardan korumayı tercih ederler. Bunu gözlerini bile kırpmadan ve en ufak bir vicdan sızısına kapılmadan yaparlar, çünkü kendileri de bir zamanlar çocukken aynı cehalete kurban edilmişler ve bunu algılamalarına hiçbir zaman izin verilmemişti.

Yalan Söylemenin Ağır Bedeli

Küçük bir çocuğun gerçek, olgusal ve hakiki durumunu anlatmak neden bu kadar zor? Bunu ne zaman yapmaya çalışsam, hepsi aynı amaca hizmet eden argümanlarla karşılaşıyorum: Durumu kabul etmemek, onu görünmez kılmak ya da en iyi ihtimalle onu, tamamen “öznel” olarak tanımlamak zorunda kalmak. Bana söylenen, kurbanın her zaman öznel bir tanımlama olduğudur: O, sadece kendisine yapılan yanlışı bilir, kendisine bunun *neden* yapıldığını değil, özellikle de kurban bir çocuksa, bir çocuk gerçekten neyi, ne kadar anlayabilir? Genel durumu nasıl değerlendirmelidir —örneğin, anne babasının içinde bulunduğu kötü durumu anlayabilmeli ve onları ne denli şiddete tahrik ettiğini fark edebilmelidir midir? Suçta çocuğun payı tekrar tekrar aranır ve bulunur; neticede “çocuk istismarı” tabirinden yalnızca son derece acımasız vakalarda, o vakit bile çekincelerle, söz edilirken psikolojik açıdan geniş bir kötü muamele yelpazesi tartışmaya açılır veya hatta bu ifade tamamen reddedilir. Bu şekilde kurbanların sesleri, daha onlar yükseltilmeden hemen önce susturulur ve gerçeklik, tüm *nesnel* gerçeklik, karanlıkta kalır.

Bu sessizliğin yol açabileceği absürt sonuçlar, Alman dergisi Stern’in 1987’de yayınlanan bir sayısında gözlemlenebilir. 1939’dan 1945’e kadar Polonya’da Nazi genel valisi olan,

bednam soykırımcı Hans Frank'ın oğlu, babasının suçlarını açıkça, abartmadan, hafifletmeden, bağışlamadan ve yazısı için herhangi bir suçlamayı da kabul etmeden kınadığında bir öfke dalgasıyla karşı karşıya kaldı. Okuyucular, diğer şeylerin yanı sıra şunları yazdılar: “Hans Frank ne yapmış olursa olsun, yaptığı en kötü şey şüphesiz bu sapık canavarın doğumuna sebep olmaktı.” “Başka biri bu yazıyı yazmakta özgürdür, aslında bu yazı yazmalı da, ama oğlu tarafından değil. Bunu yaparak babasının bir zamanlar yaptığı gibi insanlık dışı bir işe imza atıyor.” Böylece bize, bir seri katilin çocuğu, babasını idealize etmeye, gerçeği saklamaya ve kendine ihanet etmeye hazır olmamasının insanlık dışı ve düpedüz iğrenç olduğu söylenmiş oluyordu.

Elbette kamusal alan, birinin ebeveynleriyle faydalı bir biçimde yüzleşmesi için en iyi yer değildir. Çocukluk duygularının yeniden canlanmasına izin vereceksek, daha önce istismara uğrayan ve yetişkin olduklarında tamamen istismar failleriyle özdeşleşen çocukların bastırılmış, sindirilmiş nefretine değil, aydınlanmış bir tanığa ihtiyacımız vardır. Çocukluğundan beri bu tür duyguları beslerken kendini savunmasız bir şekilde kamuoyuna teşhir etmek, kişinin her şeye rağmen eleştiriye dile getirdiği için kendini suçlu hissettiği ve bunun soncunda kendisine yönelen nefreti hak edilmiş bir ceza olarak kabul etmeye hazır olduğunda aradığı, bir tür kendi kendine verilen cezayla aynı anlama gelebilir. Pek çok erkek ve kız çocuğu, ya bir zamanlar cahil, empati duygusuna sahip olmayan ebeveynlerin insafına kaldıkları gibi kendilerini halkın zulmüne de maruz bırakarak ya da kamuoyunun onayına mazhar olmak için okuyucuları, istismarcı ebeveynlerinin yaptıkları her şeyi affettiklerine ikna ederek yüzleşme girişimlerinden dolayı zararlı çıkarlar.

Ne var ki, Niklas Frank'ın açıklamalarına göre, bu yazıyı yayınlarken kişisel bir muhasebe veya şahsi bir katarsis peşinde değil, siyasi bir eylem yapma niyetindeydi. Babasının ne yaptığını ve aynı zamanda diğer babaların da ne yaptığını göstermek ve eylemlerinin vicdan azabı olmaksızın bir sürü boş laftan ibaret olduğunu göstermek istedi. Oğlunun ifadeleri, bazı insanların bizi çevreleyen —çok tanıdık oldukları için anlaşılmayan— yalanları tanımalarına yardımcı olabilir. Ancak birkaç vakada başarılı olmuş olsa da, birçok insan, çocuğuna karşı soykırımcının yanında yer alarak bile, mümkün olan her yolla gerçekliği bastırmaya çalışmıştı.

Trajedi şudur ki, bu bastırma hiç de gerekli değildir, çünkü yetişkinin çocuk üzerindeki gücü —binlerce yıldır var olan bir güç— o kadar büyüktür ki, herhangi bir ek yaptırım olmaksızın kusursuz bir şekilde işlev görür. Benim neslimde çocuk, ebeveynlerinin bakış açısıyla tamamen özdeşleşmeyi ve asla sorgulamamayı öğrenmiştir. Tanıdığım tüm yazarların eserlerinde, zaman zaman isyan etseler de, kendi suçlamalarına karşı ebeveynlerini savunduklarını gözlemledim. Ebeveynlere yönelik suçlamalar, yalnızca gerçek tehditler nedeniyle değil, aynı zamanda küçük bir çocuk kendisine en yakın kişinin sevgisini kaybederse son derece tehlikede olduğunu hissettiği için genellikle ölümcül korkularla ilişkilendirilir. Böylece eski bastırılmış korku, yetişkinlikte korunur ve çok uzun zaman önce depolanan tehlike sinyalleri bir ömür boyu etkin halde kalabilir.

12 yaşında bir çocuktan, o yaştaki bir çocuğun, bir yetişkinin aksine, töhmet altında bırakan gerçekleri gözleme yeteneğine sahip olmasına rağmen, bir yetişkinle nasıl tam anlamıyla dayanışma içinde olabileceğini öğrendim. Olay bir restoranda meydana geldi. Bir öğretmenle Zürih

kantonundaki yeni bedensel ceza yasasını tartışırken çocuk dinliyordu. Lağvedilen çocuklara yönelik bedensel cezanın 1985'te "öğretmen, öğrenci tarafından kışkırtıldığında" şartıyla yeniden konulmasına ikimiz de öfkeliydik. Bir öğretmen her zaman bir öğrencinin kendisini kışkırttığını iddia edebileceğinden ve böyle bir iddianın mahkeme tarafından değil, yalnızca okul yetkilileri tarafından incelenmesi gerektiğinden, ikimiz de bu koşulun yasal tacize kapı açtığını düşünmekteydik. Zira okulların genellikle öğretmenlerini savunduğu ve koruduğu iyi bilinir.

Bu yasayla ilgili tartışmamız, tanımadığımız, ancak masamızda oturan çocuğun ilgisini çekmişti ve çocuk aniden bağırarak: "Fakat bir öğrencinin, öğretmeni gerçekten kışkırttığı durumlar vardır ve o zaman öğrenci cezalandırılmalıdır!" dedi. Kendisine böyle bir vakayı hatırlayıp hatırlamadığını sorduk ve o da yakın zamanda sınıfında böyle bir olayın olduğunu söyledi. Çocuklardan biri dersi böldü ve sınıftan atılması gerekti. Ona öğrencinin davranışına neyin yol açtığını sordum. Çocuk tam olarak şunu söyledi: Öğretmen, öğrenciyi o çocuk tarafından değil de başka biri tarafından yapılmış bir şeyle suçlamıştı. Suçlanan öğrenci, sınıf arkadaşına ihanet etmek istemedi ama kendi masumiyetinde de ısrar etmeye devam etti. Öğretmen ona inanmadı. Bu durum öğrenciyi kızdırmıştı. Bunun muhtemelen sonraki kışkırtmanın nedeni olduğunu öne sürdüm. Çocuk buna büyük bir öfkeyle tepki göstererek bir öğretmenin yanılabilirliğini ve hata yapabileceğini söyledi: Bu ihtimal göz önüne alınmalı ve hiç kimse sınıfın bütünlüğünü bozma hakkına sahip olmamalı.

Bu koşulsuz şartsız yetişkinin yanında yer alma durumu, muhtemelen iyi öğrenciler arasında istisna değildir; ayrıca

ebeveynlerine karşı hissettikleri empati duygusundan da daha fazla değildir. 19. yüzyıl Alman yazarı Wilhelm von Kügelgen'in aşağıdaki pasajı, kendini inkâr ve aşağılamanın bu empati duygusuyla birlikte ne dereceye kadar el ele gidebileceğinin özellikle açık bir örneğidir:

Annemin tavırları hiç değişmeden sabit kaldı. Yüreğinde hissettiği şefkati göstermek onun doğasında yoktu; benimle asla oynamadı ve herhangi bir yaramazlık yapmama asla müsamaha göstermedi, öte yandan beni asla halet-i ruhiye değişimleri ya da taşkınlıklarıyla da telaşlandırmadı ve dünyada kimsenin beni onun kadar sevmediğini bana hissettirdi. İstisnai erdemin en büyük ödülü olarak alımdan bir öpücük bekleyebilirdim ve bu öpücüğün etkisi o kadar güçlü olurdu ki, babam odaya girdiğinde bunu hemen fark ederdi.

Annem beni nadiren cezalandırırdı, ama her zaman yaptığım yanlışları tam olarak anlamamı sağlamaya çalıştı ve öğütleri o kadar etkiliydi ki, her defasında utanır ve sadece sefil bir özürle karşılık verebilir bir halde olurdum. Bugün, bu yöntem için ona minnettarım, çünkü bana vicdanımdaki kişinin karakterinin açık sözlülüğüne çok zararı dokunabilecek kalıntıları silmeyi öğretti. İşlediğim bir kabahat için, daha ciddi bir kefaret ödemem gereken durumlarda ise sadece bir ipile de olsa bir masanın veya sandalyenin ayağına bir saat kadar bağlanırdım, ancak anneme saygım o kadar büyüktü ki bağlarımdan kurtulmayı asla denemezdim, o da misafirler gelse bile beni çözmezdi. Ya da kabahatin derecesine göre, sert müzik kağıdından yapılmış bir çift uzun eşek kulağını başıma takardı ve ben de akşam yemeğinde dahi bunları takmaya devam etmek zorunda kalırdım.

Sevgili babam yemek odasına girer girmez, o Midas kulaklarını alımdaki öpücükten bile daha az çabayla fark ederdi ve sonra asil yüz hatlarında öyle bir sıkıntı ifadesi belirirdi ki, her defasında kalbimin delindiğini hissederdim. Özellikle bir keresinde, onu, diş ağrısı nedeniyle yüzü bandajlı bir şekilde

gördüğümde, bu hal beni gözyaşlarına boğmuştu. Zavallı babacığım! Sadece acı içinde değildi, aynı zamanda oğlu yüzünden böyle bir utanca da katlanmak zorunda kalmıştı! Sofrada gerçek bir Bavyera tarifine göre hazırlanan buğulanmış erişte olmasına rağmen bir kaşık olsun yiyememiştım; annem de Midas kulaklarını çıkarttırmamıştı.

Bu alıntıyı, ekindeki mektubunda tezimin doğruluğunun korkunç bir örneğı olduğunu yazan bir okuyucuya borçluyum. Muhtemelen, yetişkinin yaşadığı aşağılanmaları kendi iyiliğı için gerekli bir önlem olarak hatırladığı ve kendisine eziyet eden ebeveynleri tarafından sevildiğı fikrine inatla bağılı olduğu tezini kastetti.

Zekâlarıyla dünya çapında bir üne sahip olan insanlar bile, sahip oldukları gerçek bilgileri kilit altında sakladıkları için bu yanılgıya yenik düşmüşlerdir. Örneğın, Arthur Schopenhauer babası hakkında şöyle yazar.

Mükemmel babam, katı ve şedit bir adamdı, ancak mükemmel bir doğruluk, dürüstlük ve sarsılmaz bir sadakat tim-saliydi, aynı zamanda ticari meselelerde dikkate değer bir muhakeme yeteneğı ile de donatılmıştı. Ona ne kadar borçlu olduğumu kelimelerle ifade etmem çok zor... Bu nedenle, yaşadığım sürece, babaların en iyisinin bu ifade edilemez erdemlerini ve iyiliklerini her zaman kalbimde tutacak ve onun anısını daima hayırla yad edeceğim.

Bu “babaların en iyisi” bir keresinde 12 yaşındaki oğlu Arthur’a şunları yazmıştı:

Arzum, insanların sana iyilikle bakmasını öğrenmendir... Dik yürümene ve dik oturmana gelince: Bu önemli mevzuyu gözden kaçırarak olursan, herhangi bir arkadaşından sana bir tokat atmasını istemeni tavsiye ederim. Prenslerin çocukları, hayatlarının geri kalanında kaba görünmemek için kısa süreli

acılarından kaçmayarak böyle davranırlar. Bunun dışında sana hiçbir şey yardımcı olmaz.

Gözü korkutulmamış bir çocuk masada kambur oturmaz. Ancak “katı ve şedit” babasının sevgi duygularıyla fiske ve azarlamalarını kabul etmek zorunda kalan bir çocuk, korkusunun yegâne ifadesi olduğundan çoğu zaman hayatının geri kalanında omurga eğriliğinden kurtulamaz. Yeni fiske-ler, eğik duruşu düzeltemez, ancak onu, kurbanın gerçekliğini değil, şu anda yeni yaratılan zalimin yalanını temsil eden dik, sert bir zırha dönüştürebilir.

Franz Kafka, zamanının ebeveyn davranışlarını sorgulayabilen az sayıdaki yazardan biridir. Babasına yazdığı yüzden fazla sayfalık bir mektupta şikâyetlerini iletmeye, ızdırabını dile getirmeye ve bunları, babasının anlamasını sağlamaya çalışmıştır. Babası bu mektubu hiç okumamış olmasına rağmen, Kafka yazmış ve mektupta, anne babasının idraklerinin, benzer durumlardaki insanların dile getirmesine izin verilenin çok ötesine geçtiğini ifade etmiştir. Çalışmalarının ve günlüklerinin gösterdiği gibi, çok erken yaşta insan sıcaklığından, gerçek şefkatten, güvenceden ve korumadan yoksun bırakılan Franz Kafka’nın durumunu tanımlamasını ve çektiği acının farkında olmasını neyin mümkün kıldığını sordum kendime. Bunu kendime sordum, zira zulüm ve şiddetten başka bir şey bilmeyen, kötü muamele görmüş ve ciddi şekilde ihmal edilmiş çocukların böyle bir muamele-
lenin doğru oluşundan şüphe duymadıklarını biliyorum. Ancak Kafka, ergenlik çağında, kendisine sevmeye değer olduğunu hissettiren ilk kişi olan, kendisinden dokuz yaş küçük kız kardeşi Ottla’ya sahip olduğu için şanslıydı. Bu deneyimden, sevgiden mahrum bırakılmasının kendi suçu

olmadığını, bunun sadece ve sadece anne babasının onu sevmediği için olduğunu anlamıştı.

Ottla'nın duyarlılığı ve anlayışı, Franz Kafka'nın ebeveynlerini eleştirmesini mümkün kıldı, ancak bu eleştiri entelektüel seviyenin ötesine geçmedi. Kendini suçlama zırhını delen ve depresyon ile fiziki hastalığın yerini gerçek bir isyanla değiştirecek duyguları deneyimleme noktasına asla ulaşmadı. Kafka, babasına yazdığı uzun mektubunda, babanın çocuğuna nasıl davrandığını anlatmayı başarsa da, kendi kurtuluşunu sağlayamadı, çünkü nihayetinde, bir zamanlar olduğu çocuğa bile ihanet ediyordu. Bir yetişkinin konumundan çocuğu paylayarak, bir kez daha onu konuşmadan mahrum ederek çocuğu yüz üstü bıraktı. Baba, oğlunun söylediklerini göreceli hale getirdi ve onunla alay etti. Oğul ise sonunda babasıyla aynı fikirde olmaya hazırды: "Elbette, gerçek hayatta işler mektubumdaki kanıtlar kadar pürüzsüz bir şekilde birbirine uyamaz."

Bu mektubun sonunda, Kafka'nın, gerçeklerden kaçmayan, ebeveynlere yönelik tutarlı ve kesin bir suçlamanın en büyük günahlardan biri olarak kabul edildiği değerler sistemimize bağımlılığını görüyorum. Franz Kafka, pek çok yerde, en azından entelektüel olarak, etik olmayan, çocuk düşmanı karakterini görmeye yakın olmasına rağmen, bu değerler sistemine sadık kalmıştır. Bununla birlikte ailesiyle duygusal bir yüzleşme riskini asla göze almamıştır. Suçluluk duygularının kurbanı olarak tüberküloza yakalanmış ve kırk bir yaşında hayata gözlerini yummuştur.*

* Bu referanslarla kimseyi çocukluk duygularını toplum içinde sergilemeye teşvik etme niyetinde değilim ve bunun sonucunda iyileştirici bir etki elde edilmesini de beklemiyorum, çünkü bu kesinlikle gerçekleşmeyecek bir durumdur. Aynı zamanda büyük bir edebi başarı, kökleri çocukluktan gelen ızdıraplara da herhangi bir çözüm getirmez, zira bu ızdırapın

Literatürdeki sayısız örnek, bir kimsenin kendi ebeveynlerinin bariz suçluluğunu görmesi ve tanımlamasının ne kadar zor olduğunu gösterir. Eugene O'Neill'in *Long Day's Journey into Night* adlı oyununu seçip okuyucuya, yetişkin oğlanın aile içindeki durumuna dair bir fikir vermek için uzun uzadıya alıntılar yapmak istiyorum. Yazar, muhtemelen saf sezgiye dayanarak, bir ailede neden en büyük oğlun alkolik olduğunu, ortancanın çocuklukta (oyun başlamadan önce) ve en küçüğünün de tüberkülozdan öleceğini açıklayan ilişkileri ortaya çıkarır. O'Neill'in bizzat işaret ettiği nedenleri açıkça görüp göremediğini söylemek güçtür. Daha önce alıntıladığım on iki yaşındaki çocuk gibi, nedenleri gösterebildiğini, ancak kendisine doğrudan meydan okunsaydı bilgisini inkâr edeceğini varsaymaya daha meyyalim. Benim varsayımım, yazarın, oğulların akıbetlerini entelektüel bir anlayışla ve fakat ebeveynleri tasvirinde aşikâr olan sempati ve acıma duyguları olmadan tasvir ettiği gerçeğine dayanıyor. *Mağdur olarak sunulan ebeveynlerle* olan bu dayanışma hali, oyundaki karakterler tarafından yazarla paylaşılır. Oğullar eleştirel olma ve sitemlerini dile getirme yeteneğine sahip olmalarına rağmen, ebeveynlerinin bakış açısının dışına asla çıkmazlar. Samimi bir şekilde akıbetlerini kendi başarısızlıkları olarak görürler ve bu konuda kendilerini suçlu hissederler. Babalarının neden bu kadar tamahkâr hale geldiğini anlamak *isterler* ve anlarlar. Onu severler ve yaptığı her şeye razı olmaya hazırdırlar. Bağışlanamaz olan

kamuoyunda teşhir edilmesi, halkın desteği olsa dahi, çocukluk duygularının derinlemesine incelenmesine ve çözülmesine yol açmaz. Aksine, böyle bir süreci engeller ve sonunda da imkânsız hale getirebilir. Ancak, kendi keşiflerimizin *sonuçlarının*, çocukluk duygularımızdan elde ettiğimiz verilerin mutlaka iletilmesi gerektiğine inanıyorum, böylece kamuoyu uykusundan uyanabilir. Ayrıca bkz. Miller, *Thou Shalt Not Be Aware*, s. 242ff.

yalnızca kendileridir. Neden bu hale geldiklerini anlamalarına izin verilmez. Yine de ebeveynlerin yaptıkları her şey onlara gayet anlaşılır görüldüğünden, oğullar öfkeleri için hiçbir sebep, hiçbir gerekçe bulamazlar. Haklı öfkeleri bastırılır ve bu bastırılmış vaziyette, hastalık ve bağımlılıkta tamamen kendi kendini yok etme noktasına kadar ilerlerler.

Dördüncü perdedeki baba Tyrone ve en küçük oğlu Edmund arasındaki uzun konuşmayı burada aktarıyorum. Bu diyalog, Edmund'un gerçek için, yalana, geleneksel boş sözlere, basmakalıp kılıf bulmalara ve gerçeklerin inkârına karşı çaresiz ve yalnız mücadelesini ortaya koyuyor. Aynı zamanda bu mücadelenin neden başarısızlığa mahkûm olduğunu da açığa vuruyor: Edmund her zaman yalnızdır. Ne söylemeye çalışırsa çalışsın asla dinlenmez. Elinde, kendisine baba diyen bu yaşlanan, cahil çocuğa duyduğu sempa-tiden başka bir şey yoktur.

TYRONE

(Kindarlıkla malul bir şekilde.)

Ya da bu konuda, akli başında olmadığına onun [Edmund'un annesi Mary'nin] söylediklerine göre karar vermekte ısrar edersen, sen doğmamış olsaydın o asla —

(Utanarak durur.)

EDMUND

(Aniden harcanan ve perişan.)

Elbette, onun hissettiğinin bu olduğunu biliyorum, baba.

TYRONE

(Pişman bir vaziyette itiraz eder.)

O yapmaz! Seni, bir annenin bir oğlunu sevdiği kadar içtenlikle seviyor! Bunu sadece beni lanet olası bir öfkeye soktuğun için, geçmişi karıştırdığın ve benden nefret ettiğini söylediğin için söyledim—

Bugün aldığın kötü haber yüzünden kendini fazla üzmemelisin evlat. Her iki doktor da bana söz verdi, gideceğin bu yerde talimatlara uyarsan altı ay, en fazla bir yıl sonra iyileşirsin.

EDMUND

(Yüzü yine sertleşir.)

Bana evlat deme. Buna inanmıyorsun.

TYRONE

(Çok şiddetle.)

Elbette inanıyorum! Buna neden inanmayayım ki? Hem Hardy hem de uzman—

EDMUND

Öleceğimi düşünüyorsun.

TYRONE

Bu bir yalan! Aklını kaçırmışsın!

EDMUND

(Daha acı bir şekilde.)

Öyleyse neden boşa para harcayasın? Bu yüzden beni bir eyalet kurumuna gönderiyorsun—

TYRONE

(Suçlulukla kafa karışıklığı içinde.)

Hangi eyalet kurumu? Tüm bildiğim bu Hilltown Sanatoryumu ve her iki doktor da senin için en iyi yer olduğunu söyledi.

EDMUND

(Kırıcı bir biçimde.)

Para için! Yani, hiçbir şey için veya pratik olarak hiçbir şey için. Yalan söyleme baba! Çok iyi biliyorsun Hilltown Sanatoryumu bir eyalet kurumudur!

...

Eyalet kurumu hakkındaki gerçeği inkâr edemezsin, değil mi?

TYRONE

Durumu ele alışın doğru değil! Ne olur eyalet tarafından yönetilirse? Bu kötü bir şey değil. Eyaletin, herhangi bir özel sanatoryumdan daha iyi bir yer yapacak parası var. Ve neden bundan yararlanmayayım? Bu benim hakkım— senin de hakkın. Biz mukimiz. Ben bir mülk sahibiyim. Vergilerimle eyaletin sanatoryumu desteklemesine yardımcı oluyorum. Ölümüne vergilendirildim—

EDMUND

(Acı bir ironi ile.)

Evet, çeyrek milyon değerindeki mülk üzerinden.

...

Bu konuda yalan söyleme!

(Eşyalarını toplamakla meşgulken.)

Tanrım, baba, denize açılıp kendi başıma kaldığımdan ve az parayla zor işin ne olduğunu öğrendiğimden beri, parasız kalmanın, açlıktan ölmenin ve gidecek yerim olmadığı için park banklarında kamp kurmanın nasıl bir his olduğunu

öğrendiğimden beri, sana karşı adil olmaya çalıştım, çünkü çocukken neyle karşı karşıya olduğunu biliyordum. Anlayış göstermeye çalıştım. Tanrım, bu lanet olası aileye anlayış göstermelisin ya da çıldırmalısın! Çektiğim tüm o berbat şeyleri hatırladığımda kendim için anlayış göstermeye çalıştım! Para söz konusu olduğunda, olduğun kişi olmaktan kendini alamadığında annem gibi hissetmeye çalıştım. Ama Yüce Tanrım, bu son numaran çok fazla! Kusma isteği uyandırıyor! Bana kötü davrandığın için değil. Cehenneme kadar yolun var! Sana birden fazla kez kendi tarzımda kötü davrandım. Ama söz konusu, oğlunun verem olması olduğunda, kendini tüm şehrin önünde kokuşmuş, yaşlı bir pinti olarak arz-ı endam edebilirsin! Hardy'nin o kahrolası şehirdeki herkese anlatacağını ve o kahrolası şehirdeki herkesin bunu öğreneceğini bilmiyor musun? Tanrım, baba, hiç gururun ya da utancın yok mu?

(Öfkeden patlayarak.)

Ve bundan kurtulmana izin vereceğimi sanma! Sırf sana daha fazla beş para etmez mülk satın almana yarayacak birkaç boktan dolar biriktirmen için hiçbir lanet eyalet çiftliğine gitmeyeceğim! Seni rezil yaşlı pinti—!

(Sözleri boğulur, sesi öfkeden titrer ve sonra bir öksürük nöbetiyle sarsılır.)

TYRONE

(Bu saldırı karşısında sandalyesine geri çekilir, suçluluk duygusu öfkesinden daha büyüktür. Kekelemeye başlar.)

Kes sesini! Söyleme bunları! Sarhoşsun sen! Sana aldırmayacağım. Öksürmeyi kes evlat. Kendini boş yere yordun. İlle de Hilltown'a gitmen gerektiğini kim söyledi? İstedığın yere gidebilirsin. Neye mal olduğu umurumda değil. Tek umursadığım şey senin iyi olman. Doktorların beni

dolandırabilecekleri bir milyoner olduğumu düşünmelerini istemiyorum diye bana rezil pinti deme.

(EDMUND öksürmeyi keser. Hasta ve zayıf görünmektedir. Babası korkarak ona bakmaktadır.)

Zayıf görünüyorsun, evlat. Bir içki alsan iyi olur.

Ve şimdi, baba güç kullanamadığı için, yalanını destekleyecek hiçbir argümanı kalmadığından, oğul gerçeklerden kolay kolay saptırılmadığından, son silah devreye girer: Baba, oğlunun merhametine ve anlayışına hitap eder; oğlunun hastalığını unuttur ve kendini tamamen kendi çocukluğuna kaptırır. Kişinin kendi çocuğu söz konusu olduğunda bu silahın hedefini asla ıskalamadığı varsayılabilir. Çocuk kendi ızdırabını hemen unuttur ve kaçınılmaz olarak, tamamen kendi acılarına gömülmüş olan ebeveynlerinin desteği haline gelir.

EDMUND

(Şişeyi alır ve bardağını ağzına kadar doldurur— halsiz bir şekilde.)

Teşekkürler.

(Viskiyi yudumlar.)

TYRONE

(Kendisine şişe boşalasıya kadar içki koyar ve onu içer. Başını öne eğerek ve donuk bir şekilde masadaki kartlara bakar— belli belirsiz.)

Bu kimin oyunu?

(Dargın kalmaksızın donuk bir şekilde devam eder.)

Yaşlı rezil bir pinti. Belki de haklısın. Belki de kendimi tutamıyorum... Bir doların değerini, yoksullar evinin korkusunu ilk kez evde öğrendim. O zamandan beri şansına asla güvenemiyorum. Hep durumumum değişeceğinden ve sahip olduğum her şeyin elimden alınacağından korktum. Ama yine de, ne kadar çok mülkün olursa, o kadar güvende olduğunu düşünürsün. Bu mantıklı olmayabilir, ama hissetmem gereken şey bu. Bankalar batır ve paran biter, ancak toprağı ayaklarının altında tutabileceğini düşünürsün.

(Birden ses tonu küçümseyici bir şekilde üstün hale gelir.)

Çocukken neyle karşı karşıya olduğumu anladığını söylemiştin. Ne halt ediyorsun! Nasıl yapabildin? Her şeye sahip oldun— dadılar, okullar, kolej, orada kalmamış olsan da. Yiyeceğin, giyeceğin var. Oh, kolların ve ellerinle biraz sıkı çalışma, yabancı bir ülkede biraz evsiz ve beş parasız kalma gibi bir tecrüben olduğunu biliyorum ve bunun için sana saygı da duyuyorum. Ama o, senin için romantizm ve macera oyunuydu. Oyundu.

EDMUND

(Tamamen alaycı.)

Evet, özellikle de Rahip Jimmie'de intihar etmeye çalıştığım ve neredeyse intihar ettiğim zaman.

TYRONE

Aklın yerinde değildi. Hiçbir oğlumun hiçbir zaman değildi ki —Sarhoştun.

EDMUND

Tamamen ayıktım. Sorun buydu zaten. Çok uzun süre düşünmeyi bırakmıştım.

TYRONE

(Sarhoş huysuzluğuyla.)

Lanet olası ateist zırvalarına yeniden başlama! Dinlemek istemiyorum. Sana açıklık getirmeye çalışıyordum—

(*Küçümseyerek.*)

Bir doların değeri hakkında ne biliyorsun? Ben on yaşındayken babam annemi terk etti ve öleceği zaman İrlanda'ya geri döndü. Ki bu dönüşü ölümüne çok yakinken yaptı ve bunu hak da etmişti. Umarım cehennemde kavrulur. Fare zehrini un, şeker veya başka bir şeyle karıştırdı. Yanlışlıkla olmadığı hakkında bir dedikodu vardı ama bu bir yalan. Ailemden hiç kimse—

EDMUND

Bahse girerim, yanlışlıkla değildi.

TYRONE

Daha çok zırva! Kardeşin bunu kafana soktu. Şüphelenileceği en kötü şey, onun için var olan tek gerçekliktir. Aman neyse. Annem yabancı bir ülkede bir yabancı olarak, dört küçük çocuğuyla, ben ve benden biraz büyük bir ve biraz daha küçük iki kız kardeşimle birlikte terk edildi. İki ağabeyim başka yerlerdeydiler. Bize yardım edemediler. Kendileri hayatta kalmak için çok zorlandılar. Yoksulluğumuzda lanet olası bir romantizm yoktu. Annemin birkaç parçadan ibaret mobilyası sokağa atılarak, o ve kız kardeşlerimin göz yaşları içerisinde ev dediğimiz o sefil barakadan iki kez tahliye edildik. Ben de ağladım, fakat ağlamamaya çalıştım. Çünkü ailenin erkeği bendim. On yaşında! Artık benim için okul yoktu. Günde on iki saat bir makine atölyesinde dosya yapmayı öğrenerek çalıştım. Damının aktığı, yazın kavrulduğu, kışın sobanın olmadığı, ellerinin soğuktan uyuştugu, tek ışığın iki küçük pis penceresinden gelen berbat bir ahır; gri günlerde, görmek için gözlerim neredeyse dosyalara değecek şekilde eğilip oturmam gerekirdi! Sen işten bahsediyorsun! Ve bunun için ne aldığımı düşünüyorsun? Haftada elli cent! Gerçek bu! Haftada elli cent!

Zavallı annem gündüzleri Yankilere* temizliğe gider, ablam dikiş diker ve iki küçük kardeşim de evi korumak için evde kalırlardı. Hiçbir zaman giyecek giysimiz, yiyecek yemeğimiz olmadı. Bir Şükran Günü'nü hatırlıyorum, ya da belki Noel'di, annemin evine temizliğe gittiği bir Yanki ona hediye olarak fazladan bir dolar vermiş ve o da eve gelirken hepsini yiyecek almak için harcamıştı. Bize sarılıp öptüğünü ve yorgun yüzünden sevinç gözyaşları süzülerek şöyle dediğini hatırlıyorum: "Şükürler olsun Tanrı'ya, hayatımızda bir kez olsun karnımızı doyurabileceğiz!"

(Gözlerindeki yaşları siler.)

Güzel, cesur, tatlı bir kadın. Ondan daha cesur veya iyisi yoktur.

EDMUND

(Etkilenmiş bir halde.)

Evet, öyle olmalı.

TYRONE

Tek korkusu yaşlanıp hastalanarak yoksullar evinde ölmek zorunda kalmaktı.

(Duraksar —sonra tatsız bir mizah duygusuyla ekler.)

O günlerde eli sıkı olmayı öğrendim. O zamanlar bir dolar çok değerliydi.

...

(Hiddetle.)

İstediğin yeri seçebilirsin! Kaç para olduğunu boş ver! Ödeyebileceğim herhangi bir yer. İstediğin herhangi bir yer —makul ölçüde.

* Yanki deyimini birkaç anlamı olmakla beraber genel olarak ABD'de yaşayan insanlar için kullanılan bir tabirdir. Tarihi bağlamına göre ise *New England* olarak adlandırılan, yani ABD'nin kuzey eyaletlerine tekabül eden bölgelerin sakinlerine verilen isimdir.(ç.n)

(*Bu vurgu üzerine, EDMUND'un dudakları bir sırtışıla seğirir. Küskünlüğü geçmiştir. Babası itinayla laubali ve rahat bir tavır içinde devam eder.*)

Doktorun önerdiği başka bir sanatoryum vardı. Ülkedeki herhangi bir yer kadar iyi bir sicile sahip olduğunu söyledi. Bir grup milyoner fabrikatör tarafından, esasen işçilerinin yararına olmak üzere vakfedilmişti, fakat mukim olduğun için oraya gitmeye uygunsun. Arkalarında o kadar büyük maddi güç var ki, fazla bir ücret almaları gerekmiyor. Haftada sadece yedi dolar ama bunun on katı hizmeti alıyorsun.

(*Aceleyle.*)

Seni hiçbir şeye ikna etmek istemiyorum, anladın mı?

Sadece bana söyleneni tekrar ediyorum.

EDMUND

(*Gülümsemesini gizleyerek —rastgele.*)

Bunu biliyorum. Bana da bayağı uygun gibi geldi. Oraya gitmek isterim. Böylece mesele hallolur.

(*Birdenbire yine sefil bir şekilde umutsuzluğa kapılır —donuk bir halde.*)

Neyse artık zerre önemi yok. Bunu unutalım!

(*Konuyu değiştirir.*)

Oyunumuza ne dersiniz? Kimin oyunu?

TYRONE

(*Mekanik olarak.*)

Bilmiyorum. Benim, sanırım. Hayır, senin.

(*EDMUND kart atar. Babası alır. Sonra kendi sırası gelince oyunu tekrar unuttur.*) Evet, belki hayat, benim için dersi biraz fazla abarttı ve bir doları çok fazla değerli hale

getirdi. Bu hatanın iyi bir aktör olarak kariyerimi mahvettiği zaman geldi.

(*Maalesef.*)

Bunu daha önce hiç kimseye itiraf etmedim evlat, ama bu gece o kadar canım yanıyor ki her şeyin sonunda olduğumu hissediyorum ve artık sahte gururla numara yapmanın ne anlamı var?

...

EDMUND

(*Etkilenmiştir, babasına anlayışla bakar—yavaşça.*)

Bunu bana söylediğine sevindim, baba. Seni artık çok daha iyi tanıyorum.

TYRONE

(*Gevşek, çarpık bir gülümsemeyle.*)

Belki de sana söylememeliydim. Belki de sadece beni daha fazla hor göreceksin ve bunu, seni bir doların değerine ikna etmenin kötü bir yolu olarak düşüneceksin.

(*Sonra bu cümle sanki otomatik olarak zihninde alışılmış bir çağrışım uyandırmış gibi, onaylamayan bir ifadeyle avizeye bakar.*) Fazla ışığın parıltısı gözlerimi acıtıyor. Işığı söndürsem senin için sorun olmaz, değil mi? Gerek yok çünkü. Elektrik şirketini zengin etmenin de bir anlamı yok.

EDMUND

(*Çılgınca bir gülme dürtüsünü kontrol ederek —hoş bir şekilde.*)

Hayır, kesinlikle hayır. Söndür.

TYRONE

(*Ağır bir şekilde ve biraz yalpalayarak ayağa kalkar ve kararsız bir şekilde ışığı arar —zihni düşünce çizgisine geri döner.*)

Hayır, satın almak istediğim şeyin ne olduğunu bilmiyorum.

(Bir ampulü tıklatır.)

Yemin ederim Edmund, benim diyebileceğim bir dönüm arazim ya da bankada bir kuruşum olmamasına sevinirdim—

(Başka bir ampulü tıklatır.)

İmkânım olup da başarılı bir sanatçı olabilseydim, yaşlılığımda yoksullar evinden başka bir evim olmamasına razı olurdum.

(Üçüncü ampulü söndürür, yalnızca okuma lambası yanık kalır ve tekrar ağır ağır oturur. EDMUND birdenbire zoraki, alaycı bir kahkahayı durduramaz. TYRONE incinir.)

Ne halt yemeye gülüyorsun?

EDMUND

Sana değil baba. Hayata. Çok çılgınca.

TYRONE

(Hırıldar.)

Daha da fazla zırva! Hayatta yanlış bir şey yok. Biz ki —

(Alıntı yapar.)

“Sevgili Brütüs, kusur yıldızlarımızda değil, bizim emirleri olmamızdadır.”

EDMUND

Az önce bana yaşadığın bazı önemli şeylerden bahsettin. Benimkini duymak ister misin? Hepsi denizle bağlantılı. İşte bir tanesi: Buenos Aires rotalı bir yelkenli olan

Squarehead'deydim*. Dolunayda ticaret rüzgarları**. Eski gemi on dört deniz mili hızla yol almakta. Pruvada yatıyordum, yüzüm geminin kıcına dönük vaziyette, su altımda köpürüyor, direkler ay ışığında bembeyaz, üstümde yükseliyordu. Güzelliği ve şarkı ritmiyle sarhoş oldum ve bir an kendimi kaybettim — aslında hayatımı kaybettim. Serbest bırakıldım! Denizde eridim, beyaz yelkenler ve uçan buhar oldum, güzellik ve ahenk oldum, ay ışığı, gemi ve loş yıldızlı uçsuz bucaksız gökyüzü oldum! Geçmiş ya da gelecek olmaksızın, barış ve birlik içinde ve vahşi bir neşe içinde, kendi yaşamımdan ya da İnsan yaşamından daha büyük bir şeyin içinde, Yaşamın kendisine aittim!... Sonra o özgürlüğün vecd anı geldi. Huzur, arayışın sonu, son liman, insanların sefil, zavallı, açgözlü korkularının, umutlarının ve hayallerinin ötesinde bir tatmine ait olmanın sevinci!... Bir saniyeliğine anlam var! Sonra el, peçenin düşmesine izin verir ve yalnız kalırsın, yine sisin içinde kaybolursun ve sebeziz yere hiçlişe doğru yuvarlanırsın!

(Acı acı gülerek.)

Büyük bir hataydı, erkek doğmam, bir martı ya da balık olarak çok daha başarılı olurdu. Öyleyse, kendini asla evinde hissetmeyen, gerçekten istemeyen ve de istenmeyen, asla ait olamayan, her zaman ölüme biraz âşık olması gereken bir yabancı olacağım!

TYRONE

(Ona bakar — etkilenmiştir.)

Evet, sende bir şairin özellikleri var, tamam.

(Sonra huzursuzca itiraz eder.)

* *Squarehead*: Aynı zamanda 19. yüzyılda İskandinav veya Cermen kökenliler veya göçmenler için kullanılan bir aşağılama ifadesidir. (ç.n)

** Ticaret rüzgarları, gemilerin hareketini kolaylaştırıp ticaret yapmayı sağladığı için böyle isimlendirilmiştir. Alize rüzgarları olarak da bilinir.(ç.n)

Ama bu, istenmemek ve ölümü sevmekle ilgili marazi bir çılgınlık.

EDMUND

(Alayla.)

Bir şairin *eserleri*. Hayır, korkarım sigara içmek için sürekli otlakçılık yapan adam gibiyim. Eserleri bile yok. Sadece alışkanlığı var. Sana şimdi anlatmaya çalıştığım şeye değinemedim, sadece kekeledim. Yapacağım en iyi şey bu. Yani, eğer hayatta kalırsam. Adanmış bir gerçekçilik olur, en azından. Kekemelik, biz sisli insanların doğal belagatidir.

Edmund kendisini sis halkından biri, her zaman “sigara için otlakçılık yapan” bir dilenci olarak adlandırıyor ve buna şiir demek istiyor. Sis insanlarının ilkel dili olarak kekelemek mi? Edmund’un en başından beri gerçeği görmesinin, açıkça hissetmesinin ve ifade etmesinin yasak olduğunu akılda tutarsak, burada her kelime bir mana içerir. İstenmeyen bir çocuk olduğundan şüpheleniyordu, hiçbir yerde kendini evinde hissetmediğini biliyordu ama bunların hiçbirini söylemesine izin verilmiyor. Tyrone, Mary’den oğlunun doğumuna içerlediğini duymasına rağmen, oğlu, acısını tarif etmeye çalıştığında babası ona “hastalıklı ve çılgın” diyor. Oğul için kekemelik, sis, şiir ve nihayet ölümden başka ne kaldı? Bilgisi sürgün edildi; ailesi onu acımasızca konuşmaktan men etti. Paylaşabileceği kimsesi yoktu.

O’Neill, kendini adamışlığının da gösterdiği gibi, bu oyunda kendi geçmişini tasvir ettiğini biliyordu:

12. evlilik yıldönümümüz münasebetiyle Carlotta için

Sevgilim: Sana gözyaşı ve kanla yazılmış bu eski hüznün oyununun orijinal senaryosunu veriyorum. Mutluluğu

kutlayan bir gün için ne yazık ki uygunsuz bir hediye gibi görünüyor. Ama hak vereceksin. Bunu, sonunda ölümlerimle yüzleşmemi ve bu oyunu yazmamı sağlayan aşka olan inancımı veren sevgi ve şefkatine bir övgü olarak söylüyorum —lanetli dört Tyrone’ın *hepsi* için derin bir acıma, anlayış ve bağışlama ile yazdım.

Bu on iki yıl, sevgilim, ışığa —sevgiye— doğru bir yolculuk olmuştur. Sana olan minnettarlığımı biliyorsun. Ve aşkımı!

GENE

Tao House

22 Temmuz, 1941.

Ancak “lanetli dört Tyrone’un *hepsi* için” acıma, anlayış ve bağışlama, yazarın gerçek çocuğu duygusal ölümden kurtarmasını sağlamak için yeterli değildi, o çocuk ki henüz olanları anlayamayan ve ebeveynlerinin evsizliği ve yalanlarının dilsiz kurbanıdır. O’Neill’in bilinçaltında, bir zamanlar yaşadığı o tıfıl, duygusal olarak yıkılmış çocuk. Oyunda o çocuk, Mary’nin bebekken ölen ve yazarın kendi adını verdiği sevgili oğlu Eugene’de karşımıza çıkar. Eugene, iki erkek kardeş, alkolik Jamie ve veremli şair Edmund arasındaki ölü çocuktur ve aynı zamanda O’Neill’in kaderinin bir simgesidir. Kardeşler, Mary’nin inkâr ettiği, aşırı tüketimden ölen bir alkolik olan babasının kaderini canlandırıyor; ve bebekken ölmek zorunda kalan küçük Eugene ise gerçeği bilen çocuğun duygusal ölümünü temsil ediyor. Aslında üç erkek kardeş de annesinin yalanına kurban edilen tek çocuğun, Eugene O’Neill’in besbelli içinde taşıdığı çocuğun

farklı yönlerini temsil ediyor. O'Neill, izleyicilere hem ebeveynlerinin yalanlarını hem de oğlunun gerçekliğini göstermiştir. Seyircinin onları görmesine izin verir; sadece oğlun gerçekliğe erişimi engellenir.

Oyunda son söz, yaşadığı trajediyi anlatan anneye, Mary'ye verilir. Gerçek trajedi değildir o, babası verem ve alkolik olan küçük bir kızın kaderi de değildir. Hayır, o yavan hikâyenin adı bile geçmemelidir; aileden hiç kimse bu konuda konuşmaya mezun değildir. Mary'nin oyunun sonunda sevecenlik ve yazarın açıkça desteğiyle seslendirdiği şey, yaşamının yüce, yüzeysel bir versiyonudur: Bir manastıra girmek ve Kutsal Bakire'ye hizmet etmek istemiştir, ancak Elizabeth Anne ona, kendini sınamasını söylemiştir. "Bu, son sınıfın kışındaydı. Sonra baharda bana bir şey oldu. Evet hatırlıyorum. James Tyrone'a âşık oldum ve bir süreliğine çok mutluydum."

Bu sözler, üç saatten fazla bir süredir gerçeklerden başka bir şeyle karşılaşmayan seyirciler için duygusal bir güvence vererek oyunu sona erdirir. Ne var ki, bu gerçekliğin hükmünü sürmesine müsaade edilmez. Bitiş onu bulandırır ve geriye kalan her şey buğulanır: Hayat zor ama aynı zamanda güzel. Manastıra girmedim ama sevdiğim kocamı buldum. Çocuklarımız oldu. Bütün bu olan bitenden sonra bize bu kadar çok şey verildiği için şükredebiliriz.

Mary şunu sormaz: Neden manastıra gitmek istedim? Neden bağımlı oldum ve kontrolümü kaybettim? Oğullarım neden mahvediliyor? Bu soruları sormasına izni yoktur. Oğlunun veremli oluşunu kabul etmeyi reddettiği, öksürüğünü soğuk algınlığı olarak açıkladığı ve babasının hastalığı ve alkolizminden kesinlikle bahsetmediği yerde, kafa karışıklığı içinde, sisin içinde, babasının tam olarak idealleştirilmesinde

kalmalıdır. Bunları sadece onun yokluğunda kocasından öğreniyoruz: Babası, Mary'ye göre onu her şeyden çok seven ve her zaman koruyan yüce, cömert, asil bir adamdı. Cömert, asil bir adamın sevgili kızı, ailesinin hayatını mahveden, mahvetmesi gereken bir bağımlı olabilir mi? Böyle bir kız hiçbir zaman var olmamıştır ve olamaz da. Ve Mary bu kız değildir. Gerçekte o, her zaman ve ne pahasına olursa olsun, babalarının muhteşem karakterinden bahseden masalı gerçeklik olarak ifade eden sayısız kızıdır. Hayatı boyunca siyahın beyaz, beyazın siyah olduğunu savunmaya devam edecek, bunu yaparken de sadece kendini değil, oğullarını da deliliğe sürüklediğinin farkında olmayacaktır. Her gün böyle bir kafa karışıklığına maruz kalan bir çocuk bundan kaçamaz. Annesine ihtiyacı vardır, ona inanmak ister, hatta ona inanmak zorundadır. Bu nedenle, şayet yanında gerçeği görmesine ve ona katlanmasına yardımcı olacak kimse yoksa, kendi gözlemlerini reddetmeli ve alkol, diğer bağımlılıklar veya hastalıklar konusunda yardım almalıdır. Aşağıdaki sahne, Mary'nin gerçeklikten nasıl kaçtığını ve "sevgi dolu" anne olarak, ölüm karşısında bile oğluna karşı bir şeyler hissetmeyi nasıl reddettiğini gösterir, çünkü gerçeklik onu, korktuğu bastırılmış acıya çok ama çok yaklaştırabilir. Bir zamanlar kendisine söylendiği gibi Edmund'a, "Gerçekten daha düşünceli olmalısın," diye teklifte bulunur. Yetişkin Edmund da zayıf bir şekilde, böyle bir teklife karşı isyan etmeye çalışır, ancak kimse ona yardım etmez, kimse onun gözlemlerini onaylamaz; bu nedenle girişimleri, çocukluğunda olduğu gibi, daha da büyük ölçüde başarısızlığa mahkumdur. O günlerde çocuk, annesinin isteğine uymak için her şeyi yapmıştır; küçük Eugene gibi, annesinin yaslı, tek sevilen ölü çocuğu olma umuduyla sağlığından bile vazgeçmiştir. İktidarsız bir annenin gücünü ve o gücü

kötüye kullanmasını aşağıdakinden daha yetkin bir şekilde tasvir eden bir pasaj bilmiyorum.

EDMUND

...

Dinle anne. Duymak istesen de istemesen de sana söyleyeceğim. Sanatoryuma yatmam gerekiyor.

MARY

(Şaşkınlıkla, sanki başına hiç gelmeyen bir şeymiş gibi.)

Gideceksin yani?

(Şiddetli bir şekilde.)

Hayır! İzin vermem! Doktor Hardy bana danışmadan nasıl böyle bir şey tavsiye eder! Baban ona nasıl izin verir! Ne hakkı var? Sen benim bebeğimsin! Jamie'ye mukayyet olsun!

(Gittikçe daha fazla heyecan ve ızdırapla.)

Neden bir sanatoryuma gönderilmeni istediğini biliyorum. Seni benden almak için! Hep bunu yapmaya çalıştı. Evlatlarımın her birini kışkandı! Onlardan ayrılmamı sağlamanın yollarını aramaya devam etti. Eugene'in ölümüne neden olan da buydu. En çok seni kışkandı. En çok seni sevdiğimi biliyordu çünkü...

EDMUND

(Sefilane.)

Ah, saçma sapan konuşma lütfen anne! Onu suçlamaya çalışmaktan vazgeç. Ayrıca neden şimdi gitmeme bu kadar karşısın? Zamanında çok daha uzaklara da gitmiştim ve gidişimin kalbini kırdığını hiç görmedim!

MARY

(Acıklı.)

Korkarım ki çok hassas değilsin, ne de olsa.

(Üzgün.)

Beni göremediğin yerde olduğun zaman mutlu olmam gerekiyordu. Bunu bildiğini bildiğime göre —benim hakkımda— bunu tahmin edebilirdin yavrum.

EDMUND

(Buruk.)

Anne! Yapma!

(Karanlıkta elini uzatır ve annesinin elini tutar —ama yine öfkesine yenik düşerek hemen bırakır.)

Beni sevmekle ilgili tüm bu konuşmalar —ve sana ne kadar hasta olduğunu söylemeye çalıştığımda bile dinlemeyeceksin —

MARY

(Aniden soğuk ve zalim bir anneye dönüşerek.)

Bak sen! Yeter! Dinlemek umurumda değil çünkü Hardy'nin aptalca yalanlarından başka bir şey olmadığını biliyorum.

(EDMUND kendini geri çeker. Annesi zoraki, alaycı bir tonda ama artan bir hınç dalgasıyla devam eder.)

Babana çok benziyorsun yavrum. Dramatik ve trajik olabilmek için olmadık şeyden olay çıkarmayı seviyorsunuz.

(Küçümseyen bir kahkahayla.)

Sana en ufak bir cesaret versem, bana biraz sonra öleceğini söyledin...

EDMUND

İnsanlar veremden gerçekten ölüyor. Kendi baban—

MARY

(Keskince.)

Neden ondan bahsediyorsun? Senin durumunla alakası yok. O veremdi.

(Öfkeyle.)

Karamsar ve marazlı olduğunda senden nefret ediyorum! Bana babamın ölümünü hatırlatmanı yasaklıyorum, beni duydun mu?

EDMUND

(Yüzü sert, acımasızca.)

Evet, seni duyuyorum anne. Keşke hatırlatmasaydım!

(Sandalyesinden kalkar ve kınayan gözlerle ona bakar —öfkeyle.)

Bazen bir anne için uyuşturucu canavarına sahip olmak oldukça zor oluyor!

(İrkilir —gözlerinde fer kalmamış gibidir, yüzü alçı gibi kaskatı kesilir. EDMUND anında söylediklerini geri alabilmeyi diler. Sefilce kekeler.) Affet beni anne. Kızgındım. Beni incittin.

(Sis düdüğü ve gemi çanlarının duyulduğu bir duraklama olur.)

MARY

(Bir robot gibi yavaş yavaş pencereye gider —sesinde boş, dalgın bir tonla.)

Sadece o korkunç sis düdüğünü dinle. Ve çanlar. Sis neden her şeyi bu kadar hüznü ve kaybolmuş gibi gösteriyor, merak ediyorum?

EDMUND

(Kırık bir şekilde.)

Ben —ben burada kalamam. Yemek yemek istemiyorum.

(Aceleyle küçük salondan uzaklaşır. MARY ön kapının arkasından kapandığını duyana kadar pencereden dışarı bakar. Sonra geri gelir ve yüzünde aynı boş bakışla sandalyesine oturur.)

MARY

(Belli belirsiz.)

Yukarı çıkmalıyım. Yeterince almadım.

(Duraksar —sonra hasretle.)

Bazen öylesine, aşırı doz almayı düşünüyorum. Bunu asla kasıtlı olarak yapamam. O zaman Kutsal Bakire beni asla affetmez.

(TYRONE'un geri döndüğünü duyar.)...

TYRONE

...

Edmund nerede?

MARY

...

Akşam yemeği istemediğini söyledi. Bu aralar iştahı yok gibi.

(Sonra inatla.)

Ama bu sadece bir soğuk algınlığı.

(TYRONE ona bakar ve çaresizce başını sallar; kendine içki doldurur ve hepsini içer. Birden bunlar MARY'ye çok fazla gelir; kendini bırakarak hüngür hüngür ağlar.)

Ah, James, çok korkuyorum!

(Ayağa kalkar, ona sarılır ve yüzünü omzuna gizler — hüngür hüngür ağlayarak.)

Biliyorum, ölecek!

TYRONE

Böyle söyleme! Bu doğru değil! Altı ay içinde iyileşeceğine dair bana söz verdiler.

MARY

Söylediklerine inanmıyorsun! Ne zaman rol yaptığını anlayabiliyorum! Ve bu benim hatam olacak. Onu asla doğurmamalıydım. Onun iyiliği için daha iyi olurdu. O zaman ona asla zarar veremezdim. Annesinin bir uyuşturucu müptelası olduğunu bilmesine ve ondan nefret etmesine gerek kalmazdı!

TYRONE

(Titrek bir sesle.)

Sus Mary, Tanrı aşkına! O seni seviyor. Bunun, senin bilgin ve isteğin dışında sana yüklenen bir lanet olduğunu biliyor. Annesi olduğun için gurur duyuyor!

(Birden kiler kapısının açıldığını duyar.)

Sus şimdi! İşte Cathleen geliyor. Onun seni ağlarken görmesini istemezsin.

Edmund saniyenin çok küçük bir bölümünde annesinin “sevgisi”nin (“bana babamın ölümünü hatırlatmanızı yasaklıyorum”) ardında gizlenen nefretle yüzleşir ve bilgisi gün yüzüne çıkar, ancak hemen ardından sözlerini geri alır ve herhangi bir sebep yokken ondan özür diler. Çocukların hak yoksunluğu genellikle bizi etkilemez, çünkü biz de o şekilde büyüdük ve münasip olanın bu olduğunu takdir ediyoruz. Saf fantezi, “esrar” ve hatta “marazlı ve çılgın” olarak tasvir edilmesi koşuluyla, ancak edebiyatta bu kadar çok gerçeklik ortaya konabilir. Mary, zavallı, kafası karışık kadını, saf kızı, bağımlılığın kurbanını temsil eder ve izleyicide artık çocuk değil, bir anne olduğu için acıma duygusu

uyandırır. Ama o, oğlunun yaşam şansını elinden alan bir annedir: Doğru gözlemlerine karşı çıkar, aklını karıştırır, onu seviyormuş gibi yapar ve karşılığında da saygı ve sevgi görmek ister. Bir oğul nadiren bu tür bir “anne sevgisinden” yara almadan kurtulabilir. Mamafih toplum, bu tür yaralanmalara karşı kördür.

Hem Kafka’nın hem de O’Neill’in eserlerinde ifade edilen, anne babanın çıkarlarıyla dayanışma ve çocuğa ihanet, çok farklı şekillerde de olsa, tanıdığım tüm yazarlarda, hatta özellikle “asi” olanlarında rastlanabilir. Elbette, Beckett, Ionesco ve Genet gibi eserlerinde bu nihai uzlaşma jestinden yoksun bazı yazarlar vardır, ancak bunların eserlerinde itham edilenler, bırakın yazarların kendi ebeveynleri olmasını, ebeveynler dahi değildir. Bizatihi toplumdur —ebeveynler soyut, daha sembolik bir biçimde tasvir edilirler. Yazarların doğrudan ebeveynleri suçladığı eserlerin tamamında ise son söz ebeveynlere aittir, çocuk susturulur.

Bu sapma, Ingmar Bergman’ın bazı filmlerinde de çok iyi gözlemlenebilir. *Fanny and Alexander*’da (1983) çocuğun bastırılması, acımasız çocuk istismarını merkeze alır. Belki de üvey baba olduğu için bir babanın zulmü filmde bu kadar canlı bir şekilde tasvir edilebilirken, arka planda iyi huylu, ölmüş baba idealize edilir. Yine de baba karakterlerine yönelik bu ikili rol kurgusu sayesinde Bergman, çocuk yetiştirmenin yalancı doğasını önceki filmlerinden daha doğru bir şekilde tasvir etmeyi başarır. Bergman bu cesur adımı atmasına rağmen, maalesef bu adımı, çocuğun kendini savunamadığı ve gösterişe inanmak istediği için acımasızca teslim edildiği gösteriş süreci takip eder: Anne kibardır, aile naziktir, sorumsuz amca hayatı sevmektedir ve her şey yeniden güllük gülistanlık hale gelir. “Sevgi dolu” annenin,

çocuklarını bir suçluya teslim etmesi ve onları, ona saygı duymaya ve onu sevmeye zorlaması Bergman'ın gözünden kaçmış gibi görünür. Böylece sonunda çocuk yalnız kalır, kendi gerçekliğinden kopar ve temel olarak yazar ve izleyici tarafından temsil edilen toplum tarafından terk edilir.

Başka bir örnek Arthur Miller'ın *Death of a Salesman* oyunu tarafından sunulmaktadır. Bu, ebeveynleri ve gücü yeten erkek kardeşi tarafından sürekli olarak bastırılan ve bunun sonucunda da bir yetişkin olarak işinde hiçbir başarı sağlayamayan fakir, sevimsiz olmayan fakat basit bir adamın hikâyesidir. Tüm hayatını ailesi için çabalayarak geçirir, sonunda ailesinin sigorta parasıyla geçinebilmesi için hayatını feda eder: Neticede, zamanımızın sessiz bir kahramanıdır. Cenazeden sonra dul eşi ve iki oğlu, gerçek bir keder, hüznünlü hatıralar ve derin bir minnetle onu mezarına uğurlarlar: Meçhul bir asker, günümüz anonim toplumunun meçhul savaşçısı. Ama bu hazin sondan önce ne olmuştu? Biçare zavallının onu seven iki oğlu olması yeterli değildi; nihayetinde kardeşine ve ebeveynlerine önemli biri olduğunu kanıtlayabilmesi için gurur duyabileceği parlak oğullara ihtiyacı vardı. Oyun, her iki oğlun da inkâr edilemez bir şekilde sahip oldukları nitelikleri geliştiremediklerini ve tek istekleri babalarının beklentilerini karşılamak olduğu için hayatlarını yaşayamadıklarını ve beklentileri de asla karşılayamadıklarını anlatmakta, aynı zamanda da oğulların hem muhtemelen başarılı olamayacaklarını hem de neden başarılı olamayacaklarını göstermektedir. O'Neill'in oyunu gibi, iki gencin, bu gibi bir durumda daha çok babaları ve ona olan sevgileri tarafından yavaş yavaş yok edilmelerini tasvir etmektedir. Oğullar, babanın yaptığı her şeyi tamamen idealize ederler ve yazarın kendisi dahi bu idealizasyona teslim olur. Oyunu öyle bir şekilde bitirir ki, sonunda gerçeklik

tamamen görünmez hale gelir. Böylece Arthur Miller, tüm gerçekliği göstermiş midir? Evet. Ama bunu yaparken ne yaptığını *bilir* vaziyette midir? İfade etmeliyim ki, böyle bir son yazdıktan sonra, ne anlattığını biliyor olması mümkün görünmemektedir.

Gerçeklik Olmadan Yardım da Olmaz

Danimarkalı bir gazeteci, birkaç yıl önce bana Danimarka'da da çocukların hâlâ çok sık cezalandırılıp dövüldüklerini gösteren bir makale gönderdi. Yanındaki mektubunda, *Thou Shalt Not Be Aware*'in sonsözünde, İskandinavya'da kaydedilen ilerlemeyi muhtemelen olduğundan fazla iyimser tahmin ettiğimi ileri sürmekteydi, zira kötülük orada yok edilmekten çok uzaktaydı. Haklı olabilir —daha fazla hırpalanmış çocuk kalmaması çok uzun zaman alacak. Ancak benim görüşüme göre, bu konuda kamuoyunun isyanı zaten ilerleme anlamına geliyor: İskandinavya'da olduğu kadar ABD'de de daha insancıl mevzuattan kaynaklanan bir ilerleme. Diğer ülkelerde bu konuyla ilgili nadiren yazılan makaleler, henüz kamuoyunda bir tepki oluşturmaktan çok uzak.

Örneğin İsviçre'de, doktorların fark ettikleri tüm çocuk istismarı vakalarını bildirmelerini gerektiren bir yasa çıkarmak için girişimlerde bulunuldu. Yine de böyle bir yasaya karşı dişleriyle tırnağıyla savaşıyor kişiler pediatristler, çocuk psikiyatristleri, aile terapistleri ve çocuk istismarı uzmanlarıydı. İsviçre hükümetine, "Cezalandırmaktansa yardım edin" mottosuyla böyle bir yasanın potansiyel tehlikelerini ayrıntılı olarak anlatan bir dilekçe yazdılar.

Daha insancıl bir yasaya karşı bu dilekçe birinci sınıf bir belgedir, bu yüzden onu burada olduğu gibi yayınlıyorum.

Efendim:

Basın aracılığıyla, gözden geçirilmiş ceza yasasının, mükerrer saldırıların yanında hafif yaralamaların da özellikle çocuklara yönelik olduğunda kamu kovuşturması gerektiren suçlar olarak ilan edilmesini gerektireceğini öğrendik.

Çocuk istismarı, doktorların uzun süredir uğraşmak zorunda kaldığı ciddi bir sorundur. Ancak, uzmanlardan oluşan çalışma komisyonunda çocuk doktorları temsil edilmiş ve onlara görüşmelerde yeni yasa metni hakkında yorum yapma fırsatı verilmemiştir.

25 Temmuz 1986'da, İsviçre'nin her yerinden üniversite pediatri klinikleri ve çocuk hastanelerinin temsilcileri (aşağıda listelenmiştir) bir konferans için bir araya geldi. Uzun yıllara dayanan meslek deneyimleri ve hassaten çocuk istismarı konusundaki tecrübelerine dayanarak, ceza kanununda yapılan bu değişiklik ile ilgili tutumlarını beyan etme serbestliğine sahiptirler:

Ceza kanununun bahsi geçen maddesinin yeni versiyonuyla çocuklara daha iyi koruma sağlama niyetinizi takdirle karşılıyoruz. Ayrıca bu, çocuklara yönelik saldırıların yanı sıra bedensel zararları, ruhsal yaralanmaları ve ihmal-leri önlemek veya bunların tekrarını önlemek için mümkün olan her şeyi yapma amacımıza da uygundur. Ancak, ceza kanunu aracılığıyla çocukları istismardan korumanın pek mümkün olmadığına ve sonuç olarak ceza kanununda yapılması planlanan değişikliğin istenen korumayı sağlamayacağına oybirliğiyle ve kesin olarak inanıyoruz. Deneyimlerimize göre —ki bu deneyimler dünya çapındadır— çocuklar, hem duygusal hem de yoğun bir ruhsal gerilim içinde olan ve aynı zamanda da toplumsal baskı altında olan ebeveynler tarafından istismar edilmektedirler. Bu tür aşırı

durumlarda, ebeveynlerin ceza kanunu hükümleriyle taciz edici eylemlerden caymaları beklenemez.

Son birkaç yılda, çocuk istismarının belirli sorunlarıyla uğraşırken, “Cezalandırmaktansa yardım edin” ilkesine göre alınan önlemlerin çok daha büyük bir başarı şansı olduğu uluslararası otoriteler tarafından kabul görmüştür ve bu yöntemle istismara uğrayan çocuk ve ailesinin varlığı daha iyi korunabilir. Başta Hollanda (Tıbbi Denetçiler Bürosu), Federal Almanya Cumhuriyeti (çocuk koruma ajansları) ve İskandinavya ülkeleri olmak üzere diğer ülkelerin örneğini takiben, İsviçre’deki çocuk hastaneleri ve çocuk doktorları da son on ila on beş yıldır bu anlayışla çalışmaktadırlar. Bu prosedür sayesinde, hem gönüllü hem de dışarıdan gelen bildirimlerin sayısı istikrarlı bir şekilde artmaktadır, böylece birçok durumda esaslı bir yardım aileye zamanında (gerekirse adli yetkililerle işbirliği içinde) sunulabilmektedir

Amaçlanan ceza kanunu reformunun, kanaatimizce aşağıdaki istenmeyen etkileri olacaktır:

1. Gönüllü bildirimlerin sayısı (ebeveynler, bakıcılar vb. tarafından) azalacaktır.
2. Anne danışmanları, anaokulu müfettişleri ve okul öğretmenleri ile komşular, giderek artan bir şekilde şüphelerini uzmanlaşmış kurumlara bildirmekten kaçınacaklardır. Sonuç olarak, dışarıdan gelen bildirimler de tahmin edilebileceği üzere azalacaktır.
3. Çocuk doktorları ve diğer tıbbi kuruluşlar da çocuk istismarı şüphelerini dile getirmekte isteksiz olacaklardır.
4. Bazı durumlarda yaralı çocuklar gereken tedaviye alınmaz veya çok geç alınırlar.

5. Ailenin rehabilitasyonu cezai takibatlar neticesinde engellenebilir.

Cezai takibatın aile için doğuracağı sonuçlardan korktukları için, tüm birey ve yetkililerin, istismar vakalarıyla karşılaştıklarında giderek daha fazla tereddüt etmeleri ve şüphelenilen soruna gözlerini kapatmaları gibi büyük bir tehlike vardır. Bu, istismara uğramış çocuklar adına daha az çaba sarf edilmesi ve onlara yardım etme olasılığının daha da azalması anlamına gelecektir. Ancak yeni mevzuata rağmen suiistimallerin sayısı azalmayacak.

Yukarıdaki nedenlerle, önerilen değişikliği yeniden gözden geçirmenizi rica ediyoruz. Ayrıca görüşlerimizin ifade edilmesi fırsatını bize sunduğunuz için de müteşekkirimiz.

İşin garibi, uzmanlar, çocuklarına ömür boyu zarar verdikleri gerçeğinden ebeveynleri koruyarak onlara yardım etmek istiyorlar. Bu şekilde, istismarın daha da ileri gitmesinin önlenebileceğine inanıyorlar. Fakat bu inancın herhangi bir geçerliliği var mıdır?

Çocuk istismarını konu alan tüm profesyonel literatürde, ebeveynlerin kendi travmalarını bastırmak için çocuklarını dövdüklerinden neredeyse hiç söz edilmez. Yine de, kendilerini bilimsel olarak adlandıran ve çocuk istismarının nedenlerini araştıran yayınlanmış bir dizi çalışma var. Bu çalışmalar, parlak güneş ışığında çok koyu güneş gözlüklerini takan ve elinde el feneri ile etraftakilerin görmekte zorlanmayacağı bir şey arayan birini andırıyor. Ebeveynlerin sözde terapi tedavisinde de benzer güneş gözlükleri ve göz bağları kullanılıyor: Çocuklarını döven işsiz bir babaya gayet anlayışla yaklaşıyor. Özellikle karısına kızıp iş yerinde aynı şeyi yapan canı aşırı sıkkın bir yöneticiyi anlamakta da sorun yok. Anne, kaynayan süt taşınca çocuğunu dövmekten

kendini alamadığında da anlayışla karşılanır. Bu ebeveyn davranışı, terapistlerin muhtemelen sayısız kez bu tür durumların bizzat kurbanı oldukları ve kendi hayatları hakkında bastırılmış gerçeklerle yüzleşmek yerine ebeveynleri anlamaya her zaman hazır oldukları için anlaşılabilir. Zira bunun için eğitilmişlerdir ve bununla birlikte onlara, çocuğun durumunun farkında olmanın tehlikeli olduğu da öğretilmiştir.

Zürih'teki Sıkıntılı Ebeveynler adlı bir dernek tarafından yayınlanan 15 Mayıs 1987 tarihli yazıda, diğer şeylerin yanı sıra şunları okuyoruz:

Eşler arasında zayıf bir uyum veya ebeveyn rolüyle ilgili yaşanan hayal kırıklığı ve ayrıca çocuğun davranışlarından kaynaklanan kabul edilemez ve baskıcı sosyal durumlar, ebeveynler üzerinde dayanılmaz bir psikolojik baskı oluşturabilir.

Bazı sosyal hizmet uzmanları, bu tür tuhaf kavramlarla, çocuklarını ölümüne döven “zavallı” ebeveynlere “terapi” uyguluyorlar, çünkü onlar, çocukların davranışlarına —ki bu davranışların müsebbibi yine kendileri olsa da— artık dayanamamaktadırlar.

Çocuk istismarının nedenleri ve sonuçları hakkında doğru bilgi olmadan ne ebeveynlere ne de çocuklara yardım edilebilir. Ancak bu bilgi, yasaların çocuk istismarının ciddi bir suç olduğu gerçeğini ortadan kaldırmasına ve doktorların bu tür suçları bildirmeye *zorlanmalarına* dek cidiye alınmayacaktır. Bu tür bir mevzuat, uzun süredir gecikmiş değişiklikleri zorunlu kılacaktır. Kitabın sonundaki ek kısmının son sayfalarında da belirttiğim gibi, cezanın hapis anlamına gelmesi gerekmez; en önemli şey, ebeveynlerin kendi gerçekliklerinden kaçınmamalarına yardım edilmesi

ve böylece içinde bulundukları tuzaktan çıkış yolunu bulmalarının sağlanmasıdır. Sorun, yardımla ilgili yüksek sesli kelimelerle çözülemez. Bazı vakalara, ancak suçlu kişi ceza ile tehdit edildiğinde yardım edilebilir, böylece yaptığı şey ve ayrıca bir zamanlar kendisine yapılanlar hakkında biraz fikir sahibi olmaya başlayabilir.

Yardım edilebilecek tek kişi, başının belada olduğunu bildiği için yardım arayan kişidir. Ancak çocuklarını ciddi şekilde istismar eden anne babaların çoğu, içinde bulundukları sıkıntı hakkındaki farkındalıkları pek azdır. Ayrıca, çocukluklarından beri bildikleri tek şey benzer bir muamele olduğu ve bu tür bir muameleyi doğru kabul etmeyi öğrendikleri için suçluluk duyguları da yoktur. Kesinlikle çocukların terbiyeli olmalarını sağlamak için onları dövdüklerine ve onlara sert davrandıklarına inanırlar ve onları kendi şehvani arzularını tatmin etmek için kullandıklarında ise çocuklarının “cinsel başlangıçlarını” yaptıklarına inanırlar. Encest babaların çoğu, davranışlarının suç olduğunu kavramakta güçlük çekerler. Bunu görmelerini sağlamadan onlara nasıl “yardım edebilir”? Ve toplum bunu, çocuklara karşı işlenen suçları kovuşturmaya tabi suçlardan biri olarak tanımlamaktan ve mevzuatta somutlaştırmaktan çekinirken, onlara nasıl hissettirebilir? Terapide yardım arayan ya da ebeveyn okullarına başvuran anne babalar, içinde bulundukları sıkıntının zaten farkındadırlar. Ancak sayısız çocuk, ebeveynlerinin vicdan azabından yoksun olmaları nedeniyle, ölümcül tehlikeye maruz kalmaktadır. Bu çocuklara yardım etmenin tek yolu, şimdiye kadar tamamen normal kabul edilen ebeveyn davranışlarını katıyetle suç olarak sınıflandıran yeni yasalardır.

Kötü, hain, aşağılık, sapık ve yalancı olanı *açıkça kınamasına* izin verilmeyen herkes, her zaman yolunu bulmakta güçlük yaşayacak ve körü körüne kendi deneyimlerini tekrarlamaya zorlanacaktır. Ne yazık ki bu gerçek iyi bilinmemektedir, zira ahlak ve dinin geleneksel değerlerini sorgulamaktadır. İstismara uğrayan çocuklara yardım eden hemen hemen tüm resmi kurumlar, kafa karıştırıcı “Yardım edin, kınamayın” ilkesine göre çalışır ve sürekli olarak yargılayıcı olmayan tutumlarını vurgularlar. Ancak bu, yardım arayan kişilerin kendi geçmişlerini tekrar etme zorunluluğundan kurtulmalarını zorlaştıran tavrın ta kendisidir; ne var ki bu kurtuluş, şayet istismarın zuhuruna esef edilir ve failler de açıkça kınanırsa mümkün olur.

Bir babanın gizlice yıllarca kızına uyguladığı cinsel, sadist ve dini unsurlar içeren aşırı bir sapıklık vakası biliyorum. Vaka, kızının intihara teşebbüs etmesiyle ortaya çıktığında, baba suçunu tamamen inkâr etti. Uzun süreli terapi çabaları onun tutumunu değiştirmede; masum olduğu konusunda ısrarcıydı, çünkü kızı her cinsel ilişkiden sonra onun “günahını” bağışlamıştı. Sonra işi bilen bir sosyal hizmet uzmanı, babada kendi çocukluğunun anılarını ve çocukluğuyla bağlantılı duyguları uyandırmayı başardı. Anne- siyle oynadığı tuhaf cinsel oyunlar yüzeye çıkmaya başladı, bunlar, zorunlu bir ritüele sahip oyunlardı: Çocuk, annesinin günahlarını bağışlayan rahibin rolünü üstlenmeliydi. Adam, bunu yapmaktan “çok mutlu” olduğunu, çünkü bu durumlarda annesinin oldukça alçakgönüllü görünüp pişmanlık duyduğunu ve bunu, aksi halde çok otoriter olan karakterinden kurtulma ve büyük bir rahatlama olarak deneyimlediğini iddia ediyordu. Artık bu bağışlama sahnelerinin son derece korkutucu olduğunun farkında değildi, zira bunlar çok kafa karıştırıcıydı ve yalnızca fiziksel ve ruhsal

olarak tecavüze uğradığı, neredeyse dayanılmaz derecede tehdit edildiği bir dizi suiistimalin doruk noktasıydı. Oğlan annesinin insafına kaldığı ve hiçbir tanık onu savunmadığı için, deneyimlerinin bu kısmı bastırılmış olarak kaldı; bunun sonucunda da bilinçli, daha kapsamlı bir hafızadan mahrum bırakılmış oldu.

Ancak yıllar sonra vücudunda biriken deneyimler yetişkin adamı kızıyla birlikte tecavüz, tehdit ve affetme sahanelerini yeniden canlandırmaya yöneltti. Suçluluk duygularının olmaması, annesinin kiliseye giden dindar birisi olduğu için aynı zamanda suçsuz olduğu ve aslında ona hiçbir zaman zarar vermediği inancıyla el ele gitti. Olanların yasını tutmasını sağlayan yalnızca kendi travmalarının keşfi, acı, öfke, kızgınlık, aşağılanma ve kafa karışıklığının bilinçli deneyimiydi. Ancak şimdi, yaptığı bastırmayla, kızını neredeyse ölüme sürüklediği ve onun bir mucize ya da tesadüf eseri kurtulduğu gerçeğinin üzüntüsü içerisindeydi. En azından annesinin kendisine karşı işlediği suçları tanımayaya cüret ettiğinde, kızına karşı bu suçları tekrarlayıp yaptıkları zararsızmış gibi davranarak anneyi korumasına artık gerek kalmamıştı.

Şimdi gerçeği bildiğine göre, bu baba artık çocuğunu cinsel olarak istismar etme tehlikesiyle karşı karşıya kalmayacak. Oysa özdenetim konusundaki tüm uygulamalar onu asla engellemeyi başaramamıştı. Yine de, terapistlerin bu tür istismarı “tamamen anladıklarına” ve asla kınamayacaklarına dair yanıltıcı güvencelerle birlikte ebeveyn okulları tarafından sunulan bu tür özdenetim uygulamalarıdır. Bu tavrı hem yanlış hem de kafa karıştırıcı buluyorum, çünkü failin içgörü eksikliğini destekliyor. Bir çocuğa yönelik her türlü istismar *kınanmalıdır* ve “anlaşılabilir” *değildir*. Bu, yalnızca

failin ebeveynlerinin özel sapıklığıyla açıklanabilir —fakat bu, onu herhangi bir şekilde mazur kılmaz. Sadece çocuk istismarının kesin olarak kınanması yoluyla toplum ve birey, ilişkilerin gerçek durumunun ve bunların neye yol açacağına farkına varabilir.

Ayrıca sorunun sadece birkaç sapkın aileyi etkilemediği ve bireysel sapıklıklardan ibaret olmadığı da açıklığa kavuşturulmalıdır. Toplum, uykusundan uyandırılmalı ve şimdiye kadar insanlığın en büyük suçunu onayladığını görmesi sağlanmalıdır. Küçük çocukların fiilen fiziksel olarak sakat bırakıldığı durumlarda bile tamamen yok olabilecek suçluluk bilincini uyandırmak gerekir. Sünnetin yaygın uygulaması, birçok kültürde çocukların cinsel organlarının acımasızca sakat bırakılmasının olduğu gibi nasıl kabul edildiğini göstermektedir. Sünnet dini kurumlar tarafından talep edilmektedir ve bu uygulamayı engelleyici herhangi bir mevzuat bulunmamaktadır. Çocukluğunda klitorisi sakat bırakılmış yetmiş dört milyon kadın bugün hayatta. Bunun canavarca mantığı, diğerlerinin yanı sıra, kadının seksten zevk alması gerektiği idi. Erkek sünnetinin “nedenleri” kültürden kültüre değişir, ancak hepsinde ortak olan, sünnetin çocuğun menfaatleri için yapıldığı şeklindeki hayali iddiadır. Bu prosedürün, daha sonra yetişkini benzer, aynı zamanda inkâr edilen, acımasızlıkları uygulamaya teşvik edecek ve eylemlerini temiz bir vicdanın meşruiyetine bağlayacak bir zulüm teşkil ettiği, bazı bilim adamlarının sünnet için öne sürülen tüm bu “nedenleri” çürütebilmiş olmasına rağmen, sürekli olarak göz ardı edilmekte ve görmezden gelilmektedir. Örneğin Desmond Morris şöyle yazıyor:

Binlerce yıldır, birçok farklı kültürde, cinsel organlar inanılmaz çeşitlilikte sakatlamaların ve kısıtlamaların kurbanı oldu. Bize muazzam oranda zevk verebilen organlara aşırı miktarda acı verilmiştir.

En sık maruz kalınan saldırı şekli erkek ve kadın sünnetidir. Bu garip sakatlama, medeniyetten daha eskidir ve muhtemelen Taş Devri'nde çoktan yerleşmişti. Yetişkinler tarafından çocukları kasten yaralamanın bir parçası olsa da, her zaman en iyi niyetle yapılmıştır. Binlerce yıl boyunca enfeksiyondan sayısız ölüme neden olmuş, ancak avantajlarının her zaman içerdiği risklerden daha ağır bastığı söylenmiştir. Bu iddia edilen avantajlar çağdan çağa ve kültürden kültüre değişiklik göstermiştir, ancak kanıtların yakın zamanda yeniden incelenmesi bunların hepsinin hayali olduğunu göstermiştir.

Erkek sünnetinin en eski sebeplerinden birinin sünnet derisinin alınmasının ölümünden sonraki yaşam şeklindeki ölümsüzlüğü sağlaması olduğu iddia edilmiştir. Bu tuhaf fikir, yılanın derisini değiştirdiğinde parıldayan yeni pullarla ortaya çıktığı ve “yeniden doğduğu” gözlemine dayanıyordu. Yılan, derisinin çıkmasıyla yeniden doğuşun tadını çıkarabiliyorsa, insan da yeniden doğuştan zevk alabilir. Yılan yerine penis okuyun; yılan derisi yerine sünnet derisini koyun.

Erkek sünneti bir kez geleneksel hale geldiğinde, eski inançların yaşayıp yaşamaması artık önemli değildi. Sünnet olmak artık belirli bir topluma ait olmanın bir nişanıydı. Ritüel yayıldı da yayıldı. Eski Mısırlılar bunu uzun zaman önce (M.Ö. 4000) yapıyorlardı. Eski Ahit'te Hz. İbrahim sünneti emretti. Araplar da Yahudiler gibi sünnet oldular. Hz. Muhammed'in sünnet derisi olmadan doğduğu söyleniyordu (ki bu durum tıp bilimi tarafından bilinmediği için

öyle de olabilir): Gelecekteki erkek takipçilerinin sünnet derilerini otomatik olarak mahkûm eden bir iddia.

Yüzyıllar geçtikçe, dini nedenler yerini, birçokları için tıbbi argümanların şarlatanlığına bıraktı. Sünnet derisine sahip olmanın “mastürbasyon deliliğine” neden olduğu söylendi. Başa gelmesinden korkulan diğer tıbbi korkular arasında histeri, epilepsi, geceleri idrar tutamama ve ürkeklik hali de vardı. Bu tür fikirler, içinde bulunduğumuz yüzyılın başlarına kadar varlığını sürdürdü ve hatta akıl hastalığını önlemenin bir yolu olarak yalnızca cinsel organlara verilen zararın “modifiye” edilmesine adanmış bir Orifisyal Cerrahi Derneği'nin kurulmasına yol açtı.

Sonunda bu saçmalık ortadan kalkmaya başlayınca bir kriz çıktı. Çocukların cinsel organlarını kesmek için hangi yeni sebep bulunabilir? Çözüm, 20. yüzyılın bilimsel araştırmalarının rasyonel ortamına uygun olmalıydı. Cevap, 1932'de *The Lancet* dergisinde yayınlandı: Sünnet derisi kansere neden oluyordu! 1930'ların sonunda Amerika Birleşik Devletleri'ndeki erkek çocukların %75'i sünnet ediliyordu; 1973'te bu oran %84 idi; 1976'da ise %87. Kanser, din-sonrası bir toplumun felaket tellalları için mükemmel bir silah olan cehennem ateşi ve kükürtün seküler versiyonu haline gelmişti.

Daha doğrusu, sünnet derisinin altında toplanan smegma adı verilen “birikinti”nin sünnetsiz eşlerin penis kanseri ve ayrıca rahim ağzı kanserine neden olabileceği iddiasıydı. Bu söylentiye yayan gazete, hatalı istatistiklere istinat ediyordu, ama kimse buna aldırmadı, zira burada çocuk penisinin kesilmesi için akla yatkın yeni bir neden vardı. Ne var ki müteakip deneyler, sünnet derisinin kıvrımı altında biriken smegma hakkında az bir miktar da olsa kanserojen

hiçbir şey olmadığını ortaya çıkardı, fakat bunlar da büyük ölçüde göz ardı edildi. Diğer araştırmalar, sünnetsiz eşleri her seferinde prezervatif takan kadınların, eşi hiç prezervatif takmamış kadınlara göre serviks kanseri olma olasılığının daha az veya daha fazla olmadığını gösterdi. Ama yine kimsenin umurunda olmadı. Bir projede, hiç sünnet yapılmayan bir ülke ile tüm erkeklerin sünnetli olduğu bir ülke karşılaştırıldı. Sonuçlar, sünnetsiz ülkede prostat kanserinin daha yüksek olduğunu gösteriyordu; sünnet derisi kesenler rahatlamıştı. Ne yazık ki bu kanser yaşlı erkek hastalığıdır ve yaş dağılımı için bir düzeltme yapıldığında sayılar bu hastalığın sünnetli ülkelerde daha yüksek görüldüğünü göstermektedir.

Sadece kanser korkusu tamamen temelsiz olmakla kalmadı, aynı zamanda sünnet derisinin kesilmesi operasyonu küçük bebekler için belirgin bir sağlık tehlikesi oluşturmaya devam etti. Birçok kanama, üretra ülserasyonu, cerrahi travma ve lokal enfeksiyon vakaları ortaya çıkıyordu. Hatta nadirattan da olsa sünnet derisinin kesilmesi bebeğin ölümüyle sonuçlanan vakalar da görülmüyordu. Olası uzun vadeli etkileri olan daha zor teşhis edilen etkiler de vardı: Sünneti takiben erkek bebeklerin stresle ilgili hormon seviyelerinde bir artış oluyor; uyku düzenleri değişiyor; daha fazla ağlıyor ve daha çabuk sinirleniyorlardı.

Tüm bunlara rağmen, özel hastaneciliğin hakim olduğu bazı ülkelerde “tıbbi” sünnet neşeli bir hızla devam etti (ve hâlâ da devam ediyor). İngiltere’de, Ulusal Sağlık planının ve ücretsiz tedavinin uygulamaya konmasının ardından sünnet ameliyatlarında önemli bir düşüş oldu. Bu ameliyatlardan birdenbire hiçbir finansal kazanç elde edilemez hale gelen bir ülkede, sünnetin neden %1’den daha düşük bir düzeye

(1972’de erkek bebeklerin yalnızca yüzde 0,41’i) inmesi gerektiğini sormaktan kaçınmak mümkün değildir. Örneğin Amerika Birleşik Devletleri’nde, aynı yıl, erkek bebeklerin %80’inden fazlası sünnet edildi ve bunların sağlık sigortası şirketlerine yıllık maliyeti iki yüz milyon dolardan fazlaydı. Sünnet derisi talep eden yeni tanrılar, kutsal olmaktan çok parasal gibi görünüyor.

Genç kızlar da benzer şekilde saldırıya uğradı. 1937’de Teksaslı bir doktor soğukluğu tedavi etmek için klitoris çıkarılmasını savunsa da bu, Batı’da nadir görülen bir durumdu. Kadın sünnetiyle alakalı en sert gelenekler Afrika, Orta Doğu’nun bazı bölgeleri, Endonezya ve Malezya’da bulunur. Yirmiden fazla ülkede genç kadınların dış cinsel organlarının tamamının veya bir kısmının kesilmesi uygulamasının kadim bir gelenek olmaktan çok uzak olması şaşırtıcı bir gerçektir.

Bugün yaşayan en az yetmiş dört milyon kadın bu şekilde sakat bırakılma durumunda kaldı. En kötü vakalarda, vulva dudakları ve klitorisleri kazınmış veya kesilmiş ve vajinal açıklıkları ipek, kırı ş veya dikenlerle dikilmiş, idrar ve adet kanı için sadece küçük bir açıklık bırakılmıştır. Ameliyattan sonra kızın bacakları birbirine bağlanarak yara izi oluşması ve durumun kalıcı hale gelmesi sağlanır. Daha sonra evlendikleri zaman bu kadınlar, yapay olarak küçültülmüş vajina ağızlarının kocaları tarafından açılmasının acısını çekerler.

Bu uygulamanın etkisi, ilgili ülkelerde eşler için cinsel hazzı önemli ölçüde azaltmaktır; bu, kadın sünnetinin gizli manası olabilir. Yan etkisi de özellikle Umman, Güney Yemen, Somali, Cibuti, Sudan, Güney Mısır, Etiyopya, Kuzey Kenya ve Mali gibi yerlerde operasyonların gerçekleştirildiği

hijyenik olmayan koşullardan kaynaklanan çok sayıda ölüm ve ciddi hastalık riskidir. Modern aydınlanmanın arka planına karşı 20. yüzyılda bu tür uygulamaların devam etmesi, uzak geleceğın tarihçilerini çok şaşırtacak.

Tarihçiler ve psikologlar, bu acayip davranış şeklinin nedenleri üzerinde uzun süre düşünmeye devam edecekler, çünkü mülahazalarında tek doğru açıklamayı gözden kaçırmaktadırlar. Şüphesiz uzun vadede bu açıklamadan kaçınılamaz ve şu soru sorulduğunda da aşıkâr hale gelir: Çocukken sakat bırakılan kişiye sonunda ne olur? Küçük bir çocuk, cahil yetişkinler tarafından işkenceye uğradığında, intikamını yaşamının daha sonraki evrelerinde alması gerekmez mi? Yaşamının ileriki yıllarında eski yaraların sevgiyle iyileşmesine izin vermedikçe, ki bu nadiren olur, kendinden intikam almaya mahkumdur. Kural olarak, bir zamanlar yaralanmış olan çocuklar, kendi sevgi dolu ebeveynleri de onlara aynı şeyi yaptığı için davranışlarının zarara yol açmadığını ileri sürerek, ileride kendi çocuklarını da yaralayacaklardır. Ayrıca, sünnet olayında ise bu, dini bir talep olduğundan birçok insan için dinin zulmü talep etmesi kesinlikle düşünülemez.

Ama ya düşünülemez olan doğruysa? Çocuklar ve o çocukların çocukları, rahiplerin cehaleti yüzünden mi kurban edilecek? Kilise'nin, Galileo'nun iddialarını kabul ve hatasını itiraf etmesi üç yüz yıl sürdü. Bugün mesele, teorik astronomik kanıtlar değil, insanlığı kendi kendini yok etmekten kurtarabilecek bir kavrayıştan kaynaklanan pratik sonuçlar meselesidir, *zira tüm yıkıcı davranışların kökenlerinin, çocukluğun bastırılmış travmalarında olduğu çoktan kanıtlanmıştır*. Yasa koyucular, UNESCO tarafından ilan edildiği

gibi, çocuğun korunma ve saygı görme hakları konusunda ciddi davranmaya başlar başlamaz sünnet ritüelinin gerçekleri kabul edilecektir. O sünnet ki,

1. hiçbir avantaj sağlamaz ve bir sakatlamadır;
2. gevşeme deneyimini önlemek ve potansiyel olarak yıkıcı ve kendi kendine zarar veren etkilerle aşırı uyarılmaya yol açar;
3. çocuğa bütün benliğini yaralayacak bir travma yaşattır ve bu yaralanmaların sonuçları sadece bireyi ve onun soyundan gelenleri değil, diğer insanları da etkiler.

Her suçlu bir zamanlar kurbandır, ancak her kurban, mutlaka suçlu olacak diye bir şey de yoktur. Suçlu olup olmaya çağ, bilgili bir tanığın, mağdurun yaşadığı zulmün farkına varmasına, yani kendisine uygulanan zulmü hissetmesine ve görmesine yardımcı olup olmayacağına bağlıdır. Her yetişkin suçlu, çocukluğunda bu tanıktan yoksundu; aksi takdirde suçlu olmazdı (2. bölümde yer alan önceki tartışmaya bakınız). Ancak bu tanığın ortaya çıkması, hiçbir zaman geç değildir. Her suç aynı zamanda bir yardım çağlığıdır. Aydınlanmış terapistler, doktorlar, hemşireler, hukukçular ve öğretmenler, gerçeklikten kaçmayı bırakır bırakmaz böyle kurtarıcı tanıklar haline gelebilirler ve bu şekilde suçluya, onun içindeki çocuğa yardım ederek fark yaratabilirler. Bu bakımdan artık suçları örtmeyen, daha insancıl bir hukuki mevzuat temel bir gerekliliktir.

Bir suçlunun ya da bir seri katilin çocukluğuna inerken, bunu asla bir canavara acımak için değil, yalnızca canavarların doğuşunu anlatmak ve masum bir çocuğun nasıl düpedüz kötü bir insana dönüştürülebileceğini göstermek için yapıyorum. Neyse ki çoğu insan bu aşırı kategoriye

girmez, çünkü iyi ve insani doğalarının bir kısmını kurtarıp geliştirme ve kendilerini —tamamen değil, kısmen ve değişen derecelerde— saldırganlarıyla özdeşleştirme ayrıcalığına sahiptirler. Bu kısım, yani duygu ve empati yetisi tamamen yok edilmediği sürece, bu tür insanların ızdıraplarını inkâr etmekten vazgeçmek, bu acıları hissetmek, onların asıl sebeplerini anlamak ve bu şekilde kendilerini kötülükten, kötülük yapma dürtüsünden kurtarmak için birden fazla şansları vardır.

Kendi sefaletlerini hissedebildiklerinde, başkalarının kötü durumlarına da merhamet duyacaklardır. Aydınlanmış tanıklar olarak gözlemlerini ve duygularını onaylayabilen, onları kendilerini yok etmekten koruyabilen ve onlara kendi empati duygularını aktarabilen başka insanlar bu yolda onlara eşlik edebilirler, fakat bundan daha fazlası mümkün değildir. Kendi geçmişiyle yüzleşmesini ancak o kişinin kendisi gerçekleştirebilir; kimse onun yerine bu yolu yürüyemez.

Biri bana gelip çocukluğumun tarihini, o zamandan beri keşfettiğim tüm ayrıntılarıyla anlatsaydı, bunun benim üzerimde hiçbir etkisi olmazdı. İnanırdım veya inanmazdım, ama anlatılanlara inanmış olsaydım bile benim için bir yabancının hikâyesinden başka bir şey ifade etmezdi, çünkü benim tarafımdan deneyimlenmemişti. Entelektüel direncimi bırakmama gerçekten yardımcı olabilecek tek erişim, annesinin istismarına tek tanık olan içimdeki o küçük çocuğun duygularıyla açıldı. O halde neden bastırmadan vazgeçebildim? Çünkü spontane olarak yaptığım resimlerimde çocukluğumun kötü durumuyla yüzleştikten sonra, ne pahasına olursa olsun gerçeği bilmek istedim. Ellerim bana, idrakimin henüz kavrayamadığı bir hikâye anlatmaktaydı.

Çocukluğuma inmem sayesinde ne eğitimin ne de geleneksel terapinin yıkıcı ve kendi kendini yok eden eğilimleri gerçekten ortadan kaldıracığını biliyorum. Bir süre, özellikle terapidaki kişinin kurbanları sessiz kaldığında, öyle görünebilir. Bu kişinin kendisi mağdur ise, tıbbi kuruluş tarafından, çoğu zaman gereksiz ameliyatların yardımıyla, kendisine ne yaptığını fark etmesi engellenecektir. Ancak er ya da geç, yaşamın yıkımının, tam olarak tanınmadığı sürece yalnızca yeni yıkımlara yol açtığı ortaya çıkar. Anne babaların bir zamanlar bulundukları acımasızca davranışları, gerçeklerden kaçtıkları sürece kendileri ve başkalarına yine aynı acımasızlıkla davranmaya zorladıkları çocuklarında meyvelerini verir.

Jung'un gölge doktrini ve kötünün, iyinin tersi olduğu fikri, kötülüğün gerçekliğini inkâr etmeyi amaçlar. Ama kötülük gerçektir. Doğuştan değil, sonradan kazanılmış bir şeydir ve asla iyinin tersi de değildir, aksine onu yok eden şeydir. Shakespeare bunun farkındaydı. Kötülüğün kökenlerini görmüş ve göstermiştir, ancak örneğin psikanalizde olduğu gibi, asla psikolojik açıklamalar kullanarak kötülüğü görelileştirmeye çalışmamıştır. Onun III. Richard, Macbeth ve diğer bazı karakterleri kötüdür, zira kıyıcıdır, neden böyle olduklarını bilsek dahi böyledirler. Bizim bilgimiz onları değiştiremez. Sadece entelektüel olarak değil, duygularıyla da nasıl kötü insanlara dönüştüklerini kavrayabilirlerse değişebilirler. Ancak o zaman tosladıkları duvarı aşabilecekler ve o engellenen acıyı deneyimleyerek, dünyaya gelirken kimseye zarar vermek istemeyen, sevgi bekleyen ama bunu mümkün kılacak kimseyi bulamayan istismara uğramış çocuğu özgür bırakabileceklerdir. O çocuğun dünyada bulunduğu tek şey dikenli teller ve her tarafta yükselen duvarlardır ve bunun, olması gereken dünya olduğuna inanır.

Büyüdüğünde, “değersiz biri” olarak anne ve babasından hiç görmediği sevgiyi, karşılığında sevgi alma umudu ve beklentisiyle, duvarlarla ve dikenli tellerle ya da karmaşık felsefi ve psikolojik sistemlerle dolu devasa dünyalar inşa eder. Sözde kötü çocuk, kötü bir yetişkin olur ve sonunda kötü bir dünya yaratır. Sevilen çocuk farklı bir dünya yaratacaktır, çünkü insan yaşamını korumak biyolojik vazifemizdir, onu yok etmek değil.

Ne kadar sıklıkla müşahede edilirse edilsin, kötülüğün, yıkıcılığın ve sapkınlığın kaçınılmaz olarak insan varoluşunun bir parçasını oluşturduğu doğru değildir. Ancak her gün daha fazla kötülük yaptığımız ve onunla birlikte kesinlikle önlenebilir acılardan mürekkep okyanusu milyonlar için doldurduğumuz doğrudur. Bir gün çocukluk bastırmasının yarattığı cehalet ortadan kalktığında ve insanlık uyandığında, bu kötülük üretimine bir son verilebilir.

Aydınlanmış Tanık*

Amerika Birleşik Devletleri'nden bir felsefe profesörü birkaç yıl önce bana şu satırları yazmıştı:

Üç kitabınızı okudum ve ilk kez iki analizimin neden başarısız olduğunu anladım. O zamandan beri, kitaplarınıza aşina olan ve onları çalışmalarına entegre eden bir uzman arayışında, bazıları tanıdığım olan birkaç terapistle görüş-tüm. Hepsi sizin adınızı biliyor ve görünüşe göre *The Drama of the Gifted Child*'ı okumuş olsalar da, sanki hepsi bir araya gelmiş ve bu fikirlerin nasıl değerlendirileceği konusunda görüş birliğine varmışlar gibi, fikirlerinizi tartışırken hepsinin aynı kelimeleri kullanmalarına şaşırdım. Ancak bunlar, birbirlerini pek tanımayan insanlardı. Kitaplarınızda, örneğin Kohut ve Winnicott gibi diğer analistlerin daha önce söylemedikleri hiçbir şey söylemediğinizi oybirliğiyle ilan ettiler ve üstelik, basitleştirmenizde “çok ileri” gitmiştiniz.

Onlara itiraz ettiğim ve kitaplarınızı okuyana kadar halihazırımın farkına varamayacağımı açıklamaya çalıştığımda, yılmaz ve aynı şekilde tekdüze bir reddedişle karşılaştım. *Thou Shalt Not Be Aware*'den belirli soruları gündeme getirdiğimde, bu terapistlerin çoğunun kitaplarınıza

* Bu bölümün farklı bir çevirisiyle kısaltılmış bir versiyonu, *Mothering* dergisinde yayınlanmıştır (Yaz 1987, New Mexico).

sahipken onları okumaya zaman bulamadıklarını keşfettim. *Drama*'dan beri bir daha hiç bahsetmediğiniz narsizm teorinize atıfta bulunmaya devam ettiler ve en büyük meziyetinizin psikanalizi halka tanıtmış olmanız olduğunu öne sürdüler. Bütün kitaplarınızı birkaç kez okumuş olmama rağmen, muhatabım olan terapistlerin kendilerine güveni karşısında kendimi öylesine çekinik bulmaktan rahatsız oldum, ancak eve geldiğimde onları çürütecek argümanlar aklıma geldi.

Daha az katı ve daha az kibirli görünen bir terapist vardı ve ona, çekinerek de olsa bakış açımı formüle etmeye çalıştım. Tamamen mantıksal bir argümanla başladım ve bir kimsenin aynı yazara, keşfinin uzun zamandan beri bilindiğini söyleyemeyeceğini ve aynı zamanda ifadelerinin yanlış olduğunu iddia edemeyeceğini gösterdim: Bu bir keşiftir ya da değildir. Cevap alamadım, sanki bunun artık hiçbir önemi yokmuş gibiydi. Masasının arkasındaki genç adam aniden bana kocaman gözlerle baktı ve şöyle dedi: “Ama Alice Miller ebeveynleri suçluyor!” “Yani?” diye sordum. Yine cevap gelmedi, ama o anda daha fazla soru sormaya cesaret edemedim. Korkusunu hissettim ve onun korkusuna saygı duymak istedim.

Bu korkunun neden bana eşlik edecek bir terapist bulmadığımı açıklaması mümkün müdür? Ne de olsa hepimizin ebeveynleri vardı. Neden bütün bu insanların terapist ve analistleri kitaplarınızdan herkesten daha az yararlanıyor? Sadece çocuk istismarı lafını duymalarıyla sinirlenmeleri bir olur ve açıkçası ebeveynleri şüpheye düşürmekten korkmaktadırlar. İzlemem gereken yolun tam da onların korktukları yol olduğunu hissettiğimde bana nasıl destek olabilirler?

Sohbetimiz “takipçilerinizden” birinden terapi almamın tavsiye edilmesiyle sona erdi. Ama ben takipçi aramıyorum ki, sorduğunuz sorulardan kaçmayan bir terapist arıyorum, çünkü bunlar aynı zamanda benim sorularım ve yine terapistlerin kaçamak tavırlarında da bulduğum bu sorular.

Bunun gibi pek çok kişisel ayrıntı içeren çok sayıda benzer mektup aldım ve bunların çoğu, çalışmamı kendi çalışmalarına entegre edebilecek terapistlere yönelik bir taleple bitiyor. Yukarıdaki mektup, bu istekleri neden yerine getiremediğimi gösteriyor. Ama aynı zamanda hastaların eleştirel yetisinin geliştiğini ve bu gelişen eleştirel yetinin bir gün hastaların gerçeği, sözümona yardımdan ayırt etmelerine yardımcı olacağını da gösteriyor.

Thou Shalt Not Be Aware'de, hastaları aramanın kılavuz olarak kullanabileceği kriterlerden birkaç yerde bahsetmiştim. Bununla birlikte, her hasta, yardımını sunan kişinin gerçekliğe ne ölçüde dayanabileceğini ve gerçeklik arayışında daha önce istismara uğramış bir çocuğa eşlik etmeye ve onu desteklemeye ne kadar uygun olduğunu incelemelidir.

Birçok kişinin kitaplarımı anlamakta güçlük çektiğini söylediğimde çoğu zaman şaşkınlıkla karşılaşıyorum ve bazıları şöyle diyor: Kitaplarınızı nasıl anlamazlar? Hepimizin günlük hayattan aşına olduğumuz ve bizzat deneyimleyebileceğimiz gerçeklere bağlı kalıyorsunuz. Gerçekliğin açığa çıkmasını engelleyen teorik safrayı attınız. Kitaplarınıza birçok kişinin tepkisi: Ne kadar da doğru! İnsan bu kitapları nasıl *anlamaz*?

Bu soruyu bana ünlü antropolog Ashley Montagu de yöneltti. Çeşitli kültürlerdeki araştırmaları sayesinde, onlarca yıl önce çocuğun doğuştan kötü olmadığını, ancak çevresi

tarafından kötü bir insan olarak yetiştirildiğini keşfetmesinden ötürü onun için kitaplarım açık ve net. Çoğu insan bunu bilmiyor, çünkü bilmelerine izin yok. Dolayısıyla bu tür insanlar kitaplarımı yanlış anlayacaklardır. Erken çocukluklarından beri, çevreleri tarafından kendilerine yapılan her şeyin suçunu üstlenmeleri gerektiğini öğrendiler ve öğrenci olduklarında da insanların doğuştan gelen yıkıcılığına ilişkin teorileri sorgusuz sualsiz kabul etmeye başladılar. Bunlara inanırlar, zira bu öğretiler içlerinde erken yaşta depolanmıştır ve üniversite bu öğretileri geleneksel olarak toplumsal anlamda uyumlu teorilerle pekiştirir.

Nitekim bu insanlar kitaplarımı okuduklarında, kendilerine çocukken ve daha sonra üniversitede öğrenciyken öğretilenleri sorgulama şansı veriliyor. Ne var ki onlara verebileceğim tek şey, bu şans. Bunu nasıl kullanacakları, esas olarak, çocukluklarında ebeveynlerinin davranış ve düşüncelerini sorgulamak için yeterince özgür olup olmadıklarına veya ebeveynlerin yanılmaz, kusursuz kişiler olarak görülmesi gerektiği için bunun tamamen yasaklanıp yasaklanmadığına bağlı olacaktır. İkinci durumda, ebeveynlerin ve aşılanmış fikirlerin daha sonra sorgulanmasının kapıları bazen sonsuza kadar kapalı kalır ve bu tür insanların öğrenme kapasitesi ciddi şekilde engellenir. Sonuç olarak, ebeveynlerinin disiplin ve çocuk yetiştirme konusundaki zararlı fikirlerini en ufak bir şüphe duymadan kendi çocuklarına aktarırlar. Yani çaresiz bir çocuk olarak istismara uğradım ve *bunu anlamama izin verilmediyse*, ne yaptığımı anlamadan diğer çaresiz yaratıkları istismar edeceğim. İstismarla ilgili kitapları okumayı da reddedeceğim ya da anlamak isteyeceğim, çünkü anlasaydım çocukluğumun trajedisini ve bu kadar erken yaşta yanlış yöne sevkedilmemin ızdırabını yaşamak zorunda kalırdım.

Daha kolay başka bir yol yok. Kitaplarımı okuyup anlayan biri artık çocuğa, ne kendi çocuğuna ne de kendisine karşı duyarsız kalabilir. Ancak çocukluğun kutsallığına yönelik bu duyarlılığın uyanışı, geniş kapsamlı sonuçlara sahiptir: Birdenbire, zalimliği, sapıklığı ve suçu kendi iyiliğimiz için bir yetiştirme biçimi olarak görmek artık mümkün değildir; bir karara varmak ve suç için mazeret bulmayı bırakmak zorunda kalırız.

Bazı insanlar bunu halihazırda yapabilirler. Gerçekliğin üstünün örtülmesine katkıda bulunmayı bırakmak isterler. İstismara uğrayan çocuklarla çalışırlar; çocuklara her gün ne yapıldığını görürler; devletin, okulun ve çocukların bizatihi kendilerinin suçların ne olduğunu bilmeden nasıl onları koruduklarını görürler. Bu bazı insanlar kimlerdir? Onlar da bizler gibi “zehirli pedagojiye” katlanmak zorunda kalsalar bile, çocukluklarında kendilerine karşı acımasız olmayan en az bir kişiyle karşılaşmış olmalılar, bu da onların ebeveynlerinin zulmünün farkına varmalarını sağlamıştır. Bu farkındalık için destekleyici ve dolayısıyla düzeltici bir tanık gereklidir. Zulümden başka bir şey görmemiş ve böyle bir tanıktan yoksun bir çocuk, durumu asla böyle kabul etmeyecektir.

Buraya kadar söylediklerim kulağa çok karamsar geliyor, çünkü insanların cehaletini —insanlığın geleceğine yönelik büyük tehdidi— onların çocukluktaki duygusal biliş kapasitelerinin körelmesine bağlıyor. Bu kadar çok insan kör olmaktan kendini alamamışken, yazmak, konuşmak, bilgi vermek ne işe yarar diye düşünülebilir?

Çocuklarımızı disiplin ve çocuk yetiştirme olarak bilinen istismara maruz bırakmayı bırakırsak, bunun değişebileceğine, gelecek nesilde bir şeylerin değişeceğine inanıyorum.

Saygın bir şekilde büyümiş çocuklar, kendilerine zalimce davranıldığını hissettiklerinde bunu anne babalarına söyleme riski taşımazlar. Ancak şimdiki neslin birçok yetişkini için bu, çocukken kesinlikle düşünülemezdi. Eskiden istismara uğrayan çocuklar asla “Çocukluğum ne kadar korkunçtu!” diyemezdi. Bunun yerine, “Hayat bu, bu normal. Ben de kendi çocuklarımı böyle yetiştireceğim. Sonuçta her şey yolundaymış” diye düşünürlerdi. Öğrenme kapasitelerinin erken yok edilmesi geç meyve verir.

Bu yetişkinlerden bir şekilde kurtulmalı mıyız? Çocuklar olarak kendilerine uygulanan zulmün ve dolayısıyla herhangi bir çocuk istismarının farkında olmayacak şekilde programlanmış oldukları için onlara bilinçlendirmek için çok mu geç? Sanmıyorum. Umudum, aydınlanmış tanık kavramıyla bağlantılı. Kitaplarımla, çocukluklarında yardımcı bir tanığa sahip olma bahtiyarlığına erişmiş birkaç kişiye kısa bir süreliğine de olsa ulaşmayı başarırsam, onlar da kitaplarımı okuduktan sonra aydınlanmış, bilinçli tanıklar ve çocukların savunucuları olacaklardır. Nerede yaşarlarsa yaşasınlar, çocukların ızdırabını, bunu inkâr etmesi beklenen diğerlerinden daha hızlı ve daha derinden fark edeceklerdir. Bilinçsizce gerçekleşen ve başkaları tarafından hafife alınan çocuk istismarını ortaya çıkarmaya çalışacaklardır. Bunu yaparak, kamuoyunun farkındalığını değiştirecekler ve cezalandırmanın en amansız destekçileri bile, şimdiye kadar doğru ve uygun gördükleri şeylerin çoğunun hayatı mahvettiğini fark etmek zorunda kalacaklardır. Bu noktada Kuzey Kaliforniya’dan bir çocuk psikoterapisti tarafından bana anlatılan bir örneği aktarayım.

Bir kız çocuğu, terapist, okulda çocukların dersi bölüklerinde küçük, penceresiz odalarda kilitli kaldıklarını

söylemişti. Terapist, bununla ilgili bir rapor yazdı ve okul danışmanı olarak görevinden alındı. Çeşitli vakaları kapsamlı bir şekilde inceledikten sonra, bu ceza sisteminin diğer okullarda da uygulandığını öğrendi. Bu vakayla ilgili bir dizi makale yazıldı ve ilgililer ilk kez bunun bir çocuk istismarı meselesi olduğunu anladılar. Cesaretinden dolayı onu tebrik etmek ve dayanışma göstermek için psikoloğu aradım, çünkü haklı olduğunu bildiği halde herkesin kendisine karşı olduğunda bir insanın özgüveninin nasıl sarsılabileceğini, bir insanın ne kadar yalnız hissedebileceğini biliyorum. Bir çocuğun cezalandırılarak iyi bir şey öğrenebileceği konusunda herkesin hemfikir olduğu bir ortamda, kişinin ilk tepkisi tam tersini düşünmekte yanıldığıdır. Ne de olsa, bir zamanlar tanrılarındaki gibi inandığı ebeveynlerinin sözleri hâlâ insanın kulaklarında çınlar. Şüpheler ortaya çıkmaya başlar: Şayet bu kadar çok kişi arasından tek bir kişi bile çocuğun bakış açısını paylaşmaya hazır değilse, yanılıyor olabilir miyim? Yine de diğer herkesin yanlış yapıyor olması mümkündür.

Az önce anlattığım gibi, müdahaleler okyanusta bir damladan ibaret kalmazlar: Etkileri çok büyüktür. Basın olayı ele alır ve bunun sonucunda birçok insanın şimdiye kadar kaçtığı sorularla karşı karşıya kalır, o sorular arasında şunlar vardır: Ceza olarak hapsedilen bir çocuk ne hisseder? Cezadan sınıfa geri döndüğünde, öğretmeni memnun etmek için o öğretmenin yarattığı acizlik ve umutsuzluk duygularını bastırması gerektiğinde ruhuna ne olur? Bu cezadan, kendini gizlemekten, daha sonra bir yetişkin olarak aynı şekilde şiddete başvurmaktan ve bu olayın acısını çocuklarından çıkaracak olmaktan başka ne öğrenmiştir?

Üniversitedeyken sapkın olmayan insanlar bu tür sorulara çok daha açıktır. Londra’da bir Hintli taksi şoförüyle sohbet ederken, çocuklarını dövüp dövmediğini sordum. Kızını asla dövmediğini, sadece oğlunu dövdüğünü, çünkü çocuğun her şeyden önce “karakterli bir adam” olarak yetişmesi gerektiğini ve bunun da ancak cezalandırma ile başarılableceğini söyledi. Kendisine de dövülüp dövülmediğini sordum, dövüldüğünü söyledi. Cezalandırılmaktan ne öğrendiğini hatırlayıp hatırlamadığını sordum. Bir şey söylemedi. Sonra birden şöyle dedi: “Yoksa bir adamın kendi çocuğunu sadece kendisi dövüldüğü için dövdüğüne mi inanıyorsun?”

Sağlıklı çocuklarla yeni deneyimler elde etme fırsatı olmayan okullarda ve üniversitelerde bunun tam tersini okuyarak yılları, hatırı sayılır zaman ve parayı harcamadan bir içgörü elde etmek işte bu kadar basit. Doğru yoldayız ve asla işkence görmemiş çocukların bize söyleyebilecekleri o kadar açık ki, yerleşik teorilerin yalanlarını görmemize yardımcı olmalı. Erken çocukluktan itibaren ciddiye alınan, saygı duyulan, sevilen ve korunan insanlar, kendi çocuklarına da aynı şekilde davranmaktan kendilerini alamazlar, zira ruhları ve bedenleri bu dersi erken yaşta özümsemiş ve saklamıştır. Daha en başından zayıfları korumanın ve onlara saygı duymanın doğru olduğunu öğrenmişler ve bu, refleks haline getirdikleri bir haslet haline gelmiştir. Gelecekte kendi çocuklarını yetiştirmek için psikoloji ders kitaplarına ihtiyaçları olmayacaktır. Ancak bugün çocukların hayatlarını belirleyen insanlar —ebeveynler, öğretmenler, hukukçular—çocukluklarında farklı deneyimler yaşamışlardır ve hâlâ bunların doğru olduğuna inanırlar. Nadiren çocuklarla empati kurabilir veya kendi çocukluklarına herhangi bir duygu hissederler. Şu var ki, bilinçli tanıkların ve çocuk

savunucularının ortaya çıkmasıyla katılıkları ortadan kalacaktır. Çağdaşları tarafından alaşağı edilmek istemiyorsa, sonunda bu yanlış teorileri terk etmek ve deneyimlerinden ders almak zorunda kalacaklardır. Bu hedefe ulaşma yolunda olduğumuza inanıyorum, çünkü gelecekte yeni bakış açıları sayesinde daha fazla insan, insanca bir çocukluk yaşayacak. Daniel'in bir sonraki bölümde anlatılan öyküsü, umutlarımın neden yeşerdiğine değiniyor.

Sınırları Çocuk Çeker

Üzerimizde tatbik edilen pedagojinin temelinde, yetişkinin çocuk üzerinde sınırsız güç uygulaması hâlâ doğal kabul edilmektedir. Çoğu insan başka bir şey bilmez. Tamamen yeni, dürüst ve gerçekten insancıl davranışları ancak hiç yaralanmamış bir çocuktan öğrenebiliriz. Böyle bir çocuk, duyarlı olduğumuz pedagojik akıl yürütmeyi sorgusuz sualsiz kabul etmez. Soru sorma, açıklama talep etme, kendi ayakları üzerinde durma ve ihtiyaçlarını dile getirme hakkına sahip olduğunu hisseder. Amerika Birleşik Devletleri'nden genç bir kadın bana şu olayı anlattı:

Annemin disiplin konusunda çok iyi biri olduğunu ve görgü kurallarına büyük önem verdiğini bildiğimden, bir keresinde üç yaşındaki Daniel'i iki gün annemin yanında kalmaya götürmüştüm. Öte yandan annem, Daniel'i çok sever, Daniel de onu severdi, çünkü bizimle kalmaya geldiğinde ona hikâyeler okumayı severdi. Ancak o iki günden sonra onu aldığımda arabada bana "Artık büyükannemle kalmak istemiyorum" dedi. Şaşırarak nedenini sordum, o da "Beni incitti" dedi.

Ne olduğunu sormak için annemi aradığımda, Daniel'in masada ona iyi yetiştirilmiş küçük bir çocuğun "lütfe" ve "teşekkür ederim" demeden bir şey istememesi gerektiğini açıklamaya çalıştığında ağladığını söyledi. Annem Daniel'i

şımarttığımı ve ona terbiye vermediğimi düşünüyordu. Kendini bunu düzeltmek zorunda hissetti, böylece daha sonra çocuk, insanları rahatsız etmeyecek ve çevresindekilerden sevgi yerine aşağılama ve nefretle muamele görmeyecekti. Ona yardım etmeye çalıştığından emindi ve çocukluk korkusundan kaynaklanan bir zorlama altında olduğunun farkında değildi. Çocuğu itaat etmezse sevgisini geri çekmekle tehdit ettiğinden bîhaberdi. Ve hepsinden de öte, benim durumumda olmadığı gibi, altmış yıl önce yaptığı gibi çocuğun ruhunu, boş geleneklere kurban ettiğinin de farkında değildi.

Fakat Daniel bunu anladı. Benim şimdi yaptığım şekilde elbette kelimelere dökemezdi, ama annemin anlatımından yavaş yavaş su yüzüne çıkan gerçeklerin tam açıklamasından da öğrendiğim gibi, mümkün olduğu şekilde ifade etti. Hikâye son derece basitti: Tatlı, Daniel'in en sevdiği, peynirli sufleydi. Kendisine verilen tabağı bitirdiğinde, servis kaşığı alıp biraz daha tatlı koymak için elini uzatmıştı. Bunu her zaman evde yapar, bağımsızlığından büyük gurur duyar. Ama şimdi annem onu tutmuş, bana söylediği gibi elini nazikçe onun elinin üzerine koymuş ve şöyle demişti: "Önce biraz daha tatlı olup olmadığını ve diğerleri için de yeterli olup olmadığını sormalısın." Daniel "Diğerleri nerede?" diye sorup ağlamaya başlamış. Kaşığı atmış ve annemin ısrar etmesine rağmen daha fazla yemeyi reddetmiş: Artık aç olmadığını ve eve gitmek istediğini söylemiş. Annem onu sakinleştirmeye çalışmış, ama o gerçek bir öfke nöbeti geçirmiş. Birkaç dakika sonra öfkesi dinince şöyle demiş: "Beni incittin, senden hoşlanmıyorum. Anneme gitmek istiyorum." Bir süre sonra sormuş: "Bunu neden yaptın? Kendime nasıl yapacağımı biliyorum." "Evet," demiş annem, "ama önce alıp alamayacağını sormalısın." "Neden?" diye sormuş Daniel. "Çünkü görgü kurallarını öğrenmelisin." "Niçin?" demiş

yine. “Çünkü insan onlara ihtiyaç duyar,” diye cevaplamış annem. Daniel daha sonra oldukça sakin bir şekilde şöyle demiş: “*Benim* onlara ihtiyacım yok. Annemleyken sadece acıktığımda yiyebiliyorum.”

Bu, anne-babasının kendisini beslemesi gerektiğini, zira bu gerekliliğin onu dünyaya getirmeye karar verdiklerinden ötürü gayet açık olduğundan kendi hakkını savunmasını evde öğrenen üç yaşındaki sağlıklı bir çocuğun verdiği reaksiyondur. Bu çocuk, doğal hareketleri engellendiği ve sadece büyükannesinin zihin dünyasında anlaşılabilir olan kavramlarla yüklü, anlamadığı, anlayamadığı ve hatta anlamaması gereken nedenlerle karşılaştığında kendini savunmaya, öfkesini göstermeye izinlidir. Küçük bir çocuk, masadaki büyüklerin “Lütfen” ve “Teşekkür Ederim” ifadelerini gözlemlediğinde, aynı ifadeleri kendisine öğretilmeden otomatik olarak kullanacaktır. Onu eğitmek için böyle bir girişimin Daniel’i öfkелendirdiğini anlamak yeterince kolaydır. Ne mutlu ki, büyükannesinin onu eğitime girişimini ailesiyle yaşadığı mutlu deneyimle karşılaştırabildiği için öfkesini dile getirme şansı bulmuş oldu.

Bana bu şans verilmemişti. Hatırlıyorum, ama daha yeni yeni, annemin her gün karşı çıkmama fırsat kalmadan içime böyle şeyler soktuğunu. Nasıl cesaret edebilirdim? Kesinlikle onun merhametine kalmıştım. “Bana böyle davranırsan eve, anneme gitmek isterim” diyemedim, çünkü zaten o benim annemdi. Aslında ne yaptığının farkında bile değildim, çünkü başka bir şey bilmiyordum. Daniel hakkındaki bu küçük bölümden bir kez daha anladım ki, çocukluğumun trajedisi yalnızca sürekli olarak annemin pedagojik aygıtlarının insafına kalmamda değil, yalnızca direnmekten korkmamda değil, her şeyden önce *hayatımda neler olduğunu*

fark etmemin olanaksızlığında yatmaktadır. Kitaplarıma *For Your Own Good* ve *Thou Shalt Not Be Aware** adını verdiğimde, kendi geçmişimin ne kadarını bu başlıkların ihtiva ettiğini pek bilmiyordum.

Daniel bu blokajdan kurtulmuş gibi görünüyordu. Anne ve babasıyla yaşadığı olumlu deneyimler olmasaydı, büyükannesinin kendi tabağına tatlı koymasını engellemek için elinin en hafif dokunuşu muhtemelen onu utandırırdı. Yanlış bir şey yapmaktan, terbiyeli olmamaktan utanırdı; bağımsızlığındaki gururundan bile utanmış olurdu. Görünen o ki, tam da kabul edilemez olan şey buydu —en azından sadece kendisine biraz tatlı koymak istediği anda değil, başka bir deyişle kendisi için çok önemli bir şey yapmak istediği anda. Engellendi, kendinden emin hissetmemesine yol açıldı. Pedagojik bir geçmişle büyümüş olsaydı, bu dersi sonsuza dek beyni ve uzuvlarında saklardı: Yemeğimden zevk almamalıyım, yeterince yemek olsa bile sağlıklı olan iştahımı tatmin etmemeliyim. Önce anlamadığım şeyleri yapmalıyım, iştahımı kesen, beni strese sokan, bana suçluluk ve utanç duygusu veren anlaşılmaz bir yasaya, elinde tamamen biçare bir halde olduğum yasaya boyun eğmeliyim. Daha sonraki gelişime bağlı olarak, sonuç, yaşam boyu süren sindirim sorunları ve anoreksiya veya blumiaya yol açan çeşitli yeme bozuklukları olabilir.

Bu örnekle, bir kişinin böyle bir durumu yalnızca bir kez yaşaması durumunda hastalanacağını ima etmek istemiyorum. Ne de olsa, üç yaşındaki Daniel'in bundan zarar görmemeyi nasıl başardığını gördük. Bu ciddi bir travmatik deneyim değildi ve muhtemelen kendi ayakları üzerinde durabilen Daniel üzerinde hiçbir iz bırakmayacak. Ancak, bu

* “Kendi İyiliğin İçin” ve “Farkında Olmayacaksın” (ç.n)

kadının torunu değil de kendi çocuğu olsaydı, ocuk yetiştirme olarak bilinen bu manipülasyonlara boyun eğmekten ve yeme bozukluklarına ek olarak, öz-farkındalığa yönelik çeşitli kısıtlamalar geliştirmekten başka seçeneği kalmayacaktı.

EK

Tuzaktan Kurtulmanın Yolu*

Gazeteler bize sürekli olarak, çocuklarını istismar eden insanların çoğunun çocukluklarında istismara uğradıklarını istatistiksel olarak kanıtlandığını söylüyorlar. Bu bilgi tam olarak doğru değil: “Çoğu” değil, tümü olmalıdır. Çocuklarını istismar eden herhangi bir kişi, çocukluğunda şu ya da bu şekilde ciddi bir travma geçirmiştir. Bu ifade istisnasız geçerlidir, çünkü saygı, sevgi ve samimiyet ortamında yetişen bir insanın, kendisinden daha zayıf bir insana ömür boyu zarar verecek şekilde eziyet etmeye yönelmesi kesinlikle mümkün değildir. O, küçük ve çaresiz yaratığa koruma ve rehberlik sağlamanın doğru ve uygun olduğunu erkenden öğrenmiştir; bu erken aşamada zihninde ve bedeninde depolanan bu bilgi, hayatının geri kalanında da etkin kalacaktır.

Pek çok insan, çocukluk ızdıraplarını zar zor hatırlasa da, yukarıda zikredilenler istisnasız geçerlidir, zira onları kendi kötülükleri için haklı bir ceza olarak görmeyi öğrenmişlerdir. Ayrıca da bir çocuk, hayatta kalmak için yaşadığı acı verici olayları bastırılmalıdır. Bu nedenle, yeni bulgulara rağmen sosyologlar, psikologlar ve diğer uzmanlar çocuk istismarına neyin yol açtığının bilinmediğini yazmaya ve sağlıklı yaşam koşullarının, işsizliğin veya nükleer savaş

* 5. bölümde bahsedildiği gibi, Alman dergisinin yayınlamayı reddettiği makalenin metni, bu kitaptaki bazı düşüncelerin bir özeti olarak burada basılmıştır.

korkusunun etkisi hakkında spekülasyon yapmaya devam ediyorlar.

Bu tür açıklamalarla ebeveynlerimizin eylemlerini korumaya alıyoruz. Gerçek şu ki, istismarcının bir zamanlar maruz kaldığı istismarın ve kafa karışıklığının bastırılması dışında çocuk istismarı için hiçbir sebep yoktur. En sağlıklı yaşam koşulları, en kötü yoksulluk, hiç kimseyi böyle bir şeyi yapmaya mecbur edemez. Sadece kendileri bu tür eylemlerin kurbanı olan ve onların bastırılmış olarak kalmasına izin verenler, başkalarının hayatlarını mahvetme tehlikesiyle karşı karşıyadır.

Sözde zor, “dayanılmaz” çocuklar, yetişkinler tarafından bu hale getirilmiştir. Her zaman kendi ebeveynleri tarafından değil: Birçok hastanede doğum ve doğum sonrası uygulamaları gerçekleştirenler genellikle bu sürece katkısı büyük olan ilk kişilerdir. Bazı ebeveynler bu travmaları sevgi dolu bir bakımla telafi edebilirler, çünkü onları ciddiye alırlar ve tehlikelerini göz ardı etmezler. Ancak, kendi en ağır travmalarını bastırmaya devam eden ebeveynler, çoğu zaman, sırf bilgisizliklerinden dolayı, bu travmaların kendi çocuklarına yaşatıldığı şekliyle önemini küçümseme eğilimindedirler ve böylece gereksiz yere yeni bir zulüm zincirini başlatırlar. Uzmanlar da dahil olmak üzere çoğu insan bu körlüğü paylaştığından, çocuğun acı çekmesine karşı duyarsızlıkları toplum tarafından tamamen desteklenmektedir.

Bir hastalığın yayılmasını önlemenin tek yolu, nedeni hakkında doğru ve iyi belgelenmiş bilgilerdir. İstismarcı ebeveynler, savunmasız çocuklarına karşı öfkelerini dışa vurduklarında veya cinsel dürtülerini tatmin ettiklerinde bir şeylerin yanlış olduğunun belirsiz bir şekilde farkında olarak açık bilgiye ihtiyaç duyarlar. Uzmanlar, bunu ciddiye

almak yerine, ebeveynlerin suçluluk duygusuna kapılabileceğinden korkmuşlardır, ki bu yanlış düşünce, hiçbir koşulda akla gelmemesi gereken bir şeydir.

Ebeveynler ne yaparlarsa yapsınlar asla suçlanmamaları gerektiğine dair bu fikir, tarifsiz zararlara yol açmıştır. Peki, gerçekte olan nedir? Anne-baba, çocuk yapma eylemiyle, çocuğa bakma, onu koruma, ihtiyaçlarını karşılama ve onu kötüye kullanmama taahhüdü altına girerler. Bu yükümlülüğü yerine getirmezlerse, bir kredi aldıktan sonra bankaya borçlu kalacakları gibi, aslında bir dereceye kadar çocuğa borçlu kalırlar. Eylemlerinin sonuçlarının farkında olup olmadıklarına bakılmaksızın sorumlu olmaya devam ederler.

Bir çocuğu dünyaya getirmek ve yükümlülüklerini görmezden gelmek hoşgörülebilir midir? Çocuk, bir oyuncak ya da bir kedi yavrusu değildir; o, potansiyelini geliştirmek için büyük bir sevgi ve şefkatle bakımı gereken bir ihtiyaçlar demetidir. Çocuğa bunu vermeye hazır olmayanların çocukları olmamalıdır. Bu sözler, bu sevgi dolu bakımı hiç tatmamış ve bu yüzden bunu kendi çocuklarına asla veremeyen insanlara sert gelebilir. Çocukluğunda himaye ve şefkat görmüş, dolayısıyla duygusal manada aç kalmayanlar için bu sözler sert gelmez. Onlar için bunlar bilinen gerçeklerden başka bir şey değildir.

Bir çocuğu dövmek, aşağılamak veya cinsel istismarda bulunmak suçtur, çünkü insana ömür boyu zarar verir. Üçüncü tarafların da bunun farkında olması önemlidir, zira bu konudaki aydınlanma ve tanıkların cesareti bir çocuk için çok önemli, hayat kurtarıcı bir rol oynayabilir. Her failin bir zamanlar mağdur olması, istismara uğrayan her kişinin daha sonra kendi çocuklarını da istismar edeceği anlamına gelmez. Öyle ki, çocukluğunda —sadece bir kez

olsun— kendisine pedagoji ve gaddarlıktan başka bir şey teklif eden biriyle —bir öğretmen, bir teyze, bir komşu, bir kız kardeş, bir erkek kardeş— karşılaşma şansına sahip ol- saydı, bu kaçınılmaz değildir. Çocuğun zulmü ayırt etmesi, bunun farkında olması ve ona direnmesi ancak sevilme ve el üstünde tutulma deneyimi yoluyla olur. Bu deneyim olma- dan, dünyada gaddarlık dışında bir şey olduğunu bilmenin hiçbir yolu yoktur; çocuk otomatik olarak ona boyun eğe- cek ve yıllar sonra, bir yetişkin olarak güce sahip olduğunda, bunu tamamen normal bir davranışmış gibi uygulayacaktır.

Hitler'in planlarını gerçekleştirmesine ve bütün o halk- ları yok etmesine yardım edenler, çocukken onunkine ben- zer bir deneyim yaşamış olmalılar: Şiddetin sürekli varlığı. Bu nedenle Hitler'in tutumu, kabul ettikleri bir şeydi. Hiç sorgulanmadı, çünkü görünüşe göre çocukluk boyunca ço- cuğun adına müdahale edebilecek tek bir kişi, bilinçli tek bir kişi, aydınlanmış tek bir tanık yoktu. Böyle bir tanık belki de çocuğun algılama yetisini ve karakterini kurtarmasına yar- dımcı olabilirdi. Zulmü tanımak, onu kategorik olarak red- detmek, kendi çocuklarının asla acı çekmediğini tespit et- mek için ilk şart, onun varlığından haberdar olmaktır. Sıkı ve acımasız bir şekilde yetiştirilen çocukların bunu yapma- sına müsaade edilmemiş; hiçbir koşulda anne babalarının davranışlarını sorgulamalarına izin verilmemiştir. Ebeveynle- rinden gördükleri muameleye şükretmeli, her şeyi affetmeli, her zaman öfkelerinin sebebini kendilerinde aramalıydı.

Sevgi, koruma ve samimiyetle yetiştirilen bir çocuk ani- den biri tarafından dövülürse ne olur? Çocuk çığlık atacak, öfkesini dışa vuracak, sonra gözyaşlarına boğulacak, acı- sını açığa çıkaracak ve muhtemelen şunu soracaktır: Bunu bana neden yapıyorsun? En başından itaatkâr olmak üzere

yetiştirilen bir çocuk, sevdiği anne babası tarafından dövüldüğünde, bunların hiçbirisi mümkün değildir. Çocuk hayatta kalabilmek için acısını ve öfkesini zaptetmeli ve bütün yaşananları bastırmalıdır. Çocuğun öfkesini gösterebilmesi için, sonuçta öldürülmeyeceğine dair deneyime dayalı güvene ihtiyacı vardır. Hırpalanmış bir çocuk bu güveni elde edemez; çocuklar gerçekten de bazen adaletsizliğe isyan etmeye cesaret ettiklerinde öldürülüyorlar. Bu nedenle çocuk, düşmanca bir ortamda hayatta kalabilmek için öfkesini zaptetmeli, hatta bu acıdan ölmek için muazzam can yakıcı acısını boğmalıdır. Böylece unutuşun sessizliği her şeyin üzerine çöker ve ebeveynler idealize edilir —asla yanlış yapmadılar. “Ve eğer beni dövdülerse, bunu hak ettim.” Bu, acısına tahammül edilen işkencenin tanınmış versiyonudur.

Unutmak ve bastırmak, şayet bundan daha fazlası olmasaydı iyi bir çözüm olurdu. Ancak bastırılmış acı, duygusal yaşamı engeller ve fiziksel semptomlara yol açar. Ve en kötüsü de, istismara uğrayan çocuğun duyguları başlangıç noktasında, yani acıya sebep olanların huzurunda susturulmuş olsa da, hırpalanan çocuğun kendi çocukları olduğunda sesini bulur. Toplumumuzda anne-babaya yönelik öfke yasak olduğu için bu tür insanlar, çıkış yolu olmayan bir tuzakta yıllarını harcamış gibidirler. Ancak, kişinin kendi çocuklarının doğumuyla birlikte bir çıkış kapısı açılır: Burada yılların birikmiş öfkesi, ne yazık ki, bilinmeyen bir güç tarafından ona yönlendirilen, çoğu zaman farkında olmadan eziyet etmek zorunda olduğu küçük, çaresiz bir yaratığa acımasızca boşaltılabilir.

Ebeveynlerin, kendi anne babaları tarafından istismar ya da ihmal edildikleri gibi, sık sık çocuklarını istismar ya da ihmal etmeleri, artık o dönemlere dair en ufak bir hatıraları

olmasa bile (özellikle “bile”!) kendi travmalarını bedenlerinde biriktirdiklerini göstermektedir. Aksi takdirde, travmalarını şaşırtıcı bir isabetle yeniden üretemezler. Öyle ki, kendi çocuklarıyla olan ilişkilerinde kılavuz olarak kullanmak ve güçlerini suiistimal etmek yerine kendi çaresizliklerini hissetmeye hazır oldukları anda tam isabetle ortaya çıkar.

Bir anne, toplum ona çocukların disipline edilmesi ve toplumun saygın birer üyeleri olarak yetiştirilmesi gerektiğini kesin ifadelerle dikte ederken, bu gerçeği kendi başına nasıl keşfedebilir? Bu terbiye şevkinin arkasındaki itici gücün, kendi annesine yöneltilen, yıllar öncesine dayanan ve açığa çıkamamış bir öfke olması kimin umurundadır? Genç kadın da bunu bilmek istemez. Şöyle düşünür: Çocuğumu terbiye etmek benim görevim ve bunu annemin bana yaptığı gibi ya da hemen hemen aynı şekilde yapıyorum. Ve sonuçta, her şey yolunda gidiyor, değil mi? Ben, kendim iyi notlarla mezun oldum, kilise çalışmalarına, barış hareketine katıldım ve her zaman adaletsizliğe karşı çıktım. Sadece kendi çocuklarım söz konusu olduğunda, gerçekten istemesem de onları dövmekten kaçınmazdım; ama tek kelimeyle, başka yolu yoktu. Umarım onlara zarar vermemişimdir, tıpkı bana zarar verilmediği gibi.

Bu tür ifadelere o kadar alışkınız ki çoğu insan onları fark etmez bile. Ama şimdiden bunları fark edenler var, yetişkinlerin sözlerini çocuğun bakış açısından incelemeye karar veren ve yeni bilgilere ulaşan, artık ışıgı içeri almaktan korkmayan insanlar var. Bir insan yaşamının yok edilmesinin “kararsız ebeveyn sevgisi” olarak tanımlanmaması gerektiğini, bunun olduğu haliyle kabul edilmesi gerektiğini görüyorlar: Suç. Ebeveynlerin suçluluk duygularından söz edilmemelidir; bu tür duygular ciddiye alınmalıdır. Bunlar,

ebeveynlerin başlarına bir şey geldiğinin ve yardıma ihtiyaçları olduğunun göstergeleridir. Bu yardımı, trajik bir şekilde çocuk istismarına yol açan tek açık kapı sonunda bir mevzuat değişikliği ile kapatıldığında arayacaklar ve daha sonra başka bir kapı aramaya mecbur bırakılacaklardır: Duygusal tuzaklarından suçluluk duymadan kaçmak için geçmişleriyle yüzleşmek zorunda kalacaklardır.

Ancak çocuk artık yasal bir günah keçisi olarak mevcut olmadığında, bu gerçekten özgürleştirici süreç, ebeveynlere açık hale gelecektir. İstismarcı bir babanın mutlaka hapis cezası ile cezalandırılması gerekmez. Örneğin, bir babanın ailesini birkaç aylığına terk etmesine rağmen ailenin geçiminden sorumlu olmaya devam etmesini öngören bir mahkeme kararı tasavvur etmek mümkündür. Aniden kendi haline bırakılan bu baba, kendi çocukluğunun duygularıyla karşı karşıya kalırsa ve bu noktada, o çocukluk durumunu bastırmayı bırakmasına yardım eden aydınlanmış bir tanıkla (muhtemelen bilgili bir sosyal hizmet uzmanının şahsında) karşılaşır, döndükten sonra çocuğunu istismar etmesi olası değildir. Haliyle çocuk da bir ormanda değil, korunma haklarına gerçekten saygı duyan ve bu hakları ciddiye alan insancıl bir toplumda büyüdüğünde kayda değer, şekillendirici yaşam deneyimini kazanacaktır.

Hapis cezası bir fikir değişikliği getiremez. Ancak, “cezalandırmaktansa yardım edin” özdeyişinin rehberliğinde gerçeklerden kaçan terapistler, ebeveynlerin tutumunu değiştiremezler. İstismarı yasaklamanın sadece yeni bir şiddet biçimi olduğunu, dolayısıyla suçların kişinin kendi çocuklarına karşı işlendiği sürece suç sayılmaması gerektiğini söyleyecek kadar ileri gidiyorlar. Aksi takdirde, ebeveynler kendilerini incinmiş hissedecek ve intikamlarını çocuklarından

alacaklardır. Bu, tıp dünyasının ve çocuk koruma kurumlarının neredeyse tüm temsilcileri tarafından dile getirilen genel geçer görüştür.

Ama yine de yanılmaktadırlar ve argümanlarından çıkan şey, bir zamanlar tehdit altında olan, anne babasıyla uzlaşmak isteyen ve bu nedenle sessiz kalmaya ve “fark etmemeye” hazır olan çocuğun korkusudur. Gerçek, onları tasdik etmiyor. İskandinav ülkeleri, yasalarına çocuk istismarını bildirme yükümlülüğünü çoktan yerleştirmiş ve bu yasa sayesinde halk, çocuk haklarının göz ardı edilmemesi gerektiğini anlamıştır. Ayrıca, kendi deneyimlerim de bana bazı ebeveynlerin yatıştırıcı sözlerden ziyade gerçekliğe daha iyi tepki verdiklerini ve doğru bilgilerden yararlanabileceklerini öğretti. Kapana kısılan her insan bir çıkış yolu arar ve ona, suçluluk duygusuna ya da kendi çocuklarının mahvolmasına yol açmayan bir çıkış yolu gösterilirse, tüm samimiyetiyle mutlu ve minnettar olur. Çoğu durumda anne babalar, çılgılık atmalarını önlemek için bilinen gerçeklerle teselli edilmesi gereken canavarlar değildir; genellikle önce gerçeği görmeyi öğrenmesi ve sorumluluklarının farkına varması gereken çaresiz çocuklardır. Bunu çocukken beceremediler, çünkü ebeveynleri sorumluluklarını bilmiyorlardı; bunu güçlerini kötüye kullanma hakkı olarak yanlış anlamışlardı. Artık bu “kaidelerin” yararsız olduğunu kabul etmek ve çocuklarıyla olan deneyimlerinden ders çıkarmak genç anne babalara kalmıştır. Ne var ki bu yeni süreç, ancak ve ancak çocuk istismarının bir kişiye ömür boyu zarar verdiğini ve bu zararın failin cehaleti ile hiçbir şekilde azaltılamayacağını kanun koyucular tarafından da açıkça anlaşıldığında cereyan edebilir. Çocuk istismarının tehlikelerine hakikaten uygulanabilir bir çözüm bulunması, ilgili

herkesi etkilediği için, yalnızca bütün gerçekliğin ortaya çıkarılmasıyla mümkündür.

Carl-Heinz Mallet'in *Untertan Kind* adlı kitabı, ta Martin Luther'den bu yana pedagogların ebeveynleri, çocuklarını Tanrı'nın yerine dövmeye ve cezalandırmaya nasıl teşvik ettiklerini gösteriyor. Bu kitabı okumak, günümüz anne babalarının kendilerini neden duygusal bir tuzağın içinde bulduklarını ve geleneksel çocuk yetiştirme değerlerine bağlı kalırlarsa kendilerinin ve çocuklarının ödemek zorunda oldukları bedeli anlamalarına yardımcı olabilir. Çıkarım kulağa paradoksal gelebilir, ancak doğrudur: Tuzaktan çıkmanın şimdiye kadarki yasal yolu şuydu: Çocuklarını dövmek, suça sebep olur ve bugüne kadar yasaklanmış olan kendi ebeveynlerini eleştirmeyi "fark etme" yolu, suçluluk haline ve çocuklarımızın kurtuluşuna yol açar. Mallet'in kitabı, benim kitaplarımı bilmeyen ve bir zamanlar kendilerine nele rin yapıldığını ve körlüklerinde neler atlattıklarına ilk kez dehşetle anlayacak olan ebeveynler için çok yardımcı olabilir. Ama hayatın zorunlu yıkımından özgürlüğe ve sorumluluğa açılan kapı, bu dehşet sayesinde aralanmaya başlar.

Önsöz

s.9 Ve elimizde şunu gösteren istatistikler var: *Newsletter of the American Psychological Association*, Aralık 1983.

s.10 Şiddetin gizli kaynaklarını göstermek için: Miller, *For Your Own Good*.

s.11 Kişinin kendi acısını ciddiye almamak: Bu fikirler, giriş bölümünün yeni, genişletilmiş versiyonundan alınmıştır, Miller, *The Drama of the Gifted Child*, 1986.

s.14 Artık yüzleşmemiz gerekmediğinde: Miller, *For Your Own Good*, s. 281–84.

İkinci bölüm

s.31 Ama bana gönderdiği tamamlanmış kaset: Blair, *Children at Risk*.

s.35 “Öyleyse bir ebeveyn ne yapmalı?": Donahue, *The Human Animal*, s. 211.

s.38 Fakat neden oldukları büyük kafa karışıklıklarını göz önünde bulundurarak: Miller, *The Untouched Key*, III. Kısım, 1, 2. Bölümler.

Üçüncü bölüm

s.39 Haftalık Amerikan dergisi, *Newsday Magazine*'de: Jones, “Mothers Who Kill.”

s.43 Martin Luther'in öne sürdüğü şey: Mallet, *Untertan Kind*.

s.43 "Bu teknik keşifleri ifade etmek": Montagu tarafından yapılan alıntı *Growing Young*, s. 118.

s.44 "Zehirli pedagoji": *Thou Shalt Not Be Aware*'deki "zehirli pedagoji"yi "çocuktaki tüm canlılığı, yaratıcılığı ve duyguyu bastırmaya ve ebeveynlerin ne pahasına olursa olsun otokratik, tanrısal konumunu korumaya çalışan çocuk yetiştirme geleneği" olarak tanımlıyorum (s. 18). Ayr. bkz. *For Your Own Good*, s. 3-91'deki "zehirli pedagoji" konusundaki tartışmam.

s.44 Her ne kadar çocuk cinselliği iddiası olsa da: Bundan sonrasını daha iyi anlamak için bkz. Miller, *Thou Shalt Not Be Aware*, s. 107-59.

s.47 Erin Pizzey, barınma evlerinin kurucusu: *Scream Quietly or the Neighbors Will Hear*.

Dördüncü Bölüm

s.56 En hararetle savunulan görüşler: Bu bölümde formüle edilen kavrayışların kanıtı önceki kitaplarımda bulunabilir; Özellikle okuyucu, *Thou Shalt Not Be Aware*, III. Kısım'ının arka planında yatan Freud hakkındaki görüşlerimi daha kolay anlayacaktır.

s.56 Bu yanlış iddiaların dogmatikleştirilmesi: Bkz. Miller, *The Untouched Key*, III. Kısım, 2. Bölüm.

s.56 Freud ilk olarak şunu keşfetti: Freud, "Zur Ätiologie der Hysterie."

s.56 Birkaç ay sonra: Freud, *Complete Letters*, s. 264-66.

s.57 "Maalesef kendi babam": Freud, *Complete Letters*, s. 230-31.

s.59 Pedagoji ile bu mükemmel fikir birliği: Bkz. Miller, *Thou Shalt Not Be Aware*, s. 4n, 11-43.

s.60 Kelime oyunundan beri: age, s. 252–56.

s.61 Amerikalı psikotarihçiye göre: de Mause, “Schreber and the History of Childhood.”

s.67 “Bildirilmeyen tahmini vaka sayısı”: Trube-Becker, “Sexuelle Misshandlung von Kindern.”

s.69 “Bu benim bedenimin suçuydu”: Allen, *Daddy’s Girl*’den, alıntılanmıştır, Miller, *Thou Shalt Not Be Aware*, s. 320.

s.69 “Freud gerçeklikten uzaklaştı”: age, s. 109ff.

s.80 Ve çocuğun duyguları olduğu sürece: age, s. 72-78.

s.82 Yaygın, spesifik olmayana yönlendirerek: Bkz. Miller, *The Untouched Key*, II. Kısım.

Beşinci Bölüm

s.85 Öyle olmadığı gösterildi: Leboyer, *Birth Without Violence*.

s.86 Emegin teşviki: Armstrong ve Feldman, *A Wise Birth*.

s.86 Annelere nadiren söylenir: Miller, *The Drama of the Gifted Child*, s. 47-84.

Altıncı Bölüm

s.100 “Annem kişiliği sabit kaldı”: Kügelgen, *Jugenderinnerungen eines alten Mannes*. Leila Vennewitz tarafından çevrilen alıntı.

s.101 “Mükemmel babam...”: Schopenhauer, *Ein Lebensbild, Briefen*. Leila Vennewitz tarafından çevrilen alıntı.

s.101 “Öğrenmen benim arzum”: age. Leila Vennewitz tarafından çevrilen alıntı.

s.105 “TYRONE (Kindarca.)”: O’Neill, *Long Day’s Journey into Night*, s. 142–54.

s.117 “Carlotta için”: age, s. 7.

s.119 “Bu, son sınıfın kışındaydı”: age, s. 176.

s.120 “EDMUND ... Dinle, Anne”: age, s. 119–21.

Yedinci Bölüm

s.138 “Binlerce yıldır”: Morris, *Bodywatching*, s. 218–20.

Sekizinci Bölüm

s.147 “Üç kitabınızı okudum”: Kişisel yazışmalar, 1986.

s.149 Üstelik, onlarca yıl önce keşfetmişti: Montagu, *Touching*.

s.154 Ama doğru yönde ilerliyoruz: Bkz. Miller, *The Untouched Key*, III. Kısım, 2. Bölüm.

s.155 Daniel’in bir sonraki bölümde anlatılan hikâyesi: Ayr. bkz. age, III. Kısım, 1, 2.Bölüm.

Dokuzuncu Bölüm

s.156 “Bir keresinde üç yaşındaki Daniel’imi almıştım”: Kişisel yazışmalar, 1985.

Kaynakça

- ALLEN, CHARLOTTE VALE. *Daddy's Girl*. Toronto: McLelland & Stewart, 1980.
- ARMSTRONG, PENNY, and SHERYL FELDMAN. *A Wise Birth*. New York: William Morrow, 1990.
- BLAIR, WENDY. *Children at Risk: For the Love of Children*. National Public Radio, Washington, D.C., 1985.
- CLARAC, VIVIANE. *De la honte à la colere* (Utançtan Öfkeye). Paris: Les Publications Anonymes, 1985.
- DE MAUSE, LLOYD. "Schreber and the History of Childhood." Yayınlanmamış el yazması, 1987.
- DONAHUE, PHIL. *The Human Animal*. New York: Simon & Schuster, 1985.
- FLIESS, ROBERT. *Symbol, Dream, and Psychosis*. New York: International University Press, 1973.
- FREUD, SIGMUND. "Zur Ätiologie der Hysterie" (Histerinin Etiyolojisi Üzerine). In *Studienausgabe*, c.. 6. Frankfurt: Fischer, 1886.
- . *The Complete Letters of Sigmund Freud to Wilhelm Fliess, 1887–1904*. Jeffrey Masson tarafından tercüme ve edite edilmiştir. Cambridge: Harvard University Press, 1985.
- GLOVER, EDWARD. *The Roots of Crime*. New York: International University Press. Montagu, *Growing Young*'da alıntılanmıştır.
- JONES, ANN. "Mothers Who Kill." *Newsday Magazine*, 19 October 1986.
- KÜGELGEN, WILHELM v. *Jugenderinnerungen eines alten Mannes* (Yaşlı Bir Adamın Gençlik Hatıraları). Zurich: Manesse, 1970.
- LEBOYER, FREDERICK. *Birth Without Violence*. New York: Knopf, 1975.

- MALLET, CARL-HEINZ. *Untertan Kind* (Özne Çocuk). Munich: Hueber, 1987.
- MILLER, ALICE. *Prisoners of Childhood*. terc. Ruth Ward. New York: Basic Books, 1981. *The Drama of the Gifted Child* adıyla yeniden basılmıştır. Basic Books, 1982. Tamamen gözden geçirilmiş versiyonu, 1997.
- . *For Your Own Good: Hidden Cruelty in Child-Rearing and the Roots of Violence*. terc. Hildegard and Hunter Hannum. New York: Farrar, Straus, and Giroux, 1983.
- . *Thou Shalt Not Be Aware: Society's Betrayal of the Child*. terc. Hildegard ve Hunter Hannum. New York: New American Library, 1984.
- . *Pictures of a Childhood*. terc. Hildegard ve Hunter Hannum. New York: Farrar, Straus, and Giroux, 1986.
- . *The Untouched Key: Tracing Childhood Trauma in Creativity and Destructiveness*. terc. Hildegard ve Hunter Hannum. New York: Doubleday, 1990.
- MILLER, ARTHUR. *Death of a Salesman*. New York: Viking, 1945.
- MONTAGU, ASHLEY. *Growing Young*. New York: McGraw-Hill, 1981.
- . *Touching: The Human Significance of the Skin*. New York: Harper & Row, 1986.
- MORRIS, DESMOND. *Bodywatching*. London: Jonathan Cape, 1985.
- O'NEILL, EUGENE. *Long Day's Journey into Night*. New Haven: Yale University Press, 1956.
- PIZZEY, ERIN. *Scream Quietly or the Neighbors Will Hear*. Hillside, N.J.: Enslow, 1979 (pbk.).
- SCHOPENHAUER, ARTHUR. *Ein Lebensbild in Briefen* (Mektuplarda Bir Hayatın Tasviri). ed. Angelika Hübscher. Frankfurt: Insel, 1987.
- TRUBE-BECKER, ELISABETH. "Sexuelle Misshandlung von Kindern: Soziologische Gesichtspunkte" (Çocukların Cinsel İstismarı: Sosyolojik Bir Bakış). *Das öffentliche Gesundheitswesen* içinde (Kamu Sağlığı), no. 5, Mayıs 1987.

Sürgün Bilgi — Alice Miller

Kötülük gerçektir. Fakat doğuştan değil, sonradan kazanılmış bir şeydir ve asla iyinin tersi de değildir, aksine onu yok eden şeydir. Sözde “kötü bir çocuğa” yapılan zulüm, o çocuğu kötü bir yetişkin yapacak ve daha sonra aydınlanmış bir tanık, onu kurtarmaya gelmedikçe kötü bir dünya yaratacaktır. Saygı duyulan ve sevilen bir çocuk ise bambaşka bir dünya yaratacaktır. Biyolojik vazifemiz insan yaşamını yok etmek değil, korumaktır.

Ne kadar sıklıkla müşahade edilirse edilsin, kötülüğün, yıkıcılığın ve sapkınlığın kaçınılmaz olarak insan varoluşunun bir parçasını oluşturduğu doğru değildir. Ancak her gün daha fazla kötülük yaptığımız ve onunla birlikte kesinlikle önlenebilir acılardan mürekkep okyanusu milyonlar için doldurduğumuz doğrudur.

Bir gün çocukluğun bastırılmasından kaynaklanan cehalet ortadan kalktığında ve insanlık uyandığında, kötülüğün üretimi durdurulabilir.

KDV'den muaftır.

14-00001

facebook.com/profilkitap
twitter.com/profilkitap
instagram.com/profil_kitap